

ΠΑΝΔΩΡΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΕΝΝΑΤΟΣ.

ΑΠΟ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1868 ΜΕΧΡΙΣ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1869.

ΑΘΗΝΗΣΙΝ,

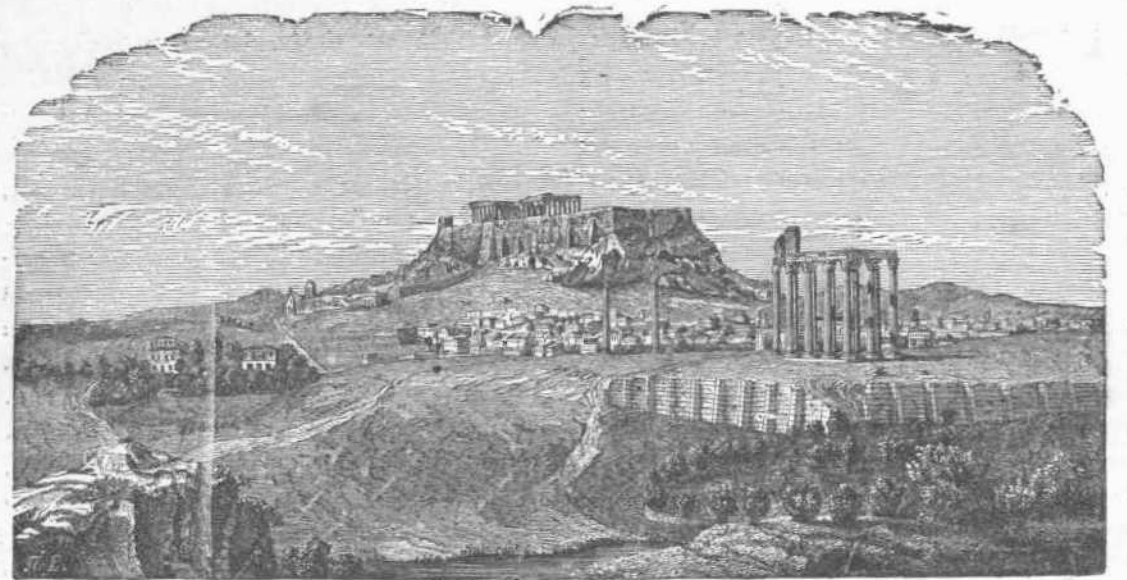
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΠΑΝΔΩΡΑΣ.

(Απέχεται τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς.)

1869.

Κατανοήσατε ότι οὐκ ἔμοι μόρω ἐκοπίασα, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς ζητοῦσι παιδείαν.

Σοφ. Σειρήν. Λγ'. 19—20.

ΠΑΝΔΩΡΑ.

4 ΑΠΡΙΛΙΟΥ, 1868.

ΤΟΜΟΣ ΙΘ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 433.

ΠΛΑΤΩΝΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ.

(Συνέχ. Ἰδε φυλλάδ. 432.)

Φαῖδρος.

ἘΝΔΑΜΒΑΝΟΝΤΕΣ οὖν τὸν λόγον ἀπὸ τῆς ἐν ἀρχῇ τοῦ μύθου τούτου ἐν εἶδει παραδείγματος μνημονευθείσης τριχοτομικῆς διαιρέσεως τῆς ψυχῆς, παρατηροῦμεν ὅτι τὸ ἐπιθυμητικὸν, ἢ τὸ τρίτον μέρος αὐτῆς τὸ ὑποδεέστερον τῶν ἄλλων δύο, τοῦ τε θυμικοῦ καὶ μάλιστα τοῦ λογιστικοῦ ὕπερ ὄφειλε νὰ ἐκφύηται, ὅτε ἡ ψυχὴ ἐνσαρκούται, ὅτε μεταβαίνει εἰς τὸν γήϊνον τοῦτον βίον, τὸ ἀποδίδει αὐτῇ ὁ Πλάτων καὶ ἐν τῇ προὔπαρξί αὐτῆς, καὶ ἐν τῇ ἀπολαύσει τῆς θείας μακαριότητος. Ἀλλὰ διατί ποιεῖται χρῆσιν τοῦ ἀναχρονισμοῦ τούτου ἀντιφάσκων πρὸς πλείστα χωρία ἄλλων διαλόγων του, ἐν οἷς δοξάζει ὅτι τὰ ὑποδεέστερα μέρη τῆς ψυχῆς γεννῶνται ὅτε αὐτὴ εἰσέρχεται εἰς τὸ σῶμα, ἅτινα διὰ τοῦτο μάλιστα κατ' ἀντίθεσιν τοῦ ὑπερτάτου μέρους, τοῦ νοῦ, καλοῦνται θνητά; Ὁ λόγος τοῦ ἀναχρονισμοῦ τούτου εἶναι, ὡς πολλοὶ γνωματεύουσι πρὸς αἰτιολόγησιν τῆς ἐκ τῶν οὐρανίων μονῶν ἐκπτώσεως τῆς ψυχῆς, διότι ἂν μὴ ἐκέκτητο ἀνέκαθεν ἡ ψυχὴ ἔμφυτον τὸ ἐπιθυμητικὸν ἢ τὴν τάσιν καὶ τὴν ῥοπήν πρὸς τὰ γήϊνα, πῶς θὰ ἐξέπιπτε τῆς ὑψηλῆς τῆς

περιωπῆς ἀνταλλάττουσα τὸ νοητὸν καὶ αἰθιὸν διὰ τοῦ αἰσθητικοῦ καὶ ῥοῶδους; Ἀλλὰ ὁ λόγος οὗτος καθ' ἑαυτὸν θεωρούμενος εἶναι ἴσως ἀνεπαρκῆς, ὡς κατωτέρω δειχθήσεται, ἂν μὴ ἐπιπροστεθῇ εἰς τοῦτον καὶ ἕτερος ἐξ αὐτῆς τῆς μυθοποιίας παραλαμβανόμενος. Ὁ Πλάτων κατ' ἐξοχὴν ἐνδιεφέρετο ὅπως συστήσῃ τὸ ἐμπειρικὸν τοῦτο γεγονός, ὅτι ἡ ψυχὴ σύγκειται ἐκ τριῶν δυνάμεων, ἐκ τριῶν συστατικῶν μερῶν ἐπιδρώντων πρὸς ἄλληλα, ἵνα ἐπ' αὐτῶν ἐποικοδομήσῃ μετὰ ταῦτα τὰς ἐν τῷ δευτέρῳ κυρίῳ μέρει τοῦ ὅλου διαλόγου ἐκτεθεισομένης θεωρίας του περὶ ῥητορικῆς καὶ φιλοσοφίας. Ἡ γένεσις ὅμως τῶν συστατικῶν τούτων μερῶν καὶ ἡ διαδοχικὴ αὐτῶν οὕτως εἰπεῖν ἐκβλάστησις, ἦν πρὸς αὐτὸν ἀδιάφορος ἅτε μὴ συντελοῦσα εἰς τὸν διὰ τοῦ μύθου ἐπιδιωκόμενον σκοπόν. Ὅτι λοιπὸν ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς ἔπρεπε νὰ διακριθῇ καὶ νὰ θεωρηθῇ ὡς διαδοχικὸν καὶ ὑστερόχρονον, ἡ μυθικὴ παράστασις τὸ ἐκλαμβάνει ὡς ταυτόχρονον καὶ ἀδιαίρετον, ἐπομένως δὲ ὑποθέτει τὰ μέρη τῆς ψυχῆς ὡς ἔμμονα, ὡς συμφυῆ μετὰ τῆς οὐσίας τῆς κατὰ τὴν προὔπαρξιν.

Αὕτη δὲ ἡ ἐσωτερικὴ διαίρεσις τῶν δυνάμεων ἐφαρμόζεται οὐχὶ μόνον εἰς τὰς ἀνθρωπίνας ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς θείας ψυχὰς, καὶ εἰς αὐτὰς ταύτας ἐνυπάρχει τὸ πρὸς τὸ σῶμα συγγενὲς ὑποδεέστερον μέρος,

τὸ ἐπιθυμητικὸν, ἐπὶ μόνῃ τῇ διαφορᾷ ὅτι ἀποκλείεται ἀπὸ αὐτὰς ἢ εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐνεργουμένη πάλιν καὶ ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ τῶν τριῶν μερῶν τῆς ψυχῆς (1). Συνάμα δὲ ὁ Πλάτων ἐπισυνάπτει μετὰ τῆς διαίρεσεως ταύτης καὶ τὴν διαφορὰν μεταξὺ τοῦ θνητοῦ καὶ ἀθανάτου ζώου. Καὶ πρῶτον τεθείσης τῆς ψυχῆς ὅτι ὑπάρχει ἀναγκαῖα τις σχέσηις μεταξὺ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ ἀψύχου, ὅτι πᾶσα ἢ ψυχὴ παντὸς ἐπιμελεῖται τοῦ ἀψύχου. (σελ. 246 B.) ἐξηγῆται κατόπιν πῶς γεννᾶται τὸ θνητὸν ζῶον· διότι ἐκ τῶν ψυχῶν αἱ μὲν τέλει οὔσαι καὶ ἐπτερωμένοι ἔπτανται εἰς τὰ ὕψη καὶ διοικοῦσι πάντα τὸν κόσμον· αἱ δὲ ἀπολέσασαι τὰ πτερά των ἐκπίπτουσιν ἐκ τοῦ θεοῦ ἐκείνου ὕψους καὶ κατακρημνίζονται μέχρις οὗ εὖρωσι σῶμα γήινον ἐν ᾧ κατ-οικίζονται. Τότε δὲ ἡ ψυχὴ συμφύεται μετὰ τοῦ σώματος ἐπονομάζεται θνητὸν ζῶον. Ἀθάνατα δὲ ζῶα, ἐν οἷς ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα εἰσὶν αἰωνίως πρὸς ἀλλήλα συμπεφυκότα, ἐνοοῦνται βεβαίως οἱ ἀστέρες, οἵτινες ὁμολογουμένως ὑπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων φιλοσόφων ἐθεωροῦντο ὡς θεοί, εἰ καὶ ὁ Πλάτων τὴν δοξασίαν ταύτην ἐκλαμβάνει ὡς ἀπλῶς ὑποθετικὴν, οὐχὶ δὲ καὶ ὡς βεβαίαν καὶ ἀποδεδειγμένην (οὐδ' ἐξ ἑνὸς λόγου λελογισμένου σελ. 246. Δ). Ὅτι δὲ εἶναι οὐσιώδεις εἰς τὴν μυθικὴν ταύτην παράστασιν τῶν θνητῶν καὶ ἀθανάτων ζώων, εἶναι ἡ ἀντίθεσις τῶν δύο καταστάσεων τοῦ γήινου βίου καὶ τῆς προὔ-πάρξεως. Αὕτη δὲ ἡ αἰσθητικὴ ἀντίθεσις καταντᾷ εἰς τὴν τοῦ τόπου, εἰς τὴν τοῦ ἄνω καὶ κάτω. Τὸ μὲν ἄνω εἶναι ὁ αἰθήρ, ἔνθα οὐδαμῶς κωλύεται ἡ ἐλευθέρη πτήσις, ἡ πνευματικὴ ἐνεργητικότης· τὸ δὲ κάτω εἶναι τὸ ἐμβριθές, τὸ γεώδες.

Κατόπιν δὲ προβαίνει ὁ Πλάτων εἰς ἀνεύρεσιν τῆς αἰτίας δι' ἣν ἡ ψυχὴ ἀποβάλλει τὰ πτερά της, ἐξαιρεῖ προηγουμένως τὴν κατάστασιν τῆς πτερώσεως καὶ τῆς προὔπάρξεως, ἵνα ὡς ἐκ ταύτης δυνήθῃ νὰ διέλθῃ ὁ μοιαλήθως τὰς περιπετείας καὶ τὰ ἱστορικὰ συμβάντα τῆς ψυχῆς.

Τὸ πτερόν ἔχει τὴν δύναμιν νὰ μεταωρίζῃ τὴν ψυχὴν εἰς τὸ θεῖον. Τὸ δὲ θεῖον εἶναι καλόν, σοφόν καὶ ἀγαθόν, καὶ διὰ τούτων μάλιστα τρέφεται καὶ αὐξεται τὸ τῆς ψυχῆς πτέρωμα. Ἀλλὰ τὸ καλόν, τὸ σοφόν καὶ τὸ ἀγαθόν δὲν εἶναι ἄλλο τι εἰ μὴ τὸ ἐμπεριεχόμενον τῶν ἰδεῶν, καὶ οἱ θεοὶ διακτροῦσι τὴν θεῖαν των φύσιν, διότι κοινωνοῦσιν αὐτῶν, διότι ἴστανται παρ' αὐταῖς ἐγγύτερον ἢ οἱ ἄνθρωποι, διότι ἡ γνώσις ἦν λαμβάνουσι περὶ αὐτῶν εἶναι ὑψηλότερα καὶ καθαρωτέρα. Ἐπομένως δὲ τὸ πτέρωμα σημαίνει τὴν ἐπιδεκτικότητα τοῦ ἐξ αὐτῶν τρέφε-

(1) Θεῶν μὲν οὖν ἔπποι τε καὶ ἡνίοχοι πάγτες αὐτοί τε ἀγα-θοὶ καὶ ἐξ ἀγαθῶν. (σελ. 246. B.)

σθαι, δηλαδὴ τοῦ εἰσδέχεσθαι καὶ τοῦ γινώσκαι αὐτάς.

Ἀλλ' αἱ ἰδέαι οἰκοῦσιν ὑψηλότερον ἢ αὐτοὶ οἱ θεοί· ἐπειδὴ δὲ οὗτοι κατέχουσι τὸ ὑψηλότερον μέρος τοῦ οὐρανοῦ, εἰς ἐκείνας συμβολικῶς ἀποδίδεται πρὸς οἰκησιν ὁ ὑπερουράνιος τόπος. Καὶ ὁ μὲν μέγας ἡγεμῶν ἐν οὐρανῷ Ζεὺς ἐλαύνων πτηνὸν ἄρμα προπορεύεται εἰς τὴν εὐωχίαν τῶν ἰδεῶν, οἱ δὲ λοιποὶ θεοὶ ὅσοι συγκαταλέγονται ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν δώδεκα ἔπονται κατὰ τὴν τάξιν εἰς ἣν ἐτάχθη ἕκαστος δηλ. οἱ θεοὶ ἦτοι οἱ ἐν τῷ μέσῳ τῆς σφαίρας Πλανῆται ἔπονται τοἷς ἀνωτέροις ἦτοι τοἷς ἐν τῷ ἄνω μέρει αὐτῆς, ἐκάστῳ δὲ θεῷ οἱ προσανήκοντες δαίμονες, δηλ. μεθ' ἐκάστου ἀστέρος συμπορεύονται τὰ ἐν αὐτῷ οἰκοῦντα λογικὰ ὄντα. Μόνῃ δὲ ἡ Ἔστια μένει ἐν τῷ οἴκῳ τῶν θεῶν, δηλ. ἡ γῆ, τὸ ἡμεροῦν κέντρον τοῦ παντός, ἥτις ἐπέχει τὴν ἐσχάτην τάξιν εἰς τὸ σύστημα τῶν δώδεκα Θεῶν (1)· διὰ τοῦτο μάλιστα καὶ αἱ ψυχαὶ ἀπολλύουσαι τὰ πτερά των μετατίθενται εἰς τὴν γῆν, ἦτοι εἰς οὐράνιον σῶμα στερούμενον τὰς τῶν ἄλλων ἀστέρων κινήσεις. Εἰρήσθω δὲ ὡς ἐν παρόδῳ ὅτι ὁ Πλάτων ἀναμιγνύσει ἐνταῦθα ἀστρονομικὰς θεωρίας τῶν πυθαγορείων μετὰ τῆς δημόδους θρησκείας, προσαρμόζων ἀμφοτέρους εἰς τὴν μυθικὴν αὐτοῦ διήγησιν. Διὰ δὲ τοῦ ὑπερουρανοῦ ἐκείνου τόπου, ὃν ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ φαντασίας ἐπλαστούρησεν, ὡς φαίνεται, πρὸς ἔδραν τῶν ἰδεῶν ὑπονοεῖ τὴν οὐσίαν, ἥτις χαρακτηρίζεται ὡς ὑπερβάλλουσα πᾶσαν αἰσθητικὴν εἰκόνα καὶ παράστασιν, ὡς ἀχρώματος καὶ ἀσχημάτιστος καὶ ἀναφῆς, (σελ. 247. Δ), ἐπομένως δὲ ἀσώματος. Περὶ ταύτην κατοικεῖ καὶ ἡ ἀπόλυτος ἐπιστήμη, ἡ ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν οὐσίαν καὶ γινώσκουσα αὐτήν, πρὸς δὲ καὶ ἡ μετὰ τῆς ἐπιστήμης στενωγὴ συν-απτομένη, κατὰ τὸν Πλάτωνα, ἰδέα τῆς ἀρετῆς, οἷον αὐτὴ ἡ σωφροσύνη καὶ δικαιοσύνη. Τὸ σύνολον δὲ τούτου τοῦ νοητοῦ καλεῖ ὁ Πλάτων τὸ ὄντως ὄν ὡς τὸ ἐναντίον πρὸς τὰ αἰσθητὰ ὄντα. Δικαίως δὲ αἰτιάζεται τοὺς πρὸ αὐτοῦ ποιητὰς ὅτι οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ὕμνησε κατ' ἀξίαν τὸν ὑπερουράνιον ἐκείνον τόπον, ὑπαινιττόμενος ἴσως ἢ τὸν Παρμενίδην, οὗτινος τὸ ἐμμέτρως συντεθὲν φιλοσοφικὸν σύστημα ἐπραγμα-τεύετο περὶ τῆς διαφορᾶς τοῦ ὄντος καὶ τοῦ μὴ ὄντος, τοῦ νοητοῦ κόσμου, τοῦ μόνου ἀληθῶς ὑπάρχοντος, καὶ τοῦ αἰσθητικοῦ, ἢ τὸν Ἐμπεδοκλέα, τὸν διακρί-ναντα δύο κόσμους, τὸν μὲν νοητὸν, τὸν δὲ αἰσθητὸν, ἢ τέλος καὶ αὐτοῦ τοῦ Πυθαγορείου τοῦ ἀποδόν-

(1) Τὰ περὶ τῆς Ἔστιας ἐνταῦθα παρὰ τοῦ Πλάτωνος ἀναφε-ρόμενα παραβλητέον πρὸς τὸ χωρίον ἐκείνου τοῦ Στοβαίου, Δ'. σελ. 488. Φιλόλαος πῦρ ἐν μέσῳ περὶ τὸ κέντρον ἔπερ ἐστὶν τοῦ παντός καλεῖ καὶ Διὸς οἶκον καὶ ἡγετῆρα θεῶν, 18, καὶ Ἀριστοτ. περὶ Οὐρανοῦ, Β', 13.

τας εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ τόπου ἐκείνου ἀστρο-νομικούς χαρακτήρας· διότι πρῶτος ὁ Πλάτων ἀνε-πλήρωσε τὸ κενὸν καὶ ἀφρημένον τῶν φιλοσοφικῶν τούτων δοξασίῶν, ἀντικαταστήσας τὴν ἀκριβῆ καὶ συγκεκριμένην θεωρίαν του περὶ τῆς φύσεως τῶν ἰ-δεῶν καὶ τῆς ἀμοιβαίας αὐτῶν συγκοινωνίας καὶ ἐ-πιδράσεως, δι' ἧν τὸ ἀφρημένον ὄν λαμβάνει ζῶην καὶ πραγματικότητα.

Ἡ διάνοια οὖν τοῦ θεοῦ, ἥτις τρέφεται διὰ τοῦ νοῦ καὶ τῆς ἀκηράτου ἐπιστήμης, θεασαμένη ἐν τῷ ὑπερουρανοῦ τόπῳ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ τὰ ὄντα καὶ εὐωχηθεῖσα ἐπανακάμπει οἴκαδ'· μετὰ δὲ τὴν ἐ-πάνοδόν της ὁ ἡνίοχος παραβάλλει εἰς τοὺς ἵππους ἀμβροσίαν καὶ μετ' αὐτὴν τοὺς ποτίζει νέκταρ, δηλ. καὶ αὐτὰ τὰ κατώτερα μέρη τῆς ψυχῆς καὶ αὐταὶ αἱ ὑποδέεστεραι ψυχικαὶ λειτουργίαι τῶν θεῶν με-τέχουσι τῆς ὑψηλοτέρας ζωῆς τοῦ πνεύματος, κατὰ βαθμὸν πολλῶν μείζονα ἢ αἱ ψυχαὶ τῶν ἀνθρώπων.

Προϊόντος δὲ ἤδη τοῦ μύθου ἀπὸ τοῦ βίου τῶν θεῶν εἰς τὸν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, δεόν νὰ λη-φθῶσιν ὑπ' ὄψιν κυρίως τρία τινά· α) ἡ μετάβασις αὐτῆς εἰς τὴν γήινην ὑπαρξίν· β) ἡ ἀπ' ἀλλήλων διακρίσεις τῶν ἀτομικοτήτων, καὶ ἡ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ἀπὸ τε τῆς τῶν θεῶν καὶ τῆς τῶν ζώων· καὶ γ) ἡ διδασκαλία περὶ τῆς ἀναμνήσεως.

1.) Αἱ ἄλλαι ψυχαὶ καὶ αὐταὶ αἱ ἄριστα τοῖς θεοῖς ἐπόμεναι δὲν δύνανται νὰ σταθῶσι στερεῶς βή-ματι ἐπὶ τοῦ ὑπερουρανοῦ τόπου ἡσύχως καὶ ἀθο-ρύβως, θεώμενοι τὰς ἰδέας καὶ τὴν οὐσίαν τῶν ὄν-των. Πᾶσαι δὲ ἀπέρχονται ἀτελεῖς τῆς τοιαύτης θείας, κοινωνήσασαι αἱ μὲν πλεῖον αἱ δὲ ἕλαττον τῆς ἀληθοῦς γνώσεως. Ὅθεν ἡ αἰτία τῆς ἐπὶ τὴν γῆν ἐκπτώσεως τῆς ψυχῆς δὲν εἶναι μόνον ἡ φαυλότης τοῦ ἐνός ἵππου, τοῦ ἐπιθυμητικοῦ, οὐδὲ ἡ ἀτέλεια τοῦ ἐτέρου, τοῦ θυμικοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ κακία τοῦ ἡ-νίοχου, ἦτοι αὐτοῦ τοῦ νοῦ. Ἐπομένως δὲ ἡ ἐνοχὴ τῆς ἐκπτώσεως δὲν εἶναι καταλογιστέα ἀπλῶς εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς ψυχῆς ἢ εἰς τὰς ἠθικὰς δυ-νάμεις, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν διάνοιαν. Πλὴν ἐκτός τῆς ἐνοχῆς τῆς διανοίας (1) ἀποδίδει ὁ Πλάτων διὰ τρόπου ἀσαφοῦς καὶ ἀπροσδιορίστου τὴν ἐκπτώσιν ταύτην καὶ εἰς τυχαίον τι περιστατικόν, ὅπερ οὐδα-μῶς ἐνοχοποιῶν τὴν ψυχὴν πληροῦ αὐτὴν λήθης καὶ κακίας. Ὅθεν ἀποβλέποντες οὐχὶ εἰς ὀρισμένα χω-ρία, ἀλλ' εἰς τὴν ἀλληλουχίαν τοῦ συνόλου, συνά-γομεν ὅτι ἡ κυρία αἰτία τῆς εἰσελάσεως τῆς ψυχῆς εἰς τὴν γήινην αὐτῆς ὑπαρξίν ἔγκειται εἰς τὴν παγ-κόσμιον ἀνάγκην τὴν ἐπιβαλλομένην εἰς πᾶσαν σω-

(1) Οὐ δὲ κακίᾳ ἡνίοχων πολλὰ μὲν (ψυχὰς) χωλεύονται, πολλὰ δὲ πολλὰ πτερὰ θραύονται (σελ. 248. B.) — καὶ τινι συν-τυχίᾳ χρησαμένη λήθης τε καὶ κακίας πλησθεῖσα βαρυνθῆ, βα-ρυνθεῖσα δὲ περορέθησθε τε καὶ ἐπὶ τὴν γῆν πέσθη (σ. 248. C.)

ματικὴν ὕλην νὰ ζωογονῆται διὰ τῆς ψυχῆς, διὰ τοῦ πνεύματος, ἢ κατὰ τὴν προμνησθεῖσαν πλατωνικὴν ῥῆσιν πᾶσα ἢ ψυχὴ παντὸς ἐπιμελεῖται τοῦ ἀψύ-χου. Αὕτη δὲ ἡ παγκόσμιος ἀνάγκη συμβολικῶς ἐκ-δηλοῦται διὰ τοῦ νόμου τῆς Ἀδραστείας, (σ. 248. C.) τῆς σκοτεινῆς ἐκείνης θεότητος τῆς φύσεως, ἥτις προορίζει νὰ μένωσιν ἀβλαβεῖς μέχρι τῆς ἐτέρας περιόδου ὅσαι τῶν ψυχῶν γενόμεναι συνοπαθοὶ τοῦ θεοῦ, κατιδῶσι τι τῶν ἀληθῶν, ὡς ἐπίσης νομοθετεῖ εἰς τίνα βαθμολογικὴν κλήρωσιν ἐπιτηδευμάτων ὀ-φείλουσι νὰ ὑποβληθῶσιν ὅσαι κατὰ συγκυρίαν ἐμ-πλησθεῖσαι λήθης καὶ κακίας βαρυνθῶσι, καὶ ἔνεκεν τοῦ βάρους των ἐπὶ τὴν γῆν πέσωσιν.

2.) Ἡ ἀπ' ἀλλήλων διακρίσεις τῶν ἀτομικοτήτων ἐμφαίνεται διὰ τῶν ἐνέντα βιωτικῶν ἐπιτηδευμάτων, εἰς ἃ τρέπονται αἱ ψυχὰς ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ τῶν ἰδεῶν, ἃς περ' ἐθεάσαντο, κατὰ συνέπειαν δὲ ἀνα-λόγως τοῦ ἐμπεριεχομένου, δι' οὗ ἐφοδιασθεῖσαι ἐκ τοῦ νοητοῦ κόσμου ἐνεσαρκώθησαν ἐν τούτῳ τῷ ὀ-ρατῷ, καὶ ἐπὶ τέλους δὲ ἀναλόγως τῆς ἐκ τοῦ ἐμ-περιεχομένου ἐκείνου προσγενομένης ῥοπῆς πρὸς τοῦτο μᾶλλον ἢ ἐκεῖνο τὸ ἐπιτήδευμα. Ἐντεθῆν οὖν σχηματίζονται δύο ἀντιστοιχίαι, ἐξ ὧν ἑκατέρη σύγκειται ἐκ τεσσάρων κώλων. Ἰδοῦ δὲ τὸ διά-γραμμα τῶν τεσσάρων κώλων τῆς πρώτης ἀντι-στοιχίας· α) φιλόσοφος ἢ φιλόκαλος ἢ μουσικός καὶ ἐρωτικός· — β) βασιλεὺς ἔνομος ἢ πολεμικός καὶ ἀρχικός· — γ) πολιτικός ἢ οικονομικός ἢ χρηματι-στικός· — δ) φιλόπονος γυμναστικός ἢ ἱατρός. Τὰ δὲ λοιπὰ τέσσαρα κῶλα τῆς δευτέρας ἀντιστοιχίας ἔχουσι ὡς ἐφεξῆς· α) μάντις ἢ ἱεροτελεστής· — β) ποιητικὸς ἢ μιμητικὸς· — γ) δημιουργικός ἢ γεωρ-γικός· — δ) σοφιστικὸς ἢ δημοκοπικός. Ὁ δὲ ἐσχά-τος βαθμὸς μὴ ἀπαρτίζων ἀντιστοιχίαν ἴσσταται μονήρης καὶ ἀδιαιρέτος, οὗτος δὲ εἶναι ὁ τυραν-νικός. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα τέσσαρα κῶλα τῆς πρώ-της ἀντιστοιχίας περιέχουσιν ἔργα ἐλευθέρια, προὔ-ποθέτοντα πνευματικὴν ὁρμὴν καὶ προσπάθειαν, ἐφ' ὅτον οἱ εἰς αὐτὰ ἀσχολούμενοι ἐνατενίζουσιν εἰς κα-θολικόν τινα καὶ ἰδανικὸν σκοπὸν· τὰ δὲ τῆς δευ-τέρας ἀπ' ἐναντίας ἀπλῆν ἀπομίμησιν ἢ μηχανικὴν ἀσχολίαν εἰς ἔργα εὐτελῆ ἢ εἰς ὕλικὰ καὶ αἰσθητι-κὰ ἀντικείμενα. Ὅθεν πρὸς μὲν τὸν φιλόσοπον μεθ' οὗ συνάπτεται ὅ,τε μουσικός καὶ ὁ φιλόκαλος καὶ ὁ ἐρωτικός (διότι ὁ φιλόσοφος ἐπέχει τὴν αὐτὴν τά-ξιν μετὰ τοῦ ἐραστοῦ τοῦ καλοῦ ἢ τῶν Μουσῶν) ἀντιστοιχεῖ ὡς ἰνδελμὰ του ὁ μάντις, διότι κατέχει καὶ αὐτὸς τὸ θεῖον, ἀλλὰ παθητικῶς ἄνευ συνειδή-σεως καὶ ἀντενεργείας. Πρὸς δὲ τὸν ἔνομον βασι-λέα, τὸν διέποντα τὰ ἐσωτερικὰ τῆς πολιτείας, ἢ πολεμικὸν τὸν τὰ ἐξωτερικὰ ἢ ἐν γένει ἀρχικὸν τὸν ἐν δημοκρατίᾳ, ἄρχοντα ἀντιστοιχεῖ ὁ ποιητικὸς καὶ

μιμητικός, διότι ὁ μὲν ποιεῖ καὶ ἐνεργεῖ ἐπ' αὐτῆς τῆς πραγματικότητος, ὁ δὲ μιμεῖται τὸ ποιεῖν. Πρὸς δὲ τὸν πολιτικὸν, τὸν οἰκονόμον ἢ τὸν κερδοσκοπὸν, τοὺς ἀσχολουμένους εἰς ἐκτεταμένους καὶ γενικὰς ἐργασίας, ἀντίκειται ὁ τοὺς βώλους τέμνων γεωργὸς καὶ ὁ ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐργασίας τρεφόμενος χειρῶναξ. Τέλος δὲ πρὸς τὸν γυμναστικὸν ἢ ἱατρὸν, ἐξ ὧν ὁ μὲν πρὸς φιλοπονήαν καὶ ἀσκήσιν, ὁ δὲ πρὸς σωματικὴν ἱασιν ἐργάζεται, ἀναλογεῖ ὁ σοφιστὴς καὶ ὁ δημοκόπος, ὧν ὁ μὲν ἀντὶ πνευματικῆς γυμνάσεως ἐπιδεικνύεται ἄχρηστον καὶ ἀπατηλὴν λογομαχίαν, ὁ δὲ ἀντὶ πραγματικῆς ἰάσεως τῶν κοινωνικῶν νοσημάτων συντείνει μᾶλλον εἰς ἐρεθισμὸν τούτων καὶ ἐξέλιξιν. Ὁ δὲ τυραννικὸς, ὅστις οὔτε δι' ἐπιθέτων προσδιορίζεται, ὡς οἱ προηγούμενοι βαθμοί, οὔτε ἔχει ποικίλας ἐνεργείας καὶ διευθύνσεις, δὲν ἀσχολεῖται περὶ τι ἀντικείμενον, δὲν ἐπιδιώκει οὔτε θεωρητικὸν οὔτε πρακτικὸν σκοπὸν ἀρχὴ αὐτοῦ εἶναι ὁ καθαρὸς ἐγωϊσμός καὶ ἡ ἰδιοτέλεια (1).

Τοιαύτη λοιπὸν εἶναι ἡ ἀπ' ἀλλήλων βαθμολογικὴ διάκρισις τῶν ψυχικῶν ἀτομικότητων. Ἀλλ' ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ διαφέρει προσέτι ἀπὸ τε τῆς θείας καὶ τῆς ζωώδους· διότι ἡ μὲν θεία ἀπολαύει τῆς γνώσεως τοῦ ἀληθοῦς ὀλοσχερῶς καὶ ἀμέσως δι' ἐποπτείας, ἡ δὲ ἀνθρωπίνη τμηματικῶς καὶ ἐμμέσως διὰ τοῦ συλλογισμοῦ. Τὸ θεῖον δὲν ἔχει ἀνάγκην λογικῆς μεθόδου, διότι ἀπ' εὐθείας καὶ ἐκ πρώτης ἐπιβολῆς ἀντιλαμβάνεται καὶ θεᾶται τὴν ἀλήθειαν. Διαφέρει δὲ καὶ ἀπὸ τῆς ζωώδους, ἐφ' ὅσον αὕτη οὐδέποτε ἐξικνεῖται τῆς γνώσεως τοῦ ἀληθοῦς, οὐδὲν κέκτηται ἰδανικὸν ἐμπεριεχόμενον, διότι εἶναι ἄμοιρος τοῦ χαρακτηριστικοῦ γνωρίσματος τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως, ἥτοι τοῦ εἶδους ἢ τῆς καθολικῆς ἐννοίας, ἥτις ἀναπτύσσεται ἐκ πολλῶν αἰσθητικῶν ἀντιλήψεων συμπεριλαμβανομένων διὰ τοῦ λογισμοῦ εἰς μίαν ἐνότητα (2).

Ὅθεν ἡ καθολικὴ ἐννοία ἀναπτύσσεται μὲν δεδομένων πολλῶν ἀντιλήψεων διὰ τινος διανοητικῆς ἐνεργείας συναπτούσης τὰ πολλὰ εἰς ἓν, ἀλλὰ δὲν γεννᾶται, δὲν προκύπτει ἐξ αὐτῶν τῶν ἀντιλήψεων, διότι δὲν ἔγκειται ἐν αὐταῖς, ἀλλὰ προϋφίσταται λαμβάνουσα ἐν τῷ νῷ, ἥτις προαποκτηθεῖσα ὅτε ἡ ψυχὴ ἐν τῇ προϋπάρξει αὐτῆς ἐθεᾶτο τὰς ἰδέας, ἀνακαλεῖται ἐκ τῆς λήθης διὰ τῆς ἀναμνήσεως.

3.) Ἡ διδασκαλία τῆς ἀναμνήσεως ἀποτελεῖ τὸ κύριον κέντρον τοῦ ὅλου μύθου, διότι ἐνῶ ἀπ' ἐνὸς εἶναι τὸ οὐσιώδες καὶ ὄριστικὸν ἐξήγούμενον τοῦ πρώτου τμήματος, εἶναι συνάμα ὁ πυρὴν καὶ ἡ βία

τῶν ἐν τῷ δευτέρῳ διαλαμβανομένων περὶ ἔρωτος. Εἶναι οὕτως εἰπεῖν ὁ σύνδεσμος μεταξὺ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου τμήματος.

Ἡ ἀνάμνησις καὶ ἡ προϋπάρξις εἰσι κατὰ τὴν πλατωνικὴν θεωρίαν δύο δόγματα ἀπ' ἀλλήλων ἀναπόσπαστα καὶ ἀμοιβαίως προϋποτιθέμενα· διότι ἐπὶ μὲν τῆς προϋπάρξεως ὡς ἐπὶ τῆς πραγματικῆς βιάσεως τῆς ἐπερείδεται ἡ ἀνάμνησις, ἐπὶ δὲ τῆς ἀναμνήσεως ἔχει ἡ προϋπάρξις τὸ λογικὸν τῆς στήριγμα. Διὰ τῆς ἀναμνήσεως ἀποπειράται ὁ Πλάτων νὰ ἐξηγήσῃ πῶς ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ καταντᾷ εἰς τὴν τοῦ ἀληθοῦς γνῶσιν· διότι ἡ μάθησις δὲν εἶναι τι ἐπέσαστον· ἡ ψυχὴ δὲν εἶναι ταμεῖον εἰσδεχόμενον ἐξωθεν τὰ διδασκόμενα. Ἀπ' ἐναντίας ἡ ψυχὴ ἀρύεται ἐξ ἑαυτῆς τὸ οὐσιώδες ἐμπεριεχόμενον τῶν γνώσεων, δεῖται δὲ μόνον ὅπως λάβῃ τούτου συνείδησιν, ὅπως τὸ ἀναπτύξῃ. Ἀλλὰ πῶς τὸ ἐμπεριεχόμενον τῆς γνώσεως, καὶ ὑποθεσίσθω ὅτι ἐνυπάρχει ἐντὸς τῆς ψυχῆς ἐν λήθῃ καὶ ἀμνηστία κείμενον, πῶς ἀνεγείρεται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κόσμου τούτου τῶν φαινομένων, τῶν μεταβολῶν καὶ τῶν ἀντιφάσεων. Ἡ ἀπάντησις εὐρίσκειται εἰς τὸ πρὸ μικροῦ μνημονευθὲν χωρίον (σελ. 249. Β'. δεῖ γὰρ ἄνθρωπον ξυνιέναι κ.τ.λ.)· διότι ὁ αἰσθητικὸς κόσμος παρέχει μόνον τὴν ἀφορμὴν καὶ τὸ ἐνδύσιμον πρὸς ἀνέγερσιν τῶν ἰδεῶν, διότι ἅμα ὡς ἡ ψυχὴ ἀντιληφθῆ τῶν αἰσθητικῶν φαινομένων, ἀναμνηστικῶς τὸ καθολικὸν τὸ εἶδος, ὅπερ ἐν ἑαυτῇ ἐπορίσθη κατὰ τὴν προϋπάρξιν τῆς ἐκ τῆς θέας τοῦ νοητοῦ κόσμου.

Ἀλλ' ἐνταῦθα ἀνακινεῖται νέον ἐρώτημα, πῶς ἡ ψυχὴ ἐπορίσθη ἑαυτῇ τὰς καθολικὰς ταύτας ἐννοίας; τὸ λογικὸν αὐτῆς ἐμπεριεχόμενον ἐλαβέ ποτε ἕναρξιν, ἢ ἐνυπάρχει αἰδίως ἐν αὐτῇ; Πρὸς ἀπάντησιν εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο ἀρκεῖ νὰ ἐξετάσωμεν πῶς ἐθεώρησε τὸ πρᾶγμα αὐτὸς ὁ Πλάτων. Ὁ μῦθος παριστᾷ αὐτὰς τὰς ἐννοίας ὡς ἐπικτήτους, ὡς λαβούσας γένεσιν ἐφ' ὅσον ἡ ψυχὴ ἀπέκτησεν αὐτὰς διαδοχικῶς, ὅτε κατὰ περιόδους παρεῖπετο τοῖς θεοῖς πρὸς ἀπόλαυσιν καὶ θέαν τῶν ἰδεῶν. Πλὴν ζητεῖται αὖθις ἀν τοῦτο συνᾶδῃ πρὸς τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ μύθου. Διότι ἀν ἡ ψυχὴ εἶναι προαικίανος, καὶ τὸ οὐσιώδες τῆς φύσεώς τῆς ἀπαρτίξῃ ἢ διάνοια, καὶ ἀν ἡ πτέρωσις αὐτῆς μέλλῃ νὰ τηρῇ τὸ ἀληθές αὐτῆς σημερινόμενον, ἔπεται ὅτι ἀνέκλθεν καὶ πρὸ αἰώνων ἐκέκμητο ἅπαν τὸ ἐμπεριεχόμενον τῆς, οὐδὲ εἶναι δυνατὸν νὰ ἐννοήσῃ τις ὅτι αὕτη ἐπορίσθη τὰς γνώσεις διαδοχικῶς μόνον καὶ κατὰ τμήματα παρεμβολομένων μακρῶν χρονικῶν διαλειμμάτων. Ἀλλ' ὅτι κυρίως καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐνδιαφέρει τὸν Πλάτωνα εἶναι νὰ συστήσῃ ὀριστικῶς τοσοῦτον μόνον, ὅτι ἡ ψυχὴ κατὰ τὴν προλαβούσαν αὐτῆς κατάστασιν ἀπέκτησε τὰς ἰδέας ἐνῶ ἐθεᾶτο αὐτάς. Τὰ δὲ περὶ

(1) Παρθε. Deuschle αὐτόθι. — (2) δεῖ γὰρ ἄνθρωπον ξυνιέναι κατ' εἶδος λεγόμενον ἐκ πολλῶν ἰσθ αἰσθησεων εἰς ἓν λογισμῷ ξυνιέρουμένον. Φαῖδρ. σελ. 249. Β.— C.

τοῦ τρόπου τῆς διαδοχικῆς καὶ ἀτελοῦς αὐτῶν ἀποκλήσεως, ταῦτα εἶναι ἐπουσιώδη καὶ ἀδιάφορα, ἀπλῶς συντελοῦντα πρὸς τὴν οἰκονομίαν τῆς μυθικῆς διηγήσεως. Ὅθεν ὁ συγγραφεὺς ἐποικοδομήσας τὸ δόγμα τῆς ἀναμνήσεως ἐπὶ τοῦ τῆς προϋπάρξεως, ἐξ ἐκείνου ἤδη ὁρμάται ὅπως ἐξυφάνῃ τὰ περὶ τοῦ ἔρωτος ἐν τῷ δευτέρῳ τοῦ μύθου τμήματι μετὰ θαυμασίας τέχνης ἐκφορούμενα.

(Ἐπεταὶ συνέχεια.)

ΤΙ ΥΠΟΦΕΡΕΙ Η ΜΗΤΗΡ.

ΑΛΗΘΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑ.

Α'.

Ὁ χειμὼν τοῦ 1868 ἔτους ἐγένετο παρὰ τὸ σῦνηθες ὄμιλιν ἐν Ἀθήναις· ἔπεσε δὲ, πρᾶγμα σπάνιον, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν χιὼν διὰ τοῦτο καὶ ὁ τοῦ 1850 χειμῶν, καθ' ἓν ὡσαύτως χιὼν παχεῖα ἐκάλυψε τὰς ἀθηναίας ὁδοὺς, ἀπετέλεσεν ἐποχὴν ἐπονομασθεῖς τοῦ Πάρκερ.

Καὶ ὁμως οἱ πολῖται δὲν ἔμενον εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν ἐξήρχοντο, ἔτρεχον καὶ κατεγίνοντο εἰς τὰς ἰδίας ὑποθέσεις.

Κατὰ τινὰ τῶν ψυχροτάτων ἡμερῶν νέα τις κυρία περιεφέρετο εἰς τινὰς δρόμους τῆς πόλεως ἐκ τῶν ἥττον γνωστῶν, καὶ ἐπεσκέπτετο πολλὰς πτωχῶν οἰκίας. Εἰ δὲ καὶ ἐρρίγιε, ἢ εὐχαριστήσις ἐφαίνετο ἐξωγραφημένη εἰς τὸ πρόσωπόν τῆς. Ἐνῶ δὲ ἠτοιμάζετο νὰ εἰσέλθῃ εἰς πτωχικὴν τινὰ οἰκίαν, εἶδε μακρὰν κυρίαν τὴν ὁποίαν ἐγνώριζε καὶ ἐστάθη ἕως οὗ νὰ πλησιάσῃ.

— Καλ' ἡμέρα, Χαρίκλεια; τί κάμνεις;

— Καλὰ καὶ σὺ, Ἀγλαΐα;

— Χάρις τῷ Θεῷ ὑγιαίνω, καὶ εἶμαι τόσον εὐτυχῆς ὅσον οὔτε νὰ τὸ ἐκφράσω ἠμπορῶ.

— Καὶ πῶς; διότι ὁ καιρὸς δὲν μὲ φαίνεται πολὺ καλός.

— Δι' ἐμὲ εἶναι ἀξιόλογος. Ἔως τώρα ἐπεσκέφθην εἴκοσι πτωχὰς οἰκογενεῖας. Δὲν φαντάζεσαι, Χαρίκλεια μου, τὴν δυστυχίαν των! πείνα, κρύον, ἀσθένεια, γυμνότης... ὅλα αὐτὰ τὰς ἐβασάνιζαν! Εὐχαριστῶ τὸν Θεὸν ὅτι μ' ἔδωκε μικρὰν περιουσίαν, καὶ ἠμπόρεσα νὰ ἔλθω εἰς βοήθειαν τῶν ταλαιπώρων αὐτῶν.

— Κοντεύεις νὰ κλαύσης, Ἀγλαΐα! Ἴδου τὰ δάκρυα κυκλοφοροῦν εἰς τὰ μάτια σου. Μὴν εἶσαι, ἀγαπητή μου, τόσον εὐαίσθητος. Μετὰ τὴν σύστασιν τῆς ἐλεήμονος ἐταιρίας οἱ πτωχοὶ δὲν εἶναι πλέον πῶσον ἀξιολύπητοι ὅσον προτῶ· διότι λαμβάνου

καὶ ψωμί καὶ χρήματα, ἐνίοτε δὲ καὶ φορέματα. Χθὲς ἔδωκα εἰς τὴν ἐταιρίαν πενήντα δραχμὰς, διότι σὲ βεβαίω ὅτι προτιμῶ νὰ μοιράζουσι ἄλλοι, παρὰ νὰ πηγαίνω ἐγὼ μόνη εἰς τὰ βρωμερὰ των καταγώγια.

— Δὲν γνωρίζεις, Χαρίκλεια, τοὺς πτωχοὺς· ὁμιλοῦσα περὶ αὐτῶν δὲν πρέπει νὰ κρίνης ἀπὸ τοῦς κουρελιασμένους ἐκείνους ἐπαίτας, οἱ ὁποῖοι μετέρχονται τὴν ἐπαιτείαν ὡς ἐπάγγελμα, καὶ ἐπίτηδες ξεσχίζονται καὶ βρωμίζονται. Ἐλα μαζὴ μου καὶ θὰ σὲ δεῖξω ἀνθρώπους, τῶν ὁποίων τὰ φορέματα δὲν εἶναι ξεσχισμένα, τὸ κατάλυμα δὲν εἶναι βρωμερὸν, καὶ οἱ ὁποῖοι ὅταν ἀνοίξουν τὸ στόμα των, τὸ ἀνοίγουν ὄχι διὰ νὰ ζητήσουν, ἀλλὰ διὰ νὰ εὐχαριστήσουν καὶ εὐχρηθοῦν. Θὰ ἰδῆς τὴν τρομερὰν πείναν ζωγραφισμένην εἰς τὸ πρόσωπόν των, τὸ μαῦρον καὶ πετρωμένον ψωμί μόνις κρατούμενον ἀπὸ τὰ παγωμένα χέρια τῶν παιδιῶν, τὰ δάκρυα τῶν μητέρων, τὴν ἀπελπισίαν τῶν πατέρων... Καὶ ὅταν ἰδῆς τὴν θλιβερὰν αὐτὴν εἰκόνα, ὁποίαν εὐδαιμονίαν θὰ αἰσθανθῆς ἀνακουφίζουσα τὰ παθήματα καὶ τὰς δυστυχίας ἐκείνων τῶν πλασμάτων τοῦ Θεοῦ μὲ ὀλίγα χρήματα!.. Τὰ παιδιά θὰ σὲ περιτριγυρίσουν σκιρτώντα, ἢ μάνα θὰ σ' εὐχαριστήσῃ μὲ δάκρυα, καὶ ὁ πατήρ, ὁ ὁποῖος θὰ ἰδῆ ὅτι ἔδωκε ψωμί εἰς τὰ ἀποθνήσκοντα τέκνα του, θὰ κατασπασθῇ τὴν εὐεργετικὴν σου δεξιάν. Τότε βεβαίως καὶ σὺ θὰ δακρύσης.

Ἐνῶ δὲ περιέγραφε ἡ Ἀγλαΐα μὲ φωνὴν συμπαθητικὴν καὶ τεταραγμένην τὰ παθήματα τῶν πτωχῶν, ἡ Χαρίκλεια οὔτε κἀν λέξιν ἐπρόφερε· διότι εἰς τοιοῦτον βαθμὸν τὴν εἶχε καταπλήξῃ ἡ περιγραφή, ὥστε οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἐγένεσαν δάκρυα καὶ ἤρχισε νὰ ὀλοφύρεται· ἐπὶ τέλους δὲ εἶπεν·

— Ἀγλαΐα! Ὅσα ἐπισκεφθῶ μαζὴ σου τοὺς πτωχοὺς· ἔχω ἀρκετὰ χρήματα ἐπάνω μου· ἀς ἀφιερώσωμεν μερικὰς ὥρας εἰς ἐκείνους διὰ τοῦς ὁποῖους εἶπεν ὁ Χριστὸς μας· «Ὁ ἀν ποιήσῃτε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων ἐμοὶ ἐποιήσατε.» Πόσον εἶμαι εὐχαριστημένη ὅτι σὲ ἀπήντησα.

Ἵπερευχαριστηθεῖσα ἡ Ἀγλαΐα ὅτι εὗρε καὶ ἄλλην εὐεργετίδα τῶν πτωχῶν, συμπαρέλαβεν αὐτὴν καὶ ἦλθεν εἰς οἰκίαν, ὅπου ἐγίνωσκεν ὅτι ἦσαν πάντες οἱ κάτοικοι τῆς ἀποροῦ.

Β'.

Καὶ ἐλθοῦσα ἐστάθησαν ἐμπροσθεν δωματίου ἐν ᾧ κατώκει, ὡς δὲν ἠγνόει ἡ Ἀγλαΐα, ἐνδεδεσάτη οἰκογένεια. Οἱ τέσσαρες σιωπηλοὶ τοῖχοι ἐγνώριζον μόνον τὰ βάσανά τῆς, καὶ ἡ θέα τῶν ταλαιπωριῶν αἰ ὁποῖα τὴν κατέτρυχον, ὄχι μόνον τὴν καρδίαν ἐλύπει, ἀλλὰ καὶ μῖσος ἐναγτίον τῆς κοινωνίας ἐγένετο

εις αὐτήν. Ὁ ἀήρ ἦτο καὶ ἐντὸς τῆς οἰκίας ψυχρότατος ὅπως καὶ εἰς τὸν δρόμον, καὶ ἡ ὑγρασία διεπέρα ἕως καὶ εἰς αὐτὰ τὰ κόκκαλα· ἔκχιον δὲ μόλις ὀλίγα ξύλα εἰς τὴν γωνίαν, τὰ ὁποῖα ἀνῆκον εἰς σκευὴ οἰκιακά. Βρέφος ἑνὸς ἔτους ἔκειτο ἐν τινι γωνίᾳ τοῦ δωματίου ἀβρόστον, καὶ οἱ σθυσμένοι του ὀφθαλμοὶ ἀνήγγελλον ὅτι δὲν θά ἤργοπόρει νὰ μεταβῆ εἰς τὸ αἰώνιον κοιμητήριον. Πλησίον αὐτοῦ νέαν γυνὴ ἐκάθητο ὡς ἀπολιθωμένη καλύπτουσα τοὺς ὀφθαλμούς της μετὰ τὰς δύο της χεῖρας· τὸ ἔνδυμά της, ἂν καὶ πεπαλαιωμένον, ἐδείκνυεν ὅτι δὲν ἀνήκεν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐπαιτῶν· ἐξ ἐναντίας ἄκρα καθαρότητος καὶ ἐπιτηδεϊότατα ἐμβλαλλώματα ἐμαρτύρουν, ὅτι διὰ παντὸς τρόπου ἐπροσπάθει ἡ ταλαίπωρος νὰ κρύψῃ τὴν δυστυχίαν της.

Ἐνίοτε βαθεῖς στεναγμοὶ ἐξήρχοντο ἀπὸ τὸ στήθος της, καὶ δάκρυα ἔρρεον διὰ τῶν δακτύλων της. Ἐὰν δὲ ἐν τῷ μεταξύ ἐκινεῖτο τὸ παιδίον ἀνύψου πάλλουσα τὴν κεφαλὴν, παρετήρει κλαίουσα τὰς μακασμένας του περειαῖς, ἐσκέπαζε τὰ παγωμένα μέλη του, καὶ ὄλως ἀπηλιτισμένη προσήχετο.

Βαθυτάτη σιωπὴ ἐπεκράτει εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον τοῦ πένθους, σιωπὴ τὴν ὁποῖαν διέκοπτον ἡ χιών μαστίζουσα τὰ παράθυρα, καὶ ὁ ἄνεμος συρίζων εἰς τὴν ἐστίαν· εἰς ἕνα λόγον τὸ δωμάτιον ὁμοιάζετο πρὸς μνήμα, τὸ ὁποῖον ἀφοῦ ἐδέχθη τοὺς νεκροὺς δὲν ἔμελλε πλέον ν' ἀνοίξῃ.

Αἴφνης ἀσθενῆς τις φωνὴ ἐψιθύρισε·

— Μάνα, πεινώ!

Ἦτο δὲ ἡ φωνὴ παιδίου πέντε ἕως ἑξ ἑτῶν ζαρωμένου εἰς τινὰ γωνίαν, καὶ τόσῳ μάλιστα ζαρωμένου, ὥστε ἐδυσκολεύετό τις νὰ τὸ διακρίνῃ. Ἐτρεψε τὸ ταλαίπωρον ὡς ἂν εἶχε πυρετὸν, καὶ οἱ ὀδόντες του συνεκρούοντο ἀπὸ τὸ ψῦχος. Ἀλλ' ἡ γυνὴ εἶτε μὴ ἀκούσασα εἶτε ἀδυνατούσα νὰ θεραπεύσῃ τὴν ἀνάγκην τοῦ ἀγαπητοῦ της παιδίου, οὔτε ἀπεκρίθη, οὔτε κἂν ἐκινήθη. Καὶ ἰδοὺ ἐκ νέου σιωπὴ, τὴν ὁποῖαν μετ' ὀλίγον διέκοψε τὸ αὐτὸ παιδίον ἀνακράζον·

— Καλὴ μου μάνα, πεθαίνω ἀπὸ τὴν πείναν! δός με κομμάτι ψωμί!

Τὴν φορὰν ταύτην ἡ γυνὴ ἀνύψωσε τὴν κεφαλὴν, διότι ἡ φωνὴ τοῦ τέκνου της κατεσπάραξε τὰ σπλάγχνα της· οἱ ὀφθαλμοὶ της ἦσαν πλήρεις ἀπελπισίας.

— Ἀγαπητόν μου παιδάκι, ἀπεκρίθη ὀδυρομένη, σιώπα διὰ τοὺς οἰκτιρμοὺς τοῦ Θεοῦ· ἐγὼ ἡ ἰδία ἀποθνήσκω ἀπὸ τὴν πείναν· τί νὰ σὲ δώσω ἀφοῦ δὲν ἔχω τίποτε;

— Ὁ μάνα μου, ἂν ἤξευρες πῶς πεθαίνω! . . . ὀλίγον μόνον ψωμί. . .

Ἡ ἀγωνία της πείνης ἐφαίνετο τόσῳ ζωηρὰ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ταλαίπωρου παιδίου καὶ τὸ ἦθος

τοῦ ἦτο τόσον ἱκετευτικόν, ὥστε ἡ μήτηρ ἀνεπήδησεν ὡς ἂν ἔμελλε νὰ πράξῃ τι ἀπελπιστικόν· καὶ βυθίσασα τὴν τρέμουσαν χεῖρά της ὑπὸ τὸ σκέπασμα τῆς κλίνης, ἀνέσυρε τεμάχιον ἄρτου καὶ δώσασα αὐτὸ πρὸς τὸ παιδίον·

— Ἰδοὺ, Ἰωάννη μου, εἶπε· τὸ εἶχα βάλει κατὰ μέρος διὰ τὴν μικράν σου ἀδελφὴν· ἀλλὰ φοβοῦμαι ὅτι δὲν θά λάβῃ ἀνάγκην ἡ ἀθλίη!

Μόλις εἶπε καὶ ἡ φωνὴ της ἐξέλιπε, διότι ἡ μητρικὴ της καρδία δὲν ἀντειχε πλέον εἰς τὴν λύπην. Ὁ δὲ μικρὸς Ἰωάννης ἤρπασε καὶ μετὰ τὰς δύο χεῖρας τὸ ψωμίον καὶ τὸ ἔφερεν εἰς τὰ κάτωχρα χεῖλη του, ἐνῶ ἡ μήτηρ ἐπακνελοῦσα πλησίον τοῦ ἀσθενοῦς κορμασίου, τὸ παρετήρησε καὶ ἐκάθησε σχεδὸν ἀναίσθητος.

Ἐν τοσοῦτῳ ὁ μικρὸς Ἰωάννης ἀφοῦ κατεβόηθησεν τὸ ἦμισυ τοῦ τεμαχίου ἐστάθη παρετήρησε μετὰ ἀπληστον βλέμμα τὸ ἐπίλοιπον, τὸ ἔφερεν εἰς τὸ στόμα του, ἀλλὰ δὲν τὸ ἐδάγκασεν. Ἐλθὼν δὲ πρὸς τὴν μητέρα του, ἐκέντησε τὸν βραχίονά της ἵνα ἐξυπνίσῃ αὐτὴν ἀπὸ τὸν λήθαργόν της, καὶ δοὺς τὸ λοιπὸν ψωμίον εἶπε μετὰ φωνὴν γλυκεῖαν·

— Νά, καλὴ μου μάνα! ἐκράτησα αὐτὸ διὰ τὴν ἀδελφὴν μου· πεινώ πολὺ ἀκόμη· θά ἔλθῃ ὁμως ὁ πάππας, καὶ θά με φέρῃ κάπι τι, ἔ;

Ἡ μήτηρ ἐνηγκαλίσθη τὸ ἀξιώλογον τέκνον της κλαίουσα· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ὑπέπεσεν εἰς τὸν πρῶτον λήθαργον, ἐνῶ ὁ Ἰωάννης πλησιάζας πρὸς τὴν ἀδελφὴν του, τὴν ἐφίλησε καὶ εἶπε· — Κοιμήσου Μαρία μου. — Καὶ ἐπακνήθη εἰς τὴν γωνίαν του, ὅπου ἐζάρωσεν ἐκ νέου.

Ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ ἰδοῦσα ἡ Ἀγλαΐα ἐρχομένην τὴν Χαρίκλειαν ἐστάθη εἰς τὸ κατώφλιον. Ὀλόκληρον ὄραν ἡ ταλαίπωρος μήτηρ ἔμενε ληθαργοῦσα· καὶ αὐτὴ ἐπέαινα ἐπίσης, καὶ αὐτῆς τὰ ἐντόθια ἐσπαράσσοντο ἀπὸ τὴν πείναν. Ἐκάθητο ὁμως πλησίον τοῦ θνήσκοντος τέκνου της, ἐκάθητο καὶ ἐπερίμενε τὴν τελευταίαν ὄραν τῆς ζωῆς του· ἦτο λοιπὸν δυνατόν νὰ σκεφθῇ περὶ ἑαυτῆς; ὄχι· διότι ἡ μήτηρ, εἶτε πλουσία εἶτε πτωχὴ, εἶναι πάντοτε μήτηρ· δὲν ὑπάρχει αἰσθημα ἰσχυρότερον, πλέον ἐνθερμον τοῦ αἰσθηματος καὶ τοῦ πάθους τὰ ὁποῖα συνδέουσι τὴν μητέρα πρὸς τὰ τέκνα, καὶ μάλιστα ὅταν πολλὰ ἔπαθε χάριν αὐτῶν ἡ ἀθλίη!

Περὶ τὴν δεκάτην ὄραν καὶ ἡ μήτηρ καὶ ὁ νέος Ἰωάννης ἀνεσκίρτησαν συγχρόνως ὡς νὰ συνετάραζον αὐτοὺς κρυφὰ τις δύναμις. Καὶ ἀναπηδήσαντες καὶ οἱ δύο ἀνέκραζον· — Ἰδοὺ ὁ πατήρ σου, Ἰωάννη! Ἰδοὺ ὁ πάππας μου, μάνα!

Καὶ ὑπεμεδίεσαν καὶ οἱ δύο. Καὶ οἱ δύο ἀκούσαντες κρότον ἀμάξης σταθεῖσης εἰς τὴν θύραν, ἔδραμον εἰς προὔπαντησιν ἐκεῖνου τὸν ὁποῖον ἀνέμενον. Καὶ εἶδον ἄνθρωπον εἰσορμήσαντα εἰς τὸ δω-

μάτιον. Ἐνῶ δὲ ἐτίνασσε τὴν χιόνα ἀπὸ τὰ ἐνδύματά του, ὁ Ἰωάννης ἔδραζε τὴν δεξιάν του καὶ ἔσυρεν αὐτὸν πρὸς τὰ ἔμπροσθεν, τὴν δὲ ἄλλην χεῖρα ἔτεινεν ἐκεῖνος πρὸς τὴν γυναικά του, καὶ ἀτενίζων αὐτὴν περιλυπὸν καὶ σιωπηλὴν, εἶπεν ἐπὶ τέλους·

— Ἀσπασία μου, εἶμεθα βεβχίως ἀτυχεῖς· ἀπὸ τὸ πρῶτὸν τρέχω νὰ εὔρω ἐργασίαν καὶ δὲν τὸ κατώρθωσα· οὔτε λεπτόν ἐκέρδησα· δὲν ἦτο καλλίτερον ν' ἀποθάνω;

Εἶπε καὶ ἔνευσε τὴν κεφαλὴν, καὶ ψιθυρίζων λόγιχα ἀκατάληπτα ἐφαίνετο πλήρης θλίψεως καὶ ἀπελπισίας· ἡ δὲ σύζυγος, λησμονήσασα τοὺς ἰδίους πόρους καὶ θέλουσα νὰ παρηγορήσῃ τὸν ἄνδρα της, ἐνηγκαλίσθη αὐτὸν καὶ ὀλοφυρομένη εἶπε·

— Σιώπα, Γεώργιε! . . . δὲν θά διαρκέσῃ ἡ δυστυχία μας διὰ παντός. Μήπως πταίης σὺ διὰ τὴν πτωχείαν μας;

— Πάπα μου, πάπα μου! ἔκραζεν ἐν τοσοῦτῳ ὁ Ἰωάννης, ψοφῶ ἀπὸ τὴν πείναν· δὲν ἔφερες ὀλίγον ψωμί;

Τὴν φωνὴν αὐτὴν ἀκούσας ὁ ταλαίπωρος Γεώργιος, τοσοῦτῳ κατεταράχθη, καὶ τοσοῦτῳ ἠγρώθησαν τὰ βλέμματά του, ὥστε τὸ παιδίον φοβηθὲν ἐπακνήθη εἰς τὴν γωνίαν του, καὶ κλαῖον εἶπε·

— Καλέ μου πάπα, δὲν τὸ κάμω πλέον!

Καὶ ὁ Γεώργιος, τεταραγμένος ὡς ἦτο, ἐπλησίασεν εἰς τὴν κλίνην τῆς Μαρίας, τὴν παρετήρησε καλὰ καλὰ, ἐνῶ αὐτὴ ἀνοίξασα μόλις τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶδε τὸν πατέρα της.

— Ἀσπασία! δὲν ὑποφέρω πλέον· ἐτελείωσε καὶ ἔπρεπε νὰ τελειώσῃ!

— Τί ἔχεις; ἠρώτησε πάλλουσα ἡ Ἀσπασία.

Ἐκεῖνος δὲ ἐννοήσας τὴν παραφορὰν του καὶ τὴν ἀνησυχίαν τὴν ὁποῖαν ἐπροξένησεν εἰς τὴν σύζυγον του, ἐφάνη πραῦνθεις, καὶ λαβὼν τὴν χεῖρά της εἶπεν·

— Ἡξεύρεις, Ἀσπασία μου, ὅτι ἀφοῦ ὑπανδρεύθημεν δὲν ἔπαυσα ἐργαζόμενος· οὔτε μίαν ἡμέραν ἀφῆκα νὰ περάσῃ χωρὶς νὰ φέρω τὰ ἀναγκαῖά μας· πρέπει λοιπὸν ὑστερον ἀπὸ δέκα ἑτῶν ἀδιάκοπον ἐργασίαν νὰ ψωμοζητήσω; πρέπει τὸ ψωμί τὸ ὁποῖον ἐκέρδαινα μετὰ τὸν ἰδρώτα τοῦ προσώπου μου, νὰ ὑπάγω σήμερον νὰ τὸ ζητήσω κρούων τὰς θύρας; Πῶς νὰ τὸ κάμω, Ἀσπασία μου; προτιμῶ ν' ἀποθάνω ὅλοι ἀπὸ τὴν πείναν. Πλὴν ὄχι, με μείνει ἀκόμη κάτι τι διὰ νὰ τραφῶμεν ὀλίγας ἡμέρας· θά ὑπάγω νὰ πωλήσω τὰ ἐργαλεῖά μου· καὶ ἂν ἐν τοσοῦτῳ εὔρω ἐργασίαν, οἰκονομῶ ὀλίγα χρήματα καὶ ἐξαναγοράζω ἄλλα. Περίμενε μισὴν ὄραν ἀκόμη καὶ θά σὲ φέρω τροφήν.

Καὶ ὁμως τὰ ἐργαλεῖα ἐκεῖνα ἦσαν τὰ μόνα ὄργανα διὰ τῶν ὁποῖων ἐκέρδαινε τὸν ἄρτον τῶν τέ-

κνων του ὁ ἄθλιος Γεώργιος. Διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς καὶ ἡ σύζυγός του ἐλυπήθησαν εἰς ἄκρον διὰ τὴν ἀπόφασιν. Ἡ καρδία των ὁμως ἀπήτει νὰ μὴ ἀφήσωσι ν' ἀποθάνωσι τὰ τέκνα των.

— Τί νὰ γίνῃ, Γεώργιε; εἶπεν ἡ Ἀσπασία· ὁ ταλαίπωρος Ἰωάννης ἀποθνήσκει ἀπὸ τὴν πείναν· ἡ μικρά μας Μαρία . . . τὴν βλέπεις . . . καὶ ἐγὼ μόλις στέκω εἰς τὰ πόδιά μου.

Καὶ ἤρχισεν ἐκ νέου νὰ κλαίῃ. Ὁ Γεώργιος κατεταράχθη καὶ πάλιν, καὶ ὄλως ἀγανακτῶν ἐξήλθει·

Γ.

Καὶ ἔλθων εἰς τὴν ἀγορὰν ἐξέθετο τὰ ἐργαλεῖά του, καὶ σταθεῖς ἐπερίμενον ἀγοραστὴν, ἐνῶ ἐν τοσοῦτῳ ἔρριπτε πρὸς αὐτὰ, ἅτινα τοσαῦτα ἔτη εἶχον θρέψῃ καὶ αὐτὸν καὶ τὴν οἰκογένειάν του, βλέμμα περιλυπὸν.

Ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ δύο νέαι κυραὶ ἦλθον εἰς τὴν ἀγορὰν· ἡ μία ἐξ αὐτῶν παρατηρήσασα τὸ τεθλιμμένον ἦθος τοῦ ἐργάτου·

— Κύταξε, εἶπε, Χαρίκλεια, πόσον εἶναι ζωγραφισμένη ἡ λύπη εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνθρώπου τούτου!

— Ποίου;

— Ἐκεῖνου ὁ ὁποῖος κτυπᾷ ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν τὸ πόδι του. Βεβαίως θά στερῆται καὶ τὸν ἄρτον του.

— Ἴσως ὁμως εἶναι καὶ θυμωμένος.

— Ὄχι, Χαρίκλεια, ἔχω πείραν πολλὴν καὶ ἤξω εὔρω ὅτι τῆς δυστυχίας ὁ τύπος δὲν παραγνώριζεταί. Ἡ δυστυχία ἐλκεί τὴν συμπάθειάν σου, ἐνῶ ὁ θυμὸς καὶ ἡ κακία διεγείρουν τὴν ἀποστροφὴν σου· βεβαίως ὁ ταλαίπωρος θά δυστυχῇ ἕνεκα τοῦ κακοῦ χειμῶνος καὶ τῶν περιστάτικῶν τῆς Κρήτης. Ἰδὲ τὰ φορέματά του, δὲν εἶναι οὔτε σχισμένα οὔτε βυραρά· ἂς ὑπάγωμεν νὰ τὸν ἐρωτήσωμεν.

Καὶ διευθύνθησαν πρὸς αὐτόν· ἀλλ' ἐν τοσοῦτῳ ἄλλος τις, ὅστις ἀπὸ τὸ ἔνδυμα ἐφαίνετο ὅτι καλὸς ἀνῆκεν εἰς τὴν ἐργατικὴν τάξιν, πλησιάζας τὸν πωλητὴν τῶν ἐργαλείων ἠρώτησε·

— Πῶς σὲ φαίνεται, Γεώργιε, ὁ καιρὸς; εἶναι ψυχρὸς· δὲν πηγαίνομεν νὰ σφίξωμεν ἀπὸ ἕνα κρασοβόλι; ἐγὼ πληρόνω.

Ὁ Γεώργιος ὁμως οὔτε ἀπεκρίθη. Ἐν τοσοῦτῳ αἱ δύο κυραὶ ἐπλησίασαν ἔτι μᾶλλον ἐπιθυμοῦσαι ν' ἀκούσωσι τὴν ἀπόκρισιν τοῦ δυστυχοῦς, ὅστις ἐπὶ τέλους ἀπήντησεν ὄλως τεταραγμένος·

— Μὴ με ὀμιλεῖς, Νικόλα, διὰ κρασί· προτιμῶ ν' ἀποθάνω, πρὶν νὰ πῶ· ἂν ἤξευρες, φίλε μου, τί δοκιμάζω. . .

— Ἐπρόφερε δὲ ταῦτα μετὰ τόσην ὀδύνην, ὥστε

ὁ φίλος του λαβῶν τὴν δεξιάν του, καὶ σχεδὸν κλαίων ἠρώτησε περιπαθῶς·

— Γεώργιε, φίλε μου, μὴν ἐπαθες τίποτε; μήπως ἐπαθε τίποτε ἡ γυναῖκά σου;

— Ὅχι, ὄχι! ἀλλὰ θὰ εἰπῶ τὴν λύπην μου εἰς σὲ τὸν ἀγαπητόν μου φίλον, ἤξεύρεις ὅτι πάντοτε ἐκέρδησα τὸ ψωμί μου μὲ τὸν κόπον μου, καὶ ὅτι ἤμην ἐπιμελής; ἀλλὰ σήμερον ἡ γυναῖκά μου εἶναι δύο ἡμέρας νηστική, ὁ μικρός μου Ἰωάννης ἀποθνήσκει ἀπὸ τὴν πείναν, καὶ ἡ Μαρία μου ἴσως τὴν ὥραν αὐτὴν ἐξεψύχησε, καὶ ἐγὼ συλλογίζομαι νὰ σκοτωθῶ ἢ μπορῶ νὰ ὑπάγω νὰ ψωμοζήτησω; σὺ θὰ τὸ ἐκαμνεις;

— Ἐγὼ, ὄχι βέβαια· ἔχω ἀκόμη δόξα τῷ Θεῷ τὰ χεῖρά μου

— Καὶ ἐγὼ τὰ ἔχω· πλὴν ποῦ ἐργασία; ὅ,τι καὶ ἂν εἶχα τὸ ἐπώλησα ἢ τὸ ἐβάλα ἐνέχυρον, καὶ τώρα ἤλθα νὰ πωλήσω καὶ αὐτὰ τὰ ἐργαλεῖά μου. Πλὴν, δόξα σοι ὁ Θεός! τὸν παρακαλῶ νὰ φωτίσῃ κανένα νὰ ἔλθῃ νὰ τ' ἀγοράσῃ διὰ νὰ δώσω ψωμί εἰς τὰ παιδί μου.

— Δὲν μὲ λέγεις σὲ παρακαλῶ, πάντα εἰς τὸ ἴδιον μέρος κατοικεῖς, εἰς τὴν ὁδὸν τῆς Ἀθηνᾶς;

— Μάλιστα.

Τὴν ὥραν ἐκείνην ἐλθὼν τις ἐζήτησε ν' ἀγοράσῃ τὰ ἐργαλεῖα τοῦ Γεωργίου, ἀλλὰ αἱ δύο γυναῖκες πλειάσασα ἐζήτησαν καὶ αὐτὰ νὰ τὰ ἀγοράσωσι. Καὶ ἐπειδὴ ἔδωκαν πλείωτερά τοῦ ἄλλου, ὁ πωλητὴς τὰ παρεχώρησεν εἰς αὐτάς· μόλις δὲ λαβὼν τὰς δραχμάς ἠθέλησε νὰ τρέξῃ εἰς τὴν οἰκίαν του· ἀλλ' ἡ μία τῶν ἀγοραστριῶν εἶπε πρὸς αὐτόν·

— Θέλεις νὰ κερδήσῃς κάτι τι, καλὲ ἄνθρωπε;

— Τί ἀγαπάτε;

— Νὰ μεταφέρῃς τὰ ἐργαλεῖα αὐτὰ εἰς τὴν οἰκίαν μας· βάλε τα μέσα εἰς ἐκεῖνο τὸ ἀμαζάκι καὶ φέρε τα ἕως ἐκεῖ.

— Λυποῦμαι, κυρία, ἀλλὰ δὲν ἔμπορῶ, διότι ἔχω κατεπεύγουσαν ὑπόθεσιν.

— Δὲν εἶναι μακριά· εἰς τὴν ὁδὸν τῆς Ἀθηνᾶς.

— Ὡ! ἐκεῖ μάλιστα, διότι καὶ ἐγὼ ἐκεῖ πηγαίνω.

Καὶ βελῶν τὰ ἐργαλεῖα εἰς τὸ μικρὸν ἀμαζίον τὸ ἀπώθει κατόπιν τῶν δύο κυριῶν. Περίλυπος ἐβλεπεν ὅτι μετέφερε διὰ λογαριασμὸν ἄλλων τὰ ὄργανα, τὰ ὁποῖα τόσα ἔτη ἔθρεψαν τὴν οἰκογένειάν του· ἀλλ' ἐνθυμούμενος ὅτι εἶχε πῶς ν' ἀγοράσῃ ἄρτον διὰ τὰ τέκνα καὶ τὴν πάσχουσαν σύζυγον του ἐσκίρτα. Καθ' ὁδὸν αἱ δύο κυρία ἐμβᾶσαι εἰς ἐργαστήριον ἠγόρασαν πέντε μεγάλα ψωμῖα, εἴκοσιν ὀκτάδας γεωμήλων, ζύλα καὶ ἄλλα τινὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα ἐφόρτωσαν εἰς τὸ ἀμαζίον· ὅτε δὲ ἐφθασαν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς Ἀθηνᾶς ὁ Γεώργιος ἠρώτησε ποῦ

ὄλα ὑπάγῃ· ἡ δὲ Ἀγλαΐα εἶπεν αὐτῷ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἀκόμη. Αὐτὸς ὁμῶς σταθεὶς μετὰ μικρὸν εἰς ταπεινὴν τινα θύραν, τὴν ὁποίαν ἐγνώρισεν ἡ Ἀγλαΐα, διότι, εἰς αὐτὴν εἶχεν ἐτοιμασθῆ νὰ εἰσελθῇ τὸ πρῶτ, παρεκάλεσε τὰς κυρίας νὰ τῷ δώσωσι τὴν ἄδειαν νὰ ἐμβῇ ὀλίγον εἰς τὴν οἰκίαν ἐκείνην. Δοθείσης δὲ αὐτῆς εἰσῆλθε τρέχων· συγχρόνως δὲ εἰσῆλθον καὶ αἱ δύο κυρία.

Ἐίγος ἐπάγωσε τὸ αἶμα καὶ τὰς φλέβας αὐτῶν, ὅτε ἐρρίψαν τὰ βλέμματά των εἰς τὴν λυπηρὰν σκηνὴν τοῦ μικροῦ δωματίου! Ἡ νέα ἐκεῖτο σχεδὸν ἄπνους ἐπὶ τοῦ πετρίνου πατώματος· ὁ δὲ μικρὸς Ἰωάννης σείων τὴν χεῖρά της ἔκραζε·

— Μάνα, πεινώ ὀλίγον ψωμί· μάνα μου!

Ὁ Γεώργιος χωρὶς νὰ παρατηρήσῃ ὅτι ἔρχοντα κατόπιν του αἱ δύο κυρία, ἔτρεξε πρὸς τὴν σύζυγον του καὶ ἔκραζε κλαίων·

— Ἀσπασία μου! ὦ ἀγαπητή μου Ἀσπασία! Παναγία μου! εἶναι δυνατόν!.. ἀπέθανεν ἀπὸ τὴν πείναν καὶ ἀπὸ τὴν ψύχραν! Δὲν ἦτον δίκαιον!

Εἶπε καὶ δράξας μάχαιραν ἠθέλησε νὰ γείνη αὐτόχειρ· ἀλλ' ἡ Ἀγλαΐα ἔδραμεν εὐθὺς καὶ ἀρπάσασα τὴν μάχαιραν·

— Ἡ γυναῖκά σου, εἶπε, δὲν ἀπέθανεν· ἰδοὺ πηγαινε εὐθὺς ν' ἀγοράσῃς κρασί.

Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ πεντάδραχμον.

Καὶ ὁ μὲν Γεώργιος ἔγεινεν ἄφαντος· αὐτὴ δὲ ἀνασηκώσασα εἰς τὰς ἀγκάλας της τὴν ἀγωνιώσαν, τὴν ὁποίαν εἰ καὶ πτωχὴν, ἐθεώρησεν ὡς ἀδελφὴν της κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Χριστοῦ, ἔλαβεν ἀπὸ τὸ θυλάκιόν της πορτοκάλιον καὶ σχίσασα αὐτὸ ἐρρίψε ζωμὸν εἰς τὰ χεῖλη τῆς πσυχούσης, ἐνῶ συγχρόνως ἔτριβε τὰς χεῖράς της· ἡ ἀγωνιώσα ἦνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς.

Ἡ δὲ Χαρίκλεια ἀκούσασα τὴν ἀπελπιστικὴν φωνὴν τοῦ μικροῦ Ἰωάννου, ἔτρεξεν εἰς τὴν θύραν ὅπου ἦτο τὸ ἀμαζίον καὶ ἔφερον ἐν ψωμίον καὶ ζύλα. Καὶ ἐνῶ κατὰ παραγγελίαν της ὁ Ἰωάννης ἐρρίπτειν αὐτὰ εἰς τὴν ἐστίαν, ἐκείνη ἐκοψε πρὸς τὸν ψωμίον καὶ τὸ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν εἰπούσας·

— Φάγε, παιδάκι μου, αὐτὸ, καὶ σὲ δίδω καὶ ἄλλο. Τὸ παιδίον ἤρπασε τὸ ψωμίον καὶ ἠσπάσθη ἀπὸ εὐγνωμοσύνην τὴν δεξιάν τῆς Χαρίκλειας, ἥτις ἐκλαίεν ἀπὸ τὴν χαρὰν της. Συγχρόνως ἡ μήτηρ ἀνοίξασα τοὺς ὀφθαλμούς, ἐβλεπε χαίρουσα τὸ τέκνον της θεραπεύον τὴν πείναν του. Καὶ ἐνῶ ἦτοιν μάζετο νὰ εὐχαριστήσῃ τὰς δύο κυρίας ἤλθεν ὁ σύζυγός της, ὅστις ἰδὼν ὅτι ἔζη ἀπέθετο εἰς τὴν τράπεζαν τὴν φιάλην καὶ ἔτρεξε νὰ ἐναγκαλισθῇ τὴν Ἀσπασίαν. Ὡς μαινόμενος κατεφίλει αὐτὴν καὶ ἐκλαίεν.

— Ἀγαπητή μου Ἀσπασία! τώρα ἔχω χρήματα·

ἐπώλησα τὰ ἐργαλεῖά μου, μὴν ἀνησυχεῖς· δὲν βλέπεις πόσον εἶμαι χαρούμενος! ἐνόμιζα ὅτι δὲν θὰ σὲ ἰδῶ πλέον.

Ἡ δὲ Ἀγλαΐα, ἀνοίξασα τὴν φιάλην ἔφερε κρασίον εἰς τὴν ἀσθενοῦσαν, καὶ ἐνῶ αὐτὴ ἔπινε, ὁ σύζυγός της ἐβλεπεν ἀπορῶν τὰς δύο κυρίας ἢ ἑτέρα τῶν ὁποίων, ἡ Χαρίκλεια, ἰσταμένη πλησίον τῆς ἐστίας ἐξέσταινε τὰς χεῖρας τοῦ Ἰωάννου λέγουσα·

— Ζεστάσου καλά, μικρὲ μου, καὶ φάγε τὸ ψωμί, θὰ σὲ δώσω καὶ ἄλλο.

Ὁ Γεώργιος ἐνόμιζεν ὅτι ὠνειρεύετο.

— Κυρία, εἶπεν ἐπὶ τέλους, συγχωρήσατέ με ἂν δὲν σὰς εὐχαρίστησα ἀκόμη διὰ τὴν βοήθειαν τὴν ὁποίαν ἐδῶκατε εἰς τὴν ταλαίπωρον γυναῖκά μου. Εὐχριστῶ ὅτι κατεδέχθητε νὰ ἐμβᾶτε εἰς τὴν πτωχικὴν μου καλύβην.

— Ἡξεύρομεν, ἀπεκρίθη ἡ Ἀγλαΐα, πόσον ὑπεφέρατε ἀπὸ τὴν πείναν καὶ τὸ κρῖον, καὶ πόσον ἐδιπτάζετε νὰ ὑπάγετε νὰ ψωμοζήτησετε, ἐνῶ εἰσθε συνειθισμένοι νὰ ζῆτε μὲ τοὺς ἰδρωτάς σας. Τὰ αἰσθήματα αὐτὰ σὰς τιμοῦν, καὶ πολὺ· ἀλλὰ ἡσυχάσετε, δὲν θὰ ὑποφέρετε πλέον.

Καὶ βαλοῦσα ἐπὶ τῆς τραπέζης τραπεζογραμμάτιον ἑκατὸν δραχμῶν·

— Ἰδοὺ, εἶπε, χρήματα· καὶ τὰ πράγματα ὅσα ἀγοράσαμεν καὶ ἐβάλαμεν εἰς τὸ ἀμαζίον καθὼς καὶ τὰ ἐργαλεῖα εἶναι ὅλα ἐδικά σου. Καὶ ἐάν ποτε δὲν ἔχῃς ἐργασίαν, διὰ νὰ μὴ πάθῃς ὅσα καὶ σήμερον, ἔλα νὰ μὲ ζητήσῃς· ἰδοὺ τὸ ὄνομά μου, κατοικῶ εἰς τὴν ὁδὸν Σταδίου.

Ἄκρα ἐρρέον ποταμῆδον ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς τῆς Ἀσπασίας καὶ τοῦ Γεωργίου· διὸ οὔτε αὐτὴ οὔτε ἐκεῖνος ἐδύναντο νὰ εὐχαριστήσωσι τοὺς ἀγγέλους οἵτινες τοὺς ἔσωσαν.

— Εἶσαι εὐχαριστημένη; ἠρώτησεν ἡ Ἀγλαΐα τὴν Ἀσπασίαν.

— Νὰ ἦσθε εὐλογημένοι! ἀνερώνησεν ἐπὶ τέλους ἡ σύζυγος τοῦ ἐργάτου. Ἰδέτε τὸν Ἰωάννην μου πῶς χορεύει πλησίον εἰς τὴν φωτίαν· ἡ ταλαίπωρός μου Μαρία ἂν ἦτον δυνατόν νὰ ὀμιλήσῃ καὶ αὐτὴ θὰ σὰς εὐχαρίστη.

— Ἠσύχασε, εἶπεν ἡ Ἀγλαΐα· ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἔλθῃ ὁ ἰατρός νὰ φροντίσῃ διὰ τὸ ἀσθενές σου κοράσιον. Βεβαιώσου ὅτι θὰ θεραπευθῇ καὶ ὅτι θὰ τὸ ἰδῇς μεγάλο.

Καὶ ἀνεχώρησεν.

— Λοιπὸν, Χαρίκλεια, ἠρώτησεν ἡ Ἀγλαΐα, εἶναι οἱ πτωχοὶ τόσον ῥυπαροὶ ὅσον ἐνόμιζες;

— Ὅχι, Χαρίκλειά μου· σ' εὐχαριστῶ, καὶ μὴ κερῖζω τὸν ἑαυτόν μου ὅτι σὲ ἀπῆντησα. Μὲ φαίνεται ὅτι ἡ καρδιά μου εἶναι σήμερον καθαρωτέρα, ὅτι αἰσθάνομαι αἰσθήματα ἄγνωστα εἰς ἐμὲ ἕως τώρα. Δὲν

ἀποστρέφομαι πλέον τοὺς πτωχοὺς· δὲν εἶδες ὅτι ἐπῆρα εἰς τὰ γόνατά μου τὸ μικρὸν παιδί καὶ ὅτι τὰ ἐφίλησα τασάκις;

— Δὲν παρατήρησες ὅτι καὶ αὐτὸ ἐκλαίεν ὅταν σὲ εἶδεν ἀναχωροῦσαν; Τὸ κατ' ἐμὲ, ἀγαπητή μου, δὲν ὑπάρχει μεγαλητέρα εὐτυχία εἰς τὸν κόσμον, πρᾶξ τὸ νὰ ἔχῃ τις τοὺς τρόπους νὰ συντρέξῃ τοὺς δυστυχεῖς. Καὶ τί χάνομεν ἂν ἀπὸ τὰ πολλὰ τὰ ὁποῖα ἐξοδεύομεν εἰς μάταια στολίδια, οἰκονομοῦμεν ὀλίγα καὶ διὰ τοὺς πτωχοὺς;

— ἔχεις δίκαιον, ἀπεκρίθη ἡ Ἀγλαΐα, καὶ ἀπὸ σήμερον καὶ εἰς τὸ ἐξῆς θὰ ἐρχομαι μαζὶ σου νὰ ἐπισκέπτομαι τοὺς πτωχοὺς. Ἠραῖον πράγμα ἡ εὐεργεσία! καὶ ἄξιοι οἴκου οἱ πλούσιοι οἱ ὅποιοι δὲν θέλουν νὰ τὴν γνωρίσουν, διότι τὸ ὠρσιότερον τῶν αἰσθημάτων εἶναι ἄγνωστον εἰς αὐτοὺς. . .

Ἡ Ἡ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ ἘΝ ΑΜΕΡΙΚῆ.

(Συνέχεια. Ἰδε φυλλάδ. 432.)

ΙΔ'.

Ἡ 4 Ἰουλίου ἐν Ἀμερικῆ.

Τὴν 4 Ἰουλίου, ἡμέραν ἐπέτειον τῆς ἀνεξαρτησίας, ἐορτάζουσιν οἱ Ἀμερικανοὶ δι' ἑκατομμυρίων πυροτεχνημάτων παντὸς εἶδους κατὰ τε τὰς πόλεις καὶ τὰς ἐξοχάς, ἅμα δὲ καὶ δι' ἐκπυροσκοροτήσεων πιστολιῶν, τουφεκιῶν καὶ κανονιῶν· ἡ γῆ ὅλη τρέμει· καὶ μόνον ὅστις παρεῦρε τὴν 4 Ἰουλίου εἰς τὰς Ὀμοσπονδίας πολιτείας ἐννοεῖ τὸν πάταγον τῆς ἀξιωμαθουμένου αὐτῆς ἡμέρας.

Καὶ μὲν τὸ αἶτιον τῆς ὠτοκόπου αὐτῆς ἐορτῆς εἶναι ἀξιόπαινον, καὶ εὐκόλως ἐννοοῦμεν τὸν ἐνθουσιασμὸν ὄντινα ἐμπνέει εἰς τὸν λαὸν ἡ ἐνδοξὸς μνήμη τῆς ἀνεξαρτησίας, ἥτις ἔδωκε καὶ ἐλευθερίαν καὶ ἰσχυρὸν καὶ πλοῦτη εἰς τὴν Ἀμερικὴν· οὐδὲν ἦττον ὁμῶς εἶναι βέβαιον ὅτι ἀδύνατον νὰ εὐθυμησῇ τις θορυβωδέστερον.

Ἡ μανία τῶν πυροτεχνημάτων (τρακατρουκῶν) εἶναι πάγκοινος, καὶ πάντες, ἀπὸ τῶν μικροτέρων παιδιῶν, τῶν κορασίων καὶ τῶν γυναικῶν, μέχρι τῶν ἐμβριθεστέρων ἀνδρῶν πάσης τάξεως καὶ πάσης ἡλικίας, κίουσι τοιαῦτα.

Ἀπὸ τῆς αὐγῆς ὁ λαὸς ἅπας κυκλοφορεῖ εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ ἄρχεται ὁ θύρυβος. Ἄνδρες πρὸ τῶν θυρῶν τῶν οἰκιῶν, μόνον ὑποκάμισον φέροντες καὶ κιβώτια ὀλόκληρα πυροτεχνημάτων ἔχοντες παρακείμενα, κρατοῦσιν ἀνημμένον δαυλὸν καὶ ἐκπυροσκοροῦσιν ἀδικόπως μέχρι μεσονυκτίου ἢ καὶ τῆς δευτέρας ὥρας μετ' αὐτό· ἀναπαύονται δὲ τόσον μόσον ὅσον νὰ γευθῶσι. Νέοι δὲ περιφέρονται εἰς τοὺς δρόμους

φέροντες πιστόλια, τουφέκια, καρβίνας και εκपुरσοκροτούντες, όπως και όπως. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ὅπλα, πικλὰ ἢ καὶ ἐσκωριασμένα ἐνίοτε, συντρίβονται, συμβαίνουν οὐκ ὀλίγα δυσάρεστα· ἀλλὰ τίς προσέχει; Ἐγὼ αὐτὸς εἶδον πολλοὺς πληγωθέντας τὴν μίαν χεῖρα καὶ ἔχοντας αὐτὴν δεδεμένην, νὰ μεταχειρίζονται τὴν ὑγιαίνουσαν ὅπως πυροβολῶσιν, ἔδοντας ἐν ταύτῳ τὸ Yankee doodle.

Τὸ ἔσμα τοῦτο, τεχνικῶς κάκιστον καὶ ὄλως ἀπόλεμον, εἶναι ἀγγλικόν, τὸ ὁποῖον παρεδέχθησαν οἱ Ἀμερικανοὶ ὅπως ἀπατῶσι τὸν ἀγγλικὸν στρατὸν, ὅστις ἐξίτηι νὰ ἀπατῆ αὐτοῦ. Οἱ Ἄγγλοι εἶχον συνθέσει αὐτὸ ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως, ὅπως χλευάζωσι τὸν ἐγγύριον στρατὸν τῶν Ἀμερικανῶν, τὸν ὁποῖον ἤλπίζον νὰ καταδαμάσωσιν εὐκόλως, ἐρειδόμενοι εἰς τὴν πειθαρχίαν τοῦ βρετανικοῦ στρατοῦ· ἀλλ' οἱ Ἀμερικανοὶ, προσβληθέντες τὴν φιλοτιμίαν ὡμοσαν νὰ νικήσωσι τοὺς Ἄγγλους, ὡς καὶ ἐνίκησαν καὶ ἀπεδίωξαν αὐτοὺς, ἀναδείξαντες ἀνεξάρτητον τὴν χώραν ἠχοῦντος τοῦ ἔσματος τὸ ὁποῖον εἶχε συντεθῆ κατ' αὐτῶν, ὅπερ διὰ τοῦτο κατέστη ἐθνικὸν ὅπως καὶ τὸ Hail Columbia.

Τὸ Yankee doodle, τὸ ὁποῖον ἔχει ἀείποτε τὴν δύναμιν νὰ ἐξεγείρῃ τὸν ἐνθουσιασμὸν τῶν λαῶν τῆς Ἀμερικῆς, παραφέρει αὐτοὺς ἐτι μᾶλλον τὴν 4 Ἰουλίου, πρακτικώτερον οὕτως εἰπεῖν ἀδόμητον μεταξὺ ὅπλων καὶ ἐκपुरσοκροτήσεων.

Τὴν ἐσπέραν τῆς 4 Ἰουλίου ὁ θόρυβος διπλασιάζεται· ἡ ἀκοή, νομίζουσα ἀσθενεῖς τοὺς κρότους τῶν πυροτεχνημάτων καὶ αὐτῶν τῶν καρβινῶν, ἀπαιτεῖ ἄλλους τρομερωτέρους. Τοῦτου ἕνεκα βάλουσι πῦρ εἰς ὀλόκληρα κιβώτια πυροτεχνημάτων καὶ σφαιρῶν, κείμενα πολλάκις ἐν μέσῳ καὶ αὐτῶν τῶν αἰθουσῶν. Τότε βλέπεις μυριάδας φυσικῶν διασχίζοντων τοὺς ἀέρας, εἰς δὲ τὰς οἰκίας κλείονται καὶ τὰ ἐλάχιστα παράθυρα ὑπὸ φόβου μὴ μεταδοθῆ τὸ πῦρ. Καὶ ὅμως πολυάριθμοι πυρκαϊαὶ συμβαίνουν τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Διὰ τοῦτο τὸν γενικὸν πάταγον τῶν ἐκपुरσοκροτήσεων συνοδεύει ὁ ἦχος ὁ ἀναγγέλλων τὴν πυρκαϊάν καὶ ὁ κρότος τῶν συρομένων ἀντλιῶν.

Ἀφοῦ δὲ αἱ πυρκαϊαὶ σκορπίσωσι τὴν λάμψιν αὐτῶν εἰς πᾶσαν τὴν πόλιν, τότε ὁ λαὸς κορυθωντιῶν, πικρὰφορος, ἀσθμαίνων καὶ πνευστιῶν ὡς ὑπὸ μέθης, κατὰμαυρος τὸ πρόσωπον καὶ τὰς χεῖρας ἐκ τῆς πυρίτιδος, καίει τὰ τελευταῖα αὐτοῦ πυροτεχνήματα καὶ ἐπανερχεται εἰς τὰ ἴδια ὅπως τέλος πάντων ἀναπαυθῆ.

Πολλοὶ μεταβαίνουν τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς τὰς ἐξοχὰς, ὅπου καίουσιν ἀνετώτερον τὰ πυροτεχνήματα αὐτῶν.

Οἱ περὶ τὴν στατιστικὴν ἀσχολούμενοι καὶ τὰ

πάντα ὑπολογίζοντες, ἀξιοῦσιν ὅτι τὴν 4 Ἰουλίου ἕκαστος πολίτης ἀμερικανὸς κατὰ τὰς ὁμοσπόνδους πολιτείας, προσφέρει ὀλοκαύτωμα εἰς τὸν βωμὸν τῆς ἀνεξαρτησίας 535 ἐκपुरσοκροτήσεις.

Ἀλλὰ πλὴν τῶν πυροτεχνημάτων καὶ εἰς ἄλλα εἶδη εὐθυμίας ἐπιδίδεται ὁ λαὸς τὴν ἡμέραν ἐκείνην.

Μεγαλοπρεπέστατα ἀτμόπλοια κατὰλευκα καὶ ὡς οἰκίαι ἀνυψούμενα ὑπεράνω τοῦ ποταμοῦ, συνδέονται ἀνὰ δύο διὰ πλατυτάτου πατώματος, καὶ χρησιμεύουσιν ἀντὶ αἰθούσης εἰς χιλίους καὶ ἐπέκεινα χορευτὰς, τοὺς ὁποίους ἐν τοσούτῳ περιφέρουσιν εἰς τὸν ποταμὸν. Μόλις τὰ διδυμα ἀτμόπλοια, κομψότατα εὐτρεπισμένα, μακρυνθῶσιν ἀπὸ τῆς ὄχθης, καὶ πολυάριθμος μουσικὴ κατημένη ἐπὶ ὑψηλοῦ μέρους μεταξὺ τῶν δύο ἀτμοπλοίων, παίζει βάλισα, πόλκας, μαζούρκας, καὶ ζιγους. Οἱ χορευταὶ συνταράσσονται σωρηδὸν, καὶ χορεύουσι συνηχούντων τῶν τε ὀργάνων καὶ τῶν μηχανῶν τῶν ἀτμοπλοίων. Ἰστάμενος δὲ τις ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ εὐρυτάτου ποταμοῦ Ἰδσωνος θαυμάζει τῶντι τὸ ἀπαράμιλλον θέαμα τῶν τρισμεγίστων ἐκείνων ἀτμοπλοίων, διασχίζοντων τὴν γαλήνιον ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος καὶ φερόντων μυριάδας ἀνθρώπων, οἵτινες φαίνονται μακρόθεν ὡς μικρὰι κοῦκλαι πηδῶσαι· Αἱ ἐκδρομαὶ δὲ αὐταὶ εἶναι καὶ κατ' ἄλλο λίαν εὐχάριστοι ἐν ὥρᾳ θέρους, διότι ὁ μὴ ἐκεῖνος εἶναι θερμότητος, ἐν Νεοεβορᾷκῳ μάλιστα. Προτιμῶσι δὲ οἱ Ἀμερικανοὶ πάσης ἄλλης εὐθυμίας τὰς ἐκδρομάς αὐτάς, διότι δὲν ἀπαιτοῦσι καὶ πολλὴν δαπάνην. Ἐν Ἀμερικῇ, ὅπου ὁ λαὸς δὲν διαιρεῖται ὑπὸ τῆς ὑπερφηφείας τῶν κοινωνικῶν τάξεων, ὅπου τὸ ἐνδυμα τοῦ πτωχοῦ εἶναι καὶ ἐνδυμα τοῦ πλουσίου, οἱ κερδοσκόποι εἰς ἐν καὶ μόνον ἀποβλέπουσιν, εἰς τὸ νὰ εὐχαριστῶσι τοὺς πολλοὺς· ὀρίζοντες ἄρα εὐτελεῖς τὰς τιμὰς, καὶ εἰς τοὺς πολλοὺς εἰκολύνουσι τὴν ἀπόλαυσιν τῶν βιωτικῶν ἡδονῶν, καὶ αὐτοὶ κερδαίνουσι πλεονα.

Ἀλλὰ καὶ ἕτερον εἶδος εὐθυμίας ὑπάρχει τὴν 4 πρὸ πάντων Ἰουλίου, εὐθυμίας πασῶν τῶν ἄλλων διασκεδαστικωτέρων· ἐννοοῦμεν δὲ τὴν τῆς ἀλειείας τῶν θύννων. Ἀδυνατεῖ τις νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἡλιθιότητα καὶ τὴν ἀδηφαγίαν τῶν ἰχθύων αὐτῶν, οἵτινες κολυμῶντες εἰς τοὺς μυχοὺς τῆς θαλάσσης, περιμένουσι κατὰ γράμμα τὴν σειρὰν αὐτῶν ὅπως σαγηνευθῶσιν εἰς μετὰ τὸν ἄλλον διὰ τῆς ὀσμῆς.

Ὁ ἀλιεὺς, ὁσάκις οἱ θύννοι εἶναι πολλοὶ, μόλις ῥίπτει τὴν ὀσμῆν, ἣτις συρομένη ὑπὸ βαρέως μολύβδου καταφέρεται ταχύτατα εἰς τὸ βάθος, καὶ ἐν ἀκαρῆ αἰσθάνεται σαγηνευθέντα θύννον. Εὐθὺς τότε ὁ μετὰ τὸν ἀγκιστρευθέντα ἰχθύς καταλαμβάνει τὴν θέσιν ἐκείνου, καὶ οὕτω καθεζῆς, ἕως οὗ ἀλειευθῶσι πάντες, χωρὶς οὔτε ὁ τελευταῖος νὰ ὑποπτέσῃ τὸ πάθημα τῶν πρὸ αὐτοῦ.

Ἐνίοτε οἱ ἀλειευταὶ ῥίπτουσιν εἰς τὴν θάλασσαν ἕνα τῶν σαγηνευθέντων θύννων, περιέργοι νὰ ἴδωσι τοὺς ἀγῶνας τοὺς ὁποίους καταβάλλει ἵνα καταβῆ εἰς τὸ βάθος, χωρὶς ὅμως νὰ ἐπιτύχῃ· διότι οἱ θύννοι μόνον εἰς τὸν μυχὸν τῆς θαλάσσης ζῶσιν· ὅταν δὲ ἀναβῶσιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν πληροῦνται ἀέρος καὶ ἐπιπλέουσιν ἀκουσίως ὡς φύσκι. Εἶναι διεύκολον νὰ ζωγρηθῆ διὰ τῆς χειρὸς ὁ οὕτω πικρὰ καὶ ὀνυκίων θύννος.

Ἡ 4 Ἰουλίου, ἡ ἐπέτειος ἑορτὴ τῶν γενεθλίων τοῦ Οὐασινγκτῶνος καὶ ἡ ἡμέρα καθ' ἣν κατευθύνονται εὐχαριστήσεις πρὸς Θεὸν διὰ τὰς εὐεργεσίας ὅσας ἐπεδαφίλευσεν εἰς τὰς ὁμοσπόνδους πολιτείας, ἰδοὺ αἱ τρεῖς μεγάλαι πολιτικαὶ ἑορταὶ τῆς Ἀμερικῆς.

(Ἔπεται συνέχεια.)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Τοῦ ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΑΡΙΟΥ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΗΣ τῆς Β'. — Ἡ ἀγία Βηθλεὴμ καὶ τὰ περίχωρα αὐτῆς ὑπὸ τοῦ ἱεροδιακόνου BENIAMIN ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ, καθηγητοῦ τῆς θεολογίας ἐν τῇ Θεολ. Σχολῇ τοῦ Πατριαρχ. θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων κτλ. Ἐν Ἱεροσολύμοις, 1868.

Τὸ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Κ. Βενιαμίν φιλοπονηθέν Προσκυνητᾶριον διαιρεῖται εἰς μέρη δύο, ὧν τὸ μὲν πρῶτον διαλαμβάνει περὶ τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ τῶν περιχώρων αὐτῆς, τὸ δὲ δεύτερον περὶ τῶν ἐν τῇ ἀνωτέρῳ ἐπιγραφῇ περιεχομένων διὰ τὴν μὴ ἔγκαιρον ὅμως συντέλεσιν τῶν εἰκόνων ἐδημοσιεύθη τὸ ἀνὰ χεῖρας πρὸ τοῦ πρώτου.

Τί δ' ἐστὶ Προσκυνητᾶριον καὶ διὰ τί ὁ συγγραφεὺς μετεχειρίσθη τὴν κακόζηλον ταύτην λέξιν; Προσκυνητᾶρια ὠνομάσθησαν τὰ βιβλία ἐκεῖνα, ἅτινα περιγράφοντα ἐν συντόμῳ ἱερῶς τινος τόπου ὁδηγοῦσι τὸν ξένον εἰς προσκύνησιν αὐτῶν· διὸ λέγομεν καὶ Προσκυνητᾶριον τοῦ Ἁγ. Ὄρους, καὶ Προσκυνητᾶριον τοῦ Σινᾶ, καὶ Προσκυνητᾶριον τοῦ Μ. Σπηλαίου καὶ καθεζῆς. Ἐπειδὴ δὲ ἡ λέξις καθιερώθη ὑπὸ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ λεξικοῦ, τὸ ὁποῖον εὐπορεῖ πολλῶν τοιούτων καὶ ἄλλων ἡμιβάρβρων, οἷον Θεοτοκᾶριον, Ἐκλογᾶριον, Εὐαγγελιστᾶριον, Κεκραγᾶριον, Ἐξομολογητᾶριον, Ἀντιμίσιον, Λυχνικόν, Ἰμνος ἀκάθιστος, ὁ συγγραφεὺς παρεδέχθη αὐτὴν ἐξ ἀνάγκης.

Ἄλλ' εἰ καὶ ἔχει τὴν αὐτὴν κλήσιν ἡ συγγραφή, δὲν περιορίζεται ὅμως καὶ εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν· διότι, πλὴν τῆς εἰς τοὺς ἀγίους τόπους χειραγωγίας, σὲ ξεναγεῖ καὶ εἰς ἕτερα μέρη, σχέσιν ἔχοντα πρὸς τὰς Γραφὰς, μετὰ τῶν ὀνομάτων τῶν ὁποίων ἐξῶκειώθημεν ἀπὸ τῆς βρεφικῆς ἡλικίας, καὶ σὲ διδάσκει κεφαλαιωδῶς μὲν, ἀλλὰ μετ' ἀκριβείας καὶ χάριτος

τὴν ἱστορίαν αὐτῶν· ἀλλὰ καὶ διὰ μαρτυριῶν ἀποδεικνύει ὅτι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἰδρύθησαν καὶ εἰς τοὺς Ἑλληνας ἀνήκουσι τὰ ἐν Ἱεροσολύμοις εὐσεβῆ σκηνώματα. Ἐνεκ τούτου τοσοῦτον ἔχει τὸ διαφέρον τὸ Προσκυνητᾶριον, ὥστε καὶ ὁ ἥττον φροντίζων περὶ Ἱεροσολύμων ἀναγινώσκει αὐτὸ προθύμως, τερπόμενός τε ἅμα καὶ διδασκόμενος.

Ἀλλὰ καὶ δευτέρα ἀρετὴ, τὰ μάλιστα ἀξιοσημείωτος, κοσμεῖ τὸ βιβλίον, ἡ ἀρετὴ λέγομεν τῆς φιλοπατρίας. Ὁ συγγραφεὺς, ἀνεθυμίζων ὅτι τὰ ὑπερφυῆ γεγονότα, ὅσα ἐκλείπην τὴν Ἱερουσαλὴμ, ἐγεννήθησαν μὲν ἐν τῇ ξένη ταύτῃ γῆ, ἠρμηνεύθησαν ὅμως καὶ ἐρρυθμίσθησαν καὶ διεδόθησαν εἰς τὴν οἰκουμένην ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς διανοίας καὶ διὰ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, χεῖρι καταδεικνύων ὅτι καὶ μετὰ τοσοῦτων αἰώνων διωγμῶν ἐπέζησεν εἰς τὴν ἀπωτάτην ἐκείνην καὶ πολλὰ παθοῦσαν χώραν ὁ ἑλληνισμὸς, καὶ ὅτι ἐπιζήσας κρατεῖ ἐτι τροπαιοῦχος τὰ σκῆπτρα τῆς τε θρησκείας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ· ἀλλ' ὅμως καὶ ἀθυμεῖ ἀναπολῶν ὅτι τοσαῦται καὶ τοιαῦται σήμερον αἱ κατὰ τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐπιβουλαὶ, ὥστε ἐὰν οἱ ἀξιοῦντες ὅτι τυρβάζονται περὶ τὸ ἐθνικὸν μεγαλεῖον δὲν σπεύσωσιν εἰς ἀντίληψιν αὐτοῦ κινδυνεύει τὸν ἕσχατον κίνδυνον. Ταῦτ' ἀλέγομεν καὶ ἡμεῖς πρὸ τεσσάρων ἐνιαυτῶν, ὅτε ἐγενόμεθα αὐτόπτηι μαρτυρῶν τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις τεκταινομένων. «Ἐξαιρεται, ἐγράφομεν, τὸ ἐθνικὸν φρόνημα ἐν τῇ ἀπωτάτῃ τῆς ἑλληνίδος ἐκείνη χώρα, ὅπου ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, καὶ ὁ ἑλληνικὸς ζῆλος, καὶ τὰ ἑλληνικὰ ἔθιμα, παλαίοντα αἰῶνας ὀλοκλήρους πρὸς ξένους καὶ ἐγγυρίους διωγμῶν, πρὸς ξένους καὶ ἐγγυρίους ἐπιβουλάς, πρὸς φανερούς καὶ ὑπόλους ἀγῶνας, οὐδέποτε ἀπέκκμον, ἀλλ' ἀντιστρατευόμενα, ἀνίσχυρα αὐτὰ καὶ ἀπροστάτευτα, πρὸς ἰσχυροὺς καὶ φοβεροὺς ἀντιπάλους, ἐξενίκησαν ἐπὶ τέλους. Τῆς ἀνευρότου ταύτης θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς πάλης, ἣτις κροτεῖται σήμερον ἐν Ἱεροσολύμοις ἐνθερμότερα ἢ πρὶν, καὶ καθ' ἣν κινδυνεύει εἴπερ ποτὲ νὰ καταβληθῆ ἡ ἑλληνικὴ ἐπιμονή, οὐδὲ κἂν μναία γίνεται ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι, ὅπου ἀξιοῦμεν μὲν τὸ προνόμιον τῆς φιλοπατρίας, ἀπαιτοῦμεν δὲ τὴν ἐπικράτησιν τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς καὶ γλώσσης κατὰ τὴν Ἀνατολήν» (1).

Ἀγάλλεται ἀληθῶς ὁ ἀναγνώστης τοῦ Προσκυνητᾶριου ὅταν, ἐπεξερχόμενος τὰ περὶ τῆς μονῆς τοῦ τιμίου Σταυροῦ, μανθάνει τὰς θυσίας καὶ τοὺς ἀγῶνας τοῦ ὄντως μακαρίου πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ Β' ὑπὲρ κρατύσεως καὶ διαδόσεως τῆς ἑλληνικῆς παιδείας. «Τῷ 1855, λέγει ὁ ἡμέτερος συγγραφεὺς, ἡ εὐαγῆς καὶ γεραρὰ αὐτῆ τοῦ τιμίου Σταυροῦ μονῆ, ἡ τοῦ πρώτου τοῦ διὰ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης

(1) Παγδ. τόμ. ΙΒ', σελ. 93.

εις ἅπαντα τὸν κόσμον διαδοθέντος Σταυροῦ θριαμβοῦ ἀναμνηστικῶς, τὸν Κωνσταντῖνον δηλ. τὸν μέγαν καὶ τὸν Ἡράκλειον, προόριστα νὰ λάβῃ νέαν σημασίαν καὶ νέον ὄνομα ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἁγίων Τόπων καὶ τῆς ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων. Ἀναθὰς ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ Ἀδελφοῦ τοῦ νῦν εὐκλεῶς πατριάρχου Κύριλλος ὁ Β', βουλὴν ἐβουλεύσατο ἀρίστην καὶ ὑψηλὴν, ἵνα ἐν Σιών, ἐξ ἧς ἐξελήλυθε νόμος καὶ λόγος, ἀνεγείρῃ φάρον τοῖς λαοῖς ἑλληνικῆς καὶ χριστιανικῆς σοφίας, οὐ μόνον τὴν θρησκευτικὴν φιλοτιμίαν παντὸς ὀρθοδόξου καὶ ὁμοεικοῦς ἱκανοποιούντα, ἀλλὰ καὶ διαπρέποντα ὡς ἔνδοξον καὶ ἀντάξιον τῆς εὐλείας καὶ τῆς ἐν Παλαιστίνῃ ὑπεροχῆς τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας τρόπκιον ἀπέκνυτι τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων προσηλυτικῶν προσπαθειῶν» (1).

Καὶ οὐ μόνον ἡ θεολογικὴ σχολὴ ἐν ἧ' διδάσκουσι μὲν ἄνδρες πολυμαθεῖς καὶ ἐπιστήμονες, δικιτώνται δὲ πολλὰ μαθητῶν δεκάδες, ἀλλὰ καὶ ἀββέων καὶ κορασίων δημοτικῶν σχολεῖα, κατὰ τὴν πόλιν καὶ τινες κώμας καὶ χωρὶς τῆς Ἱερουσαλὴμ, στηρίζουσι τὸν ἑλληνισμόν. Ἡ δὲ βιβλιοθήκη τῆς σχολῆς πλουτεῖ πολλῶν βιβλίων καὶ τινῶν χειρογράφων οὐχὶ ἀνεξίτων προσοχῆς. Τὸ πόνημα φέρ' εἰπεῖν τοῦ Φραντζῆ, τοῦ τελευταίου ἱστοριογράφου τοῦ Βυζαντίου, κείμενον χειρόγραφον ἐν αὐτῇ, φαίνεται ὅτι, καὶ ἐξ ἄλλων τεκμηρίων, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς περὶ τὴν ἀνεκδότου περιγραφῆς, αὐτὸ τοῦ συγγραφέως τὸ αὐτόγραφον «Τέλος καὶ τῷ Θεῷ δόξα, καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες ἐάν καὶ λαθόντι συγχωρήτε μοι διὰ τὸν Κύριον» τὸ γῆρας γὰρ τὸ ἐμὸν καὶ ἡ θεινὴ ἀσθένεια οὐκ εἶσάν με τὸ πρὸν πρωτότυπον μεταγράψαι καὶ διορθώσαι, ἀλλ' ὡς ἐσχεδιάσα εἶσα τοῦτο, τοῖς βουλομένοις δὲ διορθώσαι χάρις εἴη ἐκ...» (ἐνταῦθα ὁ χάρτης τετριμμένος.) Ὑπάρχουσι δὲ καὶ οὐκ ὀλίγα διαφορικὰ μεταξὺ τοῦ χειρογράφου καὶ τῆς ἐκδόσεως τῆς Βόννης, ὧν σημειούμεν ὅσας ἐν ἐλαχίστῳ δικατήματι χρόνου ἀνεκκλύψαμεν.

Ἐν σελ. 238 ἡ μὲν ἐκδοσις τῆς Βόννης λέγει: «καὶ ἕτεροι τριήρεις ταχέως πρὸς ῥύλαξιν» τὸ δὲ χειρόγραφον «τριήρεις τρεῖς θοαί.»

Σελ. 234. «Τὸ εὖρος τῶν τειχῶν ἦν εἴκοσι καὶ πέντε» τὸ χειρόγραφον «εἴκοσι καὶ δύο.»

Σελ. 235 «ἄλλους σκυλεύων» τὸ χειρόγραφον «ἄλλων καὶ σκυλεύων»

Ἐκ τῆς βραχεῖας τῆς ἀναλύσεως καὶ ἐκ τοῦ περὶ Πετραίας Ἀραβίας προδημοσιευθέντος κεφαλαίου (2) ἐξάγεται, πόσον περισπούδαστον τὸ σύγγραμμα τοῦ Κ. Βανιαμίν. Ἰσως ἡ ἀνάγνωσις αὐτοῦ γεννήσῃ εἰς τὴν καρδίαν τινῶν ἐκ τῶν ἀδρῶς διαπνευμένων

εἰς περιηγήσεις τέρψεως ἀπλῆς σκοπὸν ἐχούσας, ἵσως λέγομεν γεννήσῃ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐπισκεφθῶσι τὴν χώραν ἐνθα ἐγεννήθη, ἐδίδαξε καὶ ἀπέθανε τῆς ἡμετέρας θρησκείας ὁ θεῖος ἀρχηγός. Ἀν ἀγνοοῦμεν ὅτι ὑπῆρξε καιρὸς καθ' ὃν καὶ κατεκρίθησαν αἱ τοιαῦται ἐπισκέψεις; καὶ βεβαίως, εἴποτε προέκειτο νὰ μεταβῇ τις εἰς Ἱεροσόλυμα πεποιθῆσιν ἔχων ὅτι ἐκεῖ μόνον δύναται νὰ τύχῃ ἀφέσεως ἀμαρτιῶν, ἢ ὅτι ἐκεῖ μόνον εἰσκούονται αἱ δεήσεις, ἢ μεταβάσεις θὰ ἦτο ματαίαι, καθόσον ὁ Θεός, παρὼν πανταχοῦ, πανταχοῦ ἔχει καὶ τὴν αὐτὴν προκίρσειν καὶ τὴν αὐτὴν ἰσχύιν. Ἀλλὰ τίς ὁ φιλόαρχιος ὁ καὶ μετὰ βαθυτάτης ἐπιστάσεως μελετήσας ἐν τοῖς βιβλίοις καὶ τὰς λεπτοτάτας γραμμὰς τῶν θρυμμάτων κινῶν τοῦ Παρθενῶνος, ἢ τίς ὁ ὀρθόδοξος Ἕλληνας, ὁ διὰ τῆς ἀναγνώσεως ξένων περιγραφῶν εἰσδύσας καὶ εἰς τὰς ταπεινοτάτας γωνίας τῆς Ἀγίας Σοφίας, δὲν ῥιγῆι ῥιγῶς ἐνθεῶν, δὲν κισθάνεται ἐκυτὸν ὄλωσιν συνταρασσόμενον καὶ ἀνυψούμενον τὸ φρόνημα, ὁπότεν καὶ ὁσάν τις ἴδῃ αὐτοῖς ὀρθοδόξοις τὰ δύο ἐκεῖνα πάνσεπτα ἰδρύματα, τοὺς δύο αὐτοὺς ἐνδόξους ἀντιπροσώπους τοῦ ὀρθοδόξου καὶ τοῦ ἀρχαίου ἑλληνισμοῦ! Τὸ τοιοῦτο λοιπὸν αἰσθητικὸν βαθύτερον κατανύττει τὰ σπλάγγνα καὶ ὑψηλότερον ἀναπτέρει τὸ πνεῦμα πρὸς τοῦ ὄρους ὅπου ἐδίδαξε, πρὸ τῆς εἰλαίας περ' ἣν προσηυχῆθη, πρὸ τοῦ βράχου ἐφ' οὗ ἐσταυρώθη, πρὸ τοῦ τάφου ἐν ᾧ ἀπετέθη ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἰς ἡμᾶς πιστεύομεν. Ἰδοὺ ἰδιὰ τί ἀδικώπως συβρέουσι ἐκεῖ ἄνδρες, οὐχὶ ἐκ τῶν τοῦ ὄχλου, ἀπὸ τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς. «Ἐγενόμενον χριστιανικώτερος, ἔλεγεν ἡμῖν τὸ 1864 ἔτος δικαυροῦμενος ἱερεὺς, ἀφ' οὗτο ἐπεσκέφθη τὸς Ἀγίους Τόπους, εἰ καὶ ἡμῖν ἦδη εἰλικρινῆς χριστιανός.» Ἀλλὰ πρὸς τί ἡ μαρτυρία χριστιανῶν, ἐν ᾧ ὁ κατὰ τῆς θεότητος τοῦ Χριστοῦ κηρυχθεὶς Renan γράφει ταῦτα; «Περὶ τῶν πᾶσαν ἀνεξικέρτως τὴν χώραν τοῦ Εὐαγγελίου ἐπεσκέφθη τὴν Ἱερουσαλὴμ, τὴν Χερῶνα καὶ τὴν Σαμάρειαν» οὐδεμίαν σχεδὸν λόγου ἀξίαν γῆν τῆς ἱστορίας τοῦ Ἰησοῦ παρέλιπον. Ὅθεν πᾶσα ἐκεῖνη ἡ ἱστορία, ἣτις μακρόθεν φαίνεται κυμαινομένη μεταξὺ τῶν νερῶν ἀνυπάρχου κόσμου, ἐνεσπράκθη καὶ συνεπήχθη εἰς βαθμὸν ὥστε ἐξεπλάγην ὄλωσιν. Ἡ ἀξιωματικὴ συμφωνία τῶν κειμένων καὶ τῶν τόπων, ἡ θρυμμωδὴ ἀρμονία τοῦ εὐαγγελικοῦ ἰδανικοῦ μετὰ τῆς γῆρας τῶν μεγάλων γεγονότων, ὑπῆρξαν πρὸς ἐμὲ ὡς τὸ ἀποκάλυψις. Καὶ μοι ἐφάνη ὅτι ἔχω πρὸ ὀρθοδόξων πέμπτον Εὐαγγέλιον, ἐσχισμένον μὲν ἀλλ' εὐανάγνωστον καὶ μεταξὺ τῶν διηγήσεων τοῦ Μάρκου καὶ τοῦ Ματθαίου, ἀντὶ ὄντος ἀφρημένου, ὅπερ θὰ ἔλεγε τις οὐδέποτε ὑπάρξαν, εἶδον ἐξαισίου μορφῆν ζῶσαν καὶ κινουμένην» (1).

(1) Vie de Jésus. I, III.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ δευτέρου τεύχους τοῦ Προσκυνηταρίου ἐλπίζομεν δὲ ὅτι μετ' οὐ πολὺ θέλομεν λάβει ἀφορμὴν νὰ εἰπομεν ὀλίγα καὶ περὶ τοῦ πρώτου, καταδεικνύοντες πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ ἐν τούτῳ ὅπως καὶ ἐν τῷ ἀνά χειρας τὴν μετριοπάθειαν καὶ τὸ προλήψων ἀπληλαγμένον πνεῦμα τοῦ σοφοῦ τῆς Θεολογίας καθηγητοῦ.

ΠΕΡΙ ΑΜΥΣΤΑΚΩΝ

ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΡΙΩΝ ΚΟΜΩΙΩΝ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ.

Ἐν τισιν ἑλληνικαῖς νήσοις ἐνθα ἐπὶ πολὺ ἐκυριάρχησεν ἡ ἑνετία, οἱ πλείστοι τῶν τῆς ἀνωτέρας τάξεως, δικηγόροι, δικασταί, ἔμποροι, ἰατροί, κτηματῆται, κλπ., ζυρίζουσι πλὴν τοῦ γενείου καὶ τὸν μύστακα ὄλων τοιούτων νησιώτας ἀπειραριθμούς βλέπει τὸς Χίους καὶ ἐκ τῶν ἑπτνησίων ἰδίως τοὺς Κερκυραίους, καὶ τινὰς δὲ Κεφαλλῆνας καὶ Ζακυνθίους. Μετὰ μεγίστης ἐπιμελείας καθ' ἡμέραν, ἢ δις καὶ τρίς τῆς ἐβδομάδος, ἀφαιροῦσι διὰ ζυροῦ τὰς περὶ τὰς παρειὰς καὶ τὴν σιαγόνα καὶ τὰς ὑπὲρ τὸ ἄνω χεῖλος τρίχας καὶ ἀπαστρέπτουσι ὄλοι ὡς χύτραι γεγυμμένα. Τοὺς τοιούτους ἐν Σύρῳ ἀρετοῖ τινες, ἀντιθέτους αὐτοῖς καὶ περὶ μύστακος καὶ περὶ πολιτικῶν γνώμας ἔχοντες, ἐπωνόμασαν ἰταλιζόντες *senza-mustachi*, ἦτοι καθ' ἡμᾶς ἀμυστάκους. Ἡ συνήθεια αὕτη τοῦ ζυρίζειν τὸν μύστακα, ὡς γνωστὸν εἰς πάντας τοὺς Ἕλληνας, τοὺς ἐν Ἑλλάδι μάλιστα ζῶντας, εἶναι ὄλωσιν ξενικὴ ἅπασ ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάδος, ἐλευθέρως τε καὶ δούλης, καὶ αὐτὸς εἶτι ὁ τῶν νήσων ἐνθα οἱ ἄρχοντες εἰς σημεῖον κατάδελον εὐγενείας ἐξῆλειψαν τὸν μύστακα ἀπὸ τοῦ ἰδίου προσώπου, περιποιεῖται τὰς ἀποτελούσας αὐτὸν τρίχας καὶ χαιρῶν θωπεύει αὐτάς, μυστακοφόρος διαβίων καὶ μυστακοφόρος θαπτόμενος; ἐξαιρέσεις δὲ ἀπαντᾷ; μερικά τινὰ μόνον, ὧν ἡ θριξ βραδείως φύεται, δέρμα καὶ οὐχὶ τρίχας ζυρίζοντα, ὅπως δασυνθῶσι ταχύτερον, καὶ τινὰς νεανίσκους ἐν Γαλλίᾳ διδαχθέντας τὴν ἰατρικὴν ἢ τὰ νομικά καὶ νομίζοντας ὅτι, ἂν ἀφαιρέσωσι τὸν μύστακα αὐτῶν, ὡς οἱ γάλλοι καθηγηταὶ κατὰ παλαιὸν ἔθιμον, γίνονται ἀμέσως σοφοί. Ἡ τρίτη ἐξαιρέσις, ὁ ἀμυστάκος δηλονότι μοναστής τοῦ Λυκαβηττοῦ, ἀνήκων ἄλλως τε εἰς τὴν τῶν σπανῶν τάξιν, πρὸ διετίας, νομίζω, ἐγκατέλιπε τὸν μάταιον τοῦτον κόσμον.

Περὶ τῶν κρινῶν νὰ ἐνδιατρίψω πολὺ περὶ τὴν ἀπόδειξιν ὅτι τὸ νῦν ἑλληνικώτατον ἔθιμον τοῦ μυστακοφορεῖν κατὰ παράδοσιν κατελείφθη ἡμῖν ὑπὸ τῶν

ἡμετέρων προγόνων; καὶ ἵσως ἐντελῶς ἤθελον παραλείπει τὴν κατωτέρω μικρὰν ἀρχαιολογικὴν περὶ τριχῶν ἐκδρομὴν, ἂν μὴ ἀπέθνησκον ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ εὕρω καὶ ἐγὼ ἐπιχειρημά τι κατὰ τῶν τοῦ Φαλμεράιερ φληναφίων.

Ἡδυνάμην νὰ προτάξω ὅτι, πλὴν τοῦ μύστακος, οἱ ἀρχαῖοι ἐσέβοντο καὶ ἔτρεπον καὶ τὸ γένειον καὶ ὅτι, ἂν ἐκ τῶν σήμερον Ἑλλήνων πολλοὶ ζυρίζουσιν αὐτὸ, αἴτιος τούτου εἶναι ὁ ἀπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου ἐπικρατήσας συρμὸς τοῦ ξέρεσθαι τὸν πώγωνα (*) ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἀποστρεφόμενος ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἐπίδειξιν τὴν τῆς σοφίας, τοῦτο δὲ μὴ ἔχων μεγάλην πεποιθῆσιν εἰς τὴν μνήμην μου καὶ, πρὸς τούτους, (ὅπερ κυριωδέστατον) πιστεύων εἰλικρινῶς ὅτι ἀγνοῶ πολλοὺς τῶν περὶ μύστακος καὶ γενείου γραψάντων, θέλω ἀποφύγει πᾶσαν περιτολογίαν καὶ εἰς συγγραφῆς παραπομπήν, ἕνα μόνον αὐτῶν ἐπικαλούμενος μάρτυρα, ἕνα, ἀλλ' ἀντάξιον πολλῶν.

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν πᾶς ὁ μὴ φέρων τρίχας ἐπὶ τοῦ προσώπου ἕθεωρεῖτο γυνή; οἱ Ἕλληνας; φίλοι τοῦ καλοῦ, δὲν ἠδύναντο νὰ κατανοήσωσιν ἄνδρα ἐστερημένον πάντων τῶν καταφανῶν σημείων τῆς ἰδίας ἀνδρότητας;

Τί γὰρ αἱ τρίχες λυποῦσιν ἡμᾶς, πρὸς θεῶν, δι' αἷ ἀνὴρ ἕκαστος ἡμῶν φαίνεται; (**)

Ἵποθέσωμεν ἐπὶ μικρὸν ὅτι σήμερον ἐν Ἀγγλίᾳ αἱ γυναῖκες, θέλουσαι ν' ἀναλάβωσι τοὺς οἴκους τῆς πολιτείας, σοφίζονται νὰ μετασχηματισθῶσιν εἰς ἄνδρας καὶ καταλαβοῦσιν τὴν τε ἄνω καὶ τὴν κάτω Βουλὴν νὰ ψηφίσωσιν ὡς ἄνδρες τοιοῦτον περὶ γυναικῶν νόμον; θέλουσι περιβληθῆ ἔνδυμα ἀνδρῶν, θέλουσι ἀποκεῖραι τὴν κόμην, θέλουσι πιθανάτα μιμηθῆ φαλάκραν, ἀλλ' οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ὅτι, ἐπὶ ἑκατὸν γυναικῶν, πέντε μόνον ἢ δέκα θέλουσι προσκολλῆσαι μύστακα καὶ γένειον. Καὶ εὐλόγως; διότι τίς ἡ ἀνάγκη προσθέτων τριχῶν ἐν τόπῳ ἐνθα οἱ πλείστοι τῶν βουλευτῶν καὶ τῶν λόρδων οὐδ' ἔγνος τρίχινον καταλείπουσιν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς ἰδίας μορφῆς; Αἱ ἀρχαῖαι ὅμως τῶν Ἀθηνῶν γυναῖκες, συμφωνήσασαι διὰ παντὸς μνηκηνήματος νὰ ἐκληφθῶσιν ὡς ἄνδρες καὶ συνελοῦσαι εἰς ἐκκλησίαν κατὰ τὴν πνύκα νὰ πείσωσι διὰ δημογορίας τοὺς Ἀθηναίους πρὸς παράδοσιν τῆς πόλεως εἰς αὐτάς, οὐ μόνον στολὴν ἀνδρῶν ἀνέλαβον καὶ προητοίμασαν τὰ σώματα αὐτῶν ὅπως φαίνονται ἀνδρικά, ἀλλὰ κυρίως καὶ πρὸ παντὸς ἄλλου μύστακα καὶ πώγωνα ἄλλοτρίων τριχῶν περιέθεντο.

(*) Ἀθήνας. XIII. 18.

(**) Ἀλεξίς ἐν Ἀθηναίῳ ἐγθα ἀγορεύει.

(1) Προσκυνητ. σελ. 90. (2) Πανδ. τόμ. III' σελ. 478.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

Ἔχετε δὲ τοὺς πάγωνας, οὓς εἶρητ' ἔχειν
πάσαισιν ἡμῖν ὁπότε συλλεγοίμεθα;

ΓΥΝΗ Α.

Νῆ τὴν Ἐκάτην καλὸν γ' ἔγωγε τούτονί.

ΓΥΝΗ Β.

Κᾶγωγ' Ἐπικράτους οὐκ ὀλίγη καλλίονα.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

Ἰμεῖς δὲ τί φάτε;

ΓΥΝΗ Α.

Φασί' κατανεύουσι γάρ.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

... τὸν πάγωνά τε
ἔταν καθώμεν ὃν περιδησόμεθ' ἐκεῖ
τίς οὐκ ἂν ἡμᾶς ἄνδρας ἠγήσαιτ' ὄρων; (*)

Ὁ δὲ Σωκράτης, διδάσκων τὸν Στρεψιάδην τὰ τῶν
Νεφελῶν θαύματα, ἰδοὺ πῶς ἀποκρίνεται εἰς τινὰ ἐρώ-
τησιν αὐτοῦ.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ.

Λέξον δὴ μοι, τί παθεύσαι
εἶπερ νεφέλαι γ' εἰσὶν ἀληθῶς, θνηταῖς εἴξασι γυναίξιν;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.

Ἦδη ποτ' ἀναβλέψας εἶδες νεφέλην κενταύρω ὁμοίαν,
ἢ παρδάλει ἢ λύκω ἢ ταύρω;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ.

Νῆ Δι' ἔγωγ' εἶτα τί τοῦτο;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.

Γίγνεται πάνθ' ὅτι βούλονται· κατ' ἂν μὲν ἴδωσι κομήτην
ἄγριον τινα τῶν λαοσίων τούτων, οἷον περ τὸν Ξενοφάντου,
σκάπτουσαι τὴν μανίαν αὐτοῦ, κενταύρους ἤκασαν αὐτάς.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ.

Τί δ' ἄρ' ἂν ἄραπα τῶν δημοσίων κατιδίωσι Σίμωνα,
τί δρωσιν;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.

Ἀποφαίνουσαι τὴν φύσιν αὐτοῦ λύκοι ἐξαίφνης ἐγένοντο.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ.

Ταῦτ' ἄρα ταῦτα Κλειώνομον αὐταὶ τὸν βίψασπιν χθές ἰδοῦσαι,
ὅτι δειλότατον τούτων ἐώρων, ἔλαφοι διὰ τοῦτ' ἐγένοντο.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.

Καὶ νῦν γ' ὅτι Κλεισθένης εἶδον ἄρξας, διὰ τοῦτ' ἐγένοντο
γυναίκες (**).

Ὁ Κλεισθένης λοιπὸν ἦτο θηλυδρίας τις καὶ γυ-
ναικώδης ἀνὴρ γνωστός ἐν Ἀθήναις καὶ περιγελω-
μένος· ἀφ' οὗ δὲ αἱ νεφέλαι, ἄλλα κάτοπτρα, ἐδεί-
κνουν αὐτὸν γυναίκα, τί ἄλλο πρέπει νὰ υποθέσωμεν
ἢ ὅτι ἐστερεῖτο ἐντελῶς γενεῖου καὶ μύστακος, τὴν
χάριν ταύτην εἰς τὸν ξυρὸν ὀφείλων; Εὐτυχῶς τὴν
κατάστασιν τοῦ προσώπου αὐτοῦ δὲν ἀφῆκεν ἡμῖν
ἀμφίβολον καὶ ὑποτιθεμένην ὁ Ἀριστοφάνης.

Ἀντικείμενον τῶν Θεσμοφοριαζουσῶν αὐτοῦ εἶναι
ἢ ὑπὸ τῶν γυναικῶν δίκη τοῦ Εὐριπίδου δι' ὅσα ἐκα-
κολόγει αὐτάς ἐν ταῖς τραγωδίαις. Ὁ Εὐριπίδης,
ὀσφρανθεὶς ἐγκαίρως τὸν κίνδυνον, παραλαμβάνει
ἀπὸ πρῶτης τὸν κηδεστὴν αὐτοῦ Μνησίλοχον καὶ,
συστήσας αὐτῷ φρόνησιν, συναπέρχεται πρὸς τὸν
τραγωδοποιὸν Ἀγάθωνα, οὐχὶ τὸν μέλνα καὶ καρ-

(*) Ἀριστοφάνους Ἐκκλησιαζούσαι.

(**) Ἀριστοφάνους Νεφέλαι.

τερὸν, καὶ δασυπώγωνα, ὡς νομίζει ὁ Μνησίλοχος·
ἐν ᾧ δὲ περιμένουσιν αὐτὸν ἔξω τῆς οἰκίας, αἰφνης
φαίνεται ἐξερχόμενος.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

Σίγα.

ΜΝΗΣΙΛΟΧΟΣ.

Τί δ' ἔστιν;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

Ἀγάθων ἐξέρχεται.

ΜΝΗΣΙΛΟΧΟΣ.

Καὶ ποῦ 'σθ';

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

Ὄπου 'στίν; οὗτος οὐκκυκλούμενος!

ΜΝΗΣΙΛΟΧΟΣ.

Ἄλλ' ἢ τυφλὸς μὲν εἰμ'· ἐγὼ γὰρ οὐχ ὄρω
ἄνδρ' οὐδὲν ἐνθάδ' ὄντα, Κυρήνην δ' ὄρω.

Ποδαπὸς ὁ γόνυς; τίς πάτρα; τίς ἡ στολή;
τίς ἡ τάραξις τοῦ βίου; τί βάρβιτος
λαλεῖ κροκωτῶ; τί δὲ λύρα κεκρυφάλη
τί λήκυθος καὶ στρόφιον; ὡς οὐ εὐμφορον.
τίς δαὶ κατόπτρου καὶ ξίφους κοινωνία;

Πῶς συμβιβάζεται λύρα καὶ γυναικεῖον κάλυμμα;
πῶς ξίφος καὶ κάτοπτρον; πῶς ἀνὴρ καὶ ἔλληψις
μύστακος καὶ γενεῖου; Ὁ Ἀγάθων ἐξηγεῖ τοῦτο.

... ἄμουσόν ἐστι ποιητὴν ἰδεῖν
ἀγρεῖον ὄντα καὶ δασύν.

Κρίμα ὅτι δὲν ἐμιμήθησαν αὐτὸν ὁ Χριστόπουλος;
ὁ Ζαλακώστας, καὶ ὁ Ἀλεξ. Σούτσος. Ἐν τούτοις ὁ
Εὐριπίδης διηγεῖται τὸν ἐπικρεμάμενον αὐτῷ κίν-
δυνον καὶ παρακαλεῖ τὸν Ἀγάθωνα νὰ ἔλθῃ εἰς βοή-
θειαν αὐτοῦ, διότι παρ' αὐτοῦ τὸ πᾶν ἐξαρτάται.

... εἰν γὰρ ἐγκαθαζόμενος λάθρα
ἐν ταῖς γυναίξιν, ὡς δοκῶν εἶναι γυνή,
ὑπεραποκρίνη μου, σαφῶς σώσεις ἐμέ.

ΑΓΑΘΩΝ.

Ἐπειτα πῶς οὐκ αὐτὸς ἀπολογεῖ παρών;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

Ἐγὼ φράσω σοι. Πρῶτα μὲν γινώσκωμαι.
Ἐπειτα πολὺς εἰμι καὶ πάγων ἔχω,
οὐ δ' εὐπρόσωπος, λευκός, ἐξυρμημένος
γυναικώφωτος, ἀπαλός, εὐπρεπὴς ἰδεῖν.

Ἄλλ' ὁ Ἀγάθων ἀρνείται, καὶ μόνην τὴν ξυροδόχην
αὐτοῦ συγκατατίθεται νὰ δανείσῃ εἰς τὸν Εὐριπίδην,
ὅπως διὰ τινος τῶν ἐν αὐτῇ ξυρῶν ἐκδάρῃ τὸν τρις-
κακοδαίμονα γαμβρὸν Μνησίλοχον θυσιάζοντα καὶ
γένειον καὶ μυστάκιον ὑπὲρ τοῦ κινδυνεύοντος συγ-
γενοῦς. — Ἡ τὰ ξυράφια ἦσαν κακὰ ἢ ὁ τραγικός
Εὐριπίδης εἶχε βαρεῖαν τὴν χεῖρα! — Ἐν τούτοις,
περατωθέντος τοῦ ἔργου, προσήνεγκε κάτοπτρον
εἰς τὸν Μνησίλοχον.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

Ὁρᾶς σεαυτὴν;

ΜΝΗΣΙΛΟΧΟΣ.

Οὐ μὲ Δι' ἀλλὰ Κλεισθένη.

Ἄντι ἑαυτοῦ βλέπει τὸν Κλεισθένη! Καὶ λοιπὸν
ὁ Κλεισθένης ἐξύριξε τὰς τρίχας τοῦ προσώπου.
Οὐδεμία ἐπιτρέπεται περὶ τούτου ἀμφιβολία, ἀφ' οὗ

ΛΕΟΝΤΟΣ ΑΛΛΑΤΙΟΥ
ΕΚΔΕΔΟΜΕΝΑ ΞΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ.

(Ἰδε τόμ. ΙΗ', σελ. 419.)

№ 1. Libanii Sophistae Orationes Variæ in-
editæ. Parisiis 1627 in F°.

Οἱ λόγοι οὗτοι Λιβανίου τοῦ σοφιστοῦ, ἀνακλυ-
φθέντες ὑπὸ τοῦ Ἀλλατίου χειρόγραφοι ἐν τῇ Βατι-
κκνο-Παλατιῇ, ἐστάλησαν ἐκ Ρώμης εἰς τὸν ἐν Πα-
ρισίους σοφὸν Φρεδερίκον Μορέλλιον, τὸν τότε διὰ τοῦ
τύπου δημοσιεύοντα «Τὰ ἅπαντα» τοῦ περὶ οὗ ὁ
λόγος σοφιστοῦ· λαθῶν δὲ αὐτοὺς κατεχώρισεν ἐν
τῷ δευτέρῳ τεύχει ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ρωμαϊκὸς
Κώδης» χωρὶς οὐδαμῶς νὰ ποιήσῃ μνησιν τοῦ Ἀλ-
λατίου.

№ 2. S. P. N. Eustathii Archiepiscopi An-
tiocheni et Martyris in Exahemeron; ejusdem
de Engastrimytho dissertatio adversus Orige-
nem; Origenis de eadem Engastrimytho in
Primum Regum § 28 homilia; Græce et La-
tine — Additq: in Eustathii Exahemeron li-
brum illum notas uberiores et collectanea, ac
surum de Engastrimytho Syntagma. Lugduni
1629 in 4° καὶ 1677 in F° ἄνευ τοῦ ἑλληνικοῦ
κειμένου.

Διατριβαὶ συνοδευόμεναι ὑπὸ πολλῶν σοφῶν καὶ
πολυτίμων σημειώσεων τοῦ ἐκδότου, οὗτινος τὸ ἐν
τῇ αὐτῇ βίβλῳ ἀξιόλογον πλὴν ματαιόσχολον σύν-
ταγμα περὶ τῆς Ἐγγαστριμύθου, τὸ πρεσβεῖον μετὰ
τοῦ Τερτουλιανοῦ, Μεθοδίου, Ἀγίου Βασιλίου, Ἀγ.
Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ, Ἀγίου Γρηγορίου Νύσσης,
Ἀγ. Ἰερωνύμου, Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας καὶ Εὐστα-
θίου, ὅτι δὲν ἦτο ἡ ψυχὴ τοῦ Σαμουὴλ, ἦτις κατὰ
τὸν Ὠριγένην καὶ ἄλλους τῆς Ἐκκλησίας Πατέρας,
ὠράθη ὑπὸ τοῦ Σαοῦλ, ἀλλὰ φάντασμα τοῦ Σαμουὴλ
λαθῶν τὴν μορφήν αὐτοῦ διὰ τῶν γοητειῶν τοῦ Δια-
βόλου καὶ τῆς Πυθωνίσσης (κγ') εὑρηται καὶ ἐν τῷ
ὀγδόῳ τόμῳ (σελ. 333—458) τῆς Συλλογῆς «Cri-
tici Sacri, sive doctissimorum virorum in S. S.
Biblia annotationes et tractatus.» Londini 1660
(9 vols in folio).

№ 3. Confutatio fabulæ de Joanna Papissa
ex Monumentis Græcis. Romæ 1630 in 4°,
1640 in 4° et Amsterdam 1645 in 8°.

Ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ τῇ κατὰ προσταγὴν
Οὐρβανοῦ τοῦ Η' γραφείσῃ ἵνα καταχωρισθῇ ἐν τῷ
κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον τῷ πρώτῳ ἐκδομένῳ ἐν
Ρώμῃ βιογραφικῷ συγγράμματι Ἀλφόνσου Σιακόνου
(Vitæ et gesta Summorum Pontificium κλ. 1630

Σ.

2 vol. in F^o.) ὁ Ἀλλάτιος πειράται νὰ ἐξετάσῃ τὴν ἐπὶ τῆς παπικῆς ἑδρας ἐπὶ ἑτῆ δύο, μῆνας πέντε, καὶ τέσσαρες κατὰ τοὺς χρονογράφους ἡμέρας, περὶ τὰ τέλη τοῦ ἐνάτου αἰῶνος καθίσασαν ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἰωάννης Ὀγδοὺς Πάπισσαν, ὑβρίζων κατὰ τὴν ἐκυτοῦ συνήθειαν πάντας τοὺς ἀντιδοξοῦντας. Ὁ ἐν Ἀμστελοδάμῳ Βαρθόλδος Νιχούσιος μετετύπωνεν ἐκεῖ εἰς 8^{ον}. τῷ 1645 τὴν ἐν Ῥώμῃ καὶ εἰς χωριστὸν φυλλάδιον κατὰ τὸ 1630 διὰ τοῦ τύπου δημοσιευθεῖσαν ἐκδοσιν, προσθέσας πρόλογον, ἐπίλογον καὶ ἴδιον περὶ τὸ τέλος συγγραμμάτων ἐπιγραφόμενον «Telescopium donatum in Germania genti Saxonum ut utantur in fidei ac religionis negotio.» Ἡ περὶ τῆς Ἰωάννης Παπίσης διατριβὴ αὕτη ἐστὶ κατακεχωρισμένη οὐ μόνον ἐκ τοῖς «Συμμικτοῖς» τοῦ Ἀλλάτιου (σελ. 415—434) ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ δεκάτῳ τόμῳ (σελ. 779—816) τοῦ συγγράμματος Ἰωάννου Γεωργίου Σχελχορνίου τοῦ ἐπιγραφόμενου «Amœnitates Litterariæ (Francof. 1725—1734—44 vols 8°.)

N° 4. Mantissa ad Opera Sancti Anselmi Episcopi Cantuariensis. Lugduni 1630 in F^o.

Συγγραφαὶ τινες τοῦ Ἁγίου Ἀνσέλμου, ὡς πρῶτος μὲν ἀνεκάλυψε μεταξὺ τῶν χειρογράφων τῆς Βατικανείου βιβλιοθήκης ἑλληνιστὶ γεγραμμένας ὁ Ἀλλάτιος, πρῶτος δ' ἐξέδωκεν ὁ φίλος αὐτοῦ Θεόφιλος Raynaud μετὰ τῆς τοῦ ἴδιου Ἀλλάτιου λατινικῆς μεταφράσεως, ἐν τῇ κατὰ τὸ ἔτος ἐκείνου ἐν Λουγδούνῳ διὰ τοῦ τύπου ὑπ' αὐτοῦ δημοσιευομένη συλλογῇ ἀπάντων τῶν ἔργων τοῦ Ἁγίου Ἀνσέλμου.

N° 5. Monumentum Adulitanum, Ptolemæo Evergetæ Aegyptiorum Regis. Græce et Latine. Romæ 1631 in 4° καὶ Lugduno-Batav. 1674 in 4°.

Φυλλάδιον περιέχον, Ἐπιγραφὴν τὸ κζ'. ἔτος τῆς βασιλείας Πτολεμαίου τοῦ Γ'. ἐπὶ μαρμάρου ἑλληνικοῖς γράμμασι χαραχθεῖσαν, ἐν τῇ πόλει Ἀδούλει ἐξ ἧς καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἔσχε καὶ ἐν ἐπιτομῇ τὸν βίον αὐτοῦ ἐξιστοροῦσαν. Ὁ ἡμέτερος Ἀλλάτιος ἀντιγράψας αὐτὴν ἐκ τῶν χειρογράφων βίβλων Κοσμᾶ τοῦ Ἰνδοπλεύστου ἐτίπωσε τὸ πρῶτον ἐν Ῥώμῃ. Δεύτερον συμπεριελήφθη ἐν τῷ πονήματι (σελ. 358 τόμ. α') Ἰκώθου Σπῶν τῷ ἐπιγραφόμενῳ «Miscellanea Eruditæ antiquitatis in quibus marmora etc. (Lugd. 1679—1685, 2 vols in F^o.)

N° 6. Julii Cæsaris Lagallæ Peripatetici de Cælo animato disputatio. Romæ 1632 in 4°.

Ὁ Λαγάλλας οὗτος ἐχρημάτισεν ὡς προσημνηνεύθη, διδάσκαλος τῆς ἱατρικῆς τοῦ Ἀλλάτιου, δι' οὗ τὸ πόνημα τοῦτο συνετέθη εὐγνωμοσύνης χάριν ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ,

N° 7. Jatro-laurea Gabrielis Naudæi Patini, Græco Carmine inaugurata, latine reddita a Bartholomeo Tortoletto. Romæ 1633 in 8°.

Ἐπὶ συγχαιρόντα Γαβριὴλ τὸν Ναυδαῖον ἐπὶ τῆς παραδοχῆς αὐτοῦ ὡς διδάκτορος τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ἱατρικῆς τῷ ΑΧΑΓ'. ἔτει, Μαΐου ΚΕ', ὑπὸ τῆς ἐν Παδοῦῃ Ἀκαδημίας.

(Ἐπιτετα συνέχεια.)

ΣΥΛΛΟΓΗ

λέξεων, φράσεων καὶ παροιμιῶν

ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΥΘΗΡΩΝ (*).

Τῆ καὶ ἐτᾶ ἢ ἐτοῦ ἀντὶ τοῦ τῆ-αὐτόθι. «Ἄς το τᾶ» ἀντὶ ἄρας το ἐτᾶ (εἰς αὐτὸ τὸ μέρος) ἢ ἐτοῦδᾶ. «Τί κάνεις τᾶ ἢ ἐτᾶ;»

Ταγάρα (ἢ) καὶ Ταγάρι (τό). Σάκκος ἢ σακκίον, τορβᾶς παρ' ἄλλοις. Τσουβάλι τουρκιστί.

Ταῖρι (τὸ ἄμοιον ζεύγους τινὸς (paire), ἐξ οὗ καὶ ταιριάζω, ἐφχρμόζω, συνδυάζω assortir, combiner.

Τακούρι ἢ Ντακούρι (διὰ τοῦ d) τὸ ὑπὸ τὴν πτερναν πέτσινον μέρος τοῦ ὑποδήματος (talon) καὶ τᾶκος, ἐκ τοῦ ἀρχαίου τακῶν—κομματί.

Τάλα (ἢ) (ἀγνώστου παραγωγῆς λέξις). «Μὲς τὴν τάλα τοῦ μεσημεριοῦ», τουτ. εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ ἡλιακοῦ κύσωνος.

Ταλάος (ἐκ τοῦ ἀρχ. ταλαός, τάλας, τλήμων), ὁ ταλαίπωρος, δυστυχῆς, ἐπαίτης.

Ταλαγιάζω ἢ Ξεταλαγιάζω, ἐξεγείρω τινὰ ἐκ τοῦ ὕπνου πρόωρα, ἢ ἐκ τῆς ἀναπνοσῆς του.

Ταῆ (ἢ) ἢ τροφή τῶν ζώων, (ἐξ οὗ καὶ τὸ ῥῆμα ταῖζω ἢ ταμίζω καὶ τάισμα (nourrir). Λέγεται μᾶλλον ἐπὶ τῶν βρεφῶν «ταῖζει τὸ μωρό» «ἐτάισε τὰ παιδιὰ» κτλ.

Τάιστρο καὶ τράιστρο. Λέγεται σακκίον τι μάλινον διὰ τροφίμου ἢ ἄλλα ἀναγκαῖα, κρεμάμενον ἐπ' ὤμων.

Τάμα ἢ τάξιμο ἢ τάσιμο, ὑπόσχεσις (vœu), ἐκ τοῦ ῥήματος τάζω. Κυρίως τάμα λέγεται ἐπὶ ἁγίων ἀφιερωμάτων οἷον ἐτάκτηκα, ἢ ἐτάξα εἰς τὸν ἅγιον κτλ.

Τάτισμα καὶ τατέα (ἢ) ἐκ τοῦ τανύζω, ἢ τεντόνι, ἐπεκτείνω.

Τάταλα. Καρποὶ τῶν φοινίκων (χουρμάδες) ἐκ τοῦ ἱταλικοῦ datoli.

Tartaróω (προφ. ὡς ἱταλιστὶ dadano) «ἐταντάνωσε ἀπὸ τὸ κρύο» — ἐπάγωσεν ἢ ἐξύλισσε (ἐκ τοῦ

(*) Ὁρα Παγθ. τόμ. ΙΒ', ΙΓ', ΙΔ' ΙΕ' καὶ ΙΣΤ'.

φύχους) «ἐταντάνωσεν τὰ δόντια του» (ἴσως ἐκ τοῦ τέτανος, τετανώω).

Ταυρί, ὁ ταῦρος «Δυνατὸς σὺν ταυρί.»

Τάραχος, ὁ παραγμὸς, τρόμος, σύγχυσις. «Ἐλαβε τῶν παθῶ(ν) του τὸν τάραχο», τουτ. ὑπέφερε πολλὰ καὶ πάνδεινα.

Τάχα τες (ἐπίρ.) Μήπως, δηλονότι. «Τάχα τες, Θεέ μου» ἢ ἄραγε Θεέ μου, νὰ ἦναι οὕτω πως; Καὶ εἰρωνικῶς «ἐπῆγε τάχα τες!» ἀντὶ δῆθεν.

Ταχεῖα (ἐπίρ.), τὸ ταχὺ, αὔριον. «Ταχεῖα, ταχτέρου» (ἴσως ἐκ τοῦ ταχὺ, ταχυτέρου). Αὔριον τὸ πρῶτ «ταχτέρου, ταχτέρου» ἦται αὔριον πολλὰ πρῶτ. «Κάθε ταχτέρου» τουτ. Κάθε πρῶτ «ἀπὸ ταχέας» τουτ. πρὸ μικροῦ.

Τοιχογυρίζω καὶ τοιχογύρισμα, ἀντὶ περιτοιχίζω καὶ περιτοίχισμα.

Τέλεια καὶ τελείως (ἐπίρ.) ὀλοτελῶς, διόλου. Λέγεται καὶ τελειάτα, ὀλωσδιόλου, καὶ ἀπὸ μίας (Ντίπ τουρ.)

Τετραράτος (ἐγενε), τουτ. ἐγενεὶν ἄφαντος.

Τετραπερασμένος καὶ τετραπέρατος, ὁ πολυπειρος καὶ πολυτίμων ἄνθρωπος

Τετρασέλετο (ψωμί), τὸ λίαν τσελετό, (ἰδὲ τσελετό καὶ βλασερό).

Τετράφι, τὸ σφόδρα ἀψὺ ἢ δξύτατον. «Ξίδυ τετράφι» δριμύτατον.

Τζάκολαις (διὰ τοῦ ζ) (πληθ.), αἱ βορβορώδεις καὶ κοπρώδεις ἀκαθαρσίαι. «Βουτυμένος χοῖρος σὰς τζάκολαις.»

Τιάζει (ἴσως ἐκ τοῦ ἔζει) (τί ἔζει), «Βρωμεῖ καὶ τιάζει, ἔτιαξε τὸ σπίτι ἀπὸ τὴν βρώμαν.»

Τζιτζικας, ὁ τέττιξ ἢ τσίτσιρας παρ' ἄλλοις ἐξ οὗ καὶ τζιτζικόμυαλος, ὁ ὀλιγόμυαλος.

Τοίγαρις (ἐπίρ.) ἴσως ἐκ τοῦ τοιγαροῦν λέγεται καὶ μήγαρις, — μήπως.

Τίοτα ἀντὶ τίποτα οὐδὲν. Τίοτα καθόλου, παντελῶς, οὐδὲν ὑπάρχει.

Τζιγγουνας καλεῖται ὁ τόπος ὅθεν ἀναβρύει τὸ ὕδωρ (ἰδὲ καὶ βρύτζουλος).

Τζιγγούρης, ὁ φιλάργυρος, καὶ ῥῆμ. τζιγγουρεύομαι, γίνομαι φειδωλὸς εἰς κάθε τι.

Τραγονάρας. Νησίον πλησίον τῶν Κυθήρων, οὕτω λεγόμενον ὡς ἐκ τῶν ἀγρίων τράγων καὶ αἰγῶν τῶν ἐκεῖ εὐρισκομένων.

Τοπεῖα (τὰ), αἱ τοποθεσίαι. «Γνωρίζει τὰ τοπεῖα ἢ ἐδιάη» (ἐδιάθη δῖεθη).

Τράγος ἢ πρασία, ἢ αὐλαξ ἢ διοχτετεύουσα τὸ ὕδωρ πρὸς ποτισμόν.

Τράβαλλα. «Ἐχουν τράβαλλα στὸ σπῆτι,» ἦτοι θύρουον ταρχήν.

Τραχανό (τὸ), τοῦ κρέατος τὸ τραχανόν, ὁ χόνδρος.

Τράχηλας, ἀκρωτήριο ἐν εἴδει τρχήλου, ἐξέχον παρὰ τῷ λιμένι Καψαλίου τῶν Κυθήρων.

Τρεκλύζω, τὸ παρ' ἄλλοις τρικλύζω. Κονδυλῶ (chanceler). Τινὲς τὸ παράγου ἐκ τοῦ κλύζομαι σημαίνοντος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὸ κλονοῦμαι (τρὶς κλύζω), ὡς ἔλεγον ἐπὶ ἵππων τριποδίζω (gallopper) ὅθεν καὶ τρέκλης καὶ τρεκλόχειρος ὁ κινῶν τοὺς πόδας ἢ τὰς χεῖρας.

Τρεχάματα (πληθ. μόνον). «Ἐχει τρεχάματα» τουτ. τρέχει διὰ πολλὰς ὑποθέσεις, εἶναι πολυάσχολος.

Τριμάτης, ὁ ἀνοχομάτης, ὁ ἐξυπνος ἄνθρωπος.

Τρίμορφο (τὸ), λέγεται παρὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἢ τρίμορφος εἰκὼν, ἢ περυστάνουσα ἐν μέσῳ μὲν τὸν Χριστὸν, ἐκκτέρωθεν δὲ τὴν Θεοτόκον καὶ τὸν ἅγ. Ἰωάννην. Τριμορφάκι ἐν Ἀθήναις.

Τριμύστηρα. «Αὐτὸς κάνει τὰ τριμύστηρα» τουτ. ὁμνῶν εἰς τὰ μυστήρια προσπαθεῖ ν' ἀθωωθῆ.

Τριχάρι (τὸ), τρίχινον ὑψῆσμα ἢ νῆμα, καὶ τριχία (ἢ) τὸ τρίχινον σχοινίον.

Τροδίταις (διὰ τοῦ d) αὐτὸς ἔχει Ντροδίταις, τουτ. παρενοχλεῖται ἢ κατατρώγεται ὑπὸ ἀνησυχίας ἕως ὅτου κατορθώσῃ τι. «Τοῦ ἦλθαν τροδίταις», ἢ τὸν ἐπίασαν τροδίταις, ἀνησυχεῖ σφόδρα.

Τοῦδε (ἐπίρ.) Εἰς αὐτὸ τὸ μέρος, καὶ ἐτοῦδε, ἦτοι πρὸς αὐτὸ τὸ μέρος. Ἀπὸ τοῦδε (ἀπ' αὐτοῦ) ἀπὸ πῶδε καὶ ἀπ' ὠδε—ἀπ' ἐδῶ. «Ἐλκ ἀπὸ τοῦδε.»

Τουμπᾶ (τρ. πρ.) διὰ τοῦ d ὡς Duba. «Τὸ βόδι τουμπᾶ ἢ κουτουλᾶ (ἄθει διὰ τῶν κεράτων), ἐξ οὗ καὶ τουμπιματέα καὶ κουτουλέα.

Τουραγῶ, ἀντὶ τυρᾶνῶ «Τί τούραγνο», τί βιάσανον, καὶ τούραγνα αἱ τυραννίαι.

Τουρλοῦ τουρλοῦ, πράγματα πολυπόικιλα, διαφόρων εἰδῶν. Λεξ. ὀθωμ. Λέγεται καὶ λογιῶν τὸ λογιῶν.

Τριάλικος ὁ, οἱ (πληθ.) οἱ περιφράσσοντες τὸν ἄλωνα λίθοι, τὸ θρίγκωμα.

Τρουβάς ὁ παρ' ἄλλοις τουρβάς, μικρὸν σακκίον κλειόμενον μὲ δέματα.

Τροῦλα (ἐπίρ.) «Ἐγέμισε τροῦλα» τουτ. μέχρι τῶν χειλέων τοῦ ἀγγείου ἕως ἄνω. Λέγεται καὶ Πίγυλα (ἰδὲ τὴν λέξιν).

Τρουλαῦτης, ὁ ἔχων ἐξέχοντα καὶ ἀνεπτυγμένα τὰ ὄτα, ἐξ οὗ καὶ ῥῆμα τρουλαυτιῶ καὶ τρουλαυτιάζω. «Τρουλαυτιᾶ ν' ἀκούσῃ», τείνει τὰ ὄτα διὰ ν' ἀκούσῃ τι.

Τροῦλλος, τὸ ἐπισωρευόμενον χῶμα ἐν εἴδει τροῦλλου περὶ τῶν κλημάτων τῆς ἀμπέλου καὶ

Τρουλόνη (τρ. πρ.) ὁ ὑπὸ τὸ κάλυμμα φαινόμενος ἐξέχων ὡς τροῦλλος ὄγκος. «Τρουλόνη ἢ κοιλιά.» κτλ.

Τροχαλία καὶ τρόχαλος, ἐπισώρευσις πετρῶν πρὸς οἰκοδομὴν τοίχου. Λέγεται καὶ Ξεροτρόχαλος ὁ διὰ ξηρῶν λίθων κτισθεὶς τοίχος ἄνευ πηλοῦ.

Τροφαντό και *τροφαντό*. Πρόφ. μάλλον *προφαντόν*, εκ του προφαίνομαι = πρωτοφανές. *Τροφαντά* λέγονται πάντα τὰ πρωτοφανή ὀπωρικά, καρποί κτλ. Πρωτοφανίστικα.

Τριζονάκι (τό) (εἶδος ἀκρίδος). Ζωῦριον τρίζον κατὰ τὰς θερινὰς νύκτας ἐν ταῖς οἰκίαις καὶ καπνοδόχοις, ὁ γρύλλος τῶν ἀρχαίων (gryllus). Παρ' ἄλλοις κκελεῖται *Τροξαλίδα* (μάλλον *τριζαλίς* ἐκ τοῦ τρίζω).

Τζάμπακας (ὁ) καὶ *τζάμπακόμομος*. Κρυολόγημα. «Ἐτζάμπακώθη ἡ τὸν ἔπιασε τζάμπακας» ἐπλευριτώθη.

Τρουπαλήτης. Λέγεται ὅστις τρυπώνει ἢ εἰσχωρεῖ εἰς κάθε οἰκημα.

Τρυποκάρυδο. Εἶδος πτηνοῦ μικροῦ καρυδομόρφου, τὸ ὁποῖον κυνηγούμενον τρυπώνει πανταχοῦ.

Τρυποπέραςμα. Λέγεται ἡ σταυροειδῶς γινομένη διάβασις τοῦ πάσχοντος ὑπὸ τὰς εἰκόνας ὅπως ἰαθῆ. «Ἐτρυποπέρασε τὸν ἐπιτάφιον» κτλ.

Τσαγκουρνῶ καὶ *τσουγκρανίζω*, τὸ παρ' ἄλλοις *τσουγκρανῶ* (ἀμύσσω), καὶ *τσουγκουρνέα* (ἀμυχή).

Τσαμπός, ὁ μῆρος, τὸ σκέλος. Κανὶ καὶ κανιὰ παρ' ἄλλοις (χλευστικῶς). «Ἐξάπλωσε ἡ ἐτέντωσε τὸν τσαμπό του ἢ τὴν ἀρίδα του» (ἰδὲ καὶ ἀρίδα) (ἴσως ἐκ τοῦ γαλ. (jambon) καὶ τσαμπός κρέατος ζώου.

Τσαμπούρο, τὸ μαδμημένον τσαμπὶ τῆς σταφυλῆς. *Ἄνεμοτσάμπουρο* σημ. ἀνεμοζάλη, λαίλαψ.

Τουρτουρίζω (ἐκ τοῦ ἀρχ. ταρταρίζω) τρέμω ἀπὸ τὸ ψῦχος, ἢ ἀπὸ τοῦ παροξυσμοῦ τὸ ῥίγος.

Τσίζω, ἔτσισε. Λέγεται ὅταν ξηροψήνουν ἢ φρυγανίζουν τὸν λινόσπορον ἢ ἄλλο τι.

Τσίξει ἢ *τσούζει*, ἐπὶ πληγωμένου τινὸς μέλους, ὅταν ἀλγῆ, ὡς καὶ *τσιτσιρίζει* καὶ *τσούξιμον* (cuisson). Τσιζοῦνε ἢ τσοῦζουνε τὰ μάτια μου. *Τσίξει* καὶ *ἔτσιξε* σημ. ἔτι τὸ σημαδεύω καὶ κτυπῶ ἐπὶ τοῦ σημείου, ὡς «τὸν ἔτσιξε ἡ πετρέα στὸ κεφάλι» κτλ.

Τσιτσιδί καὶ *τσιτσιδός*, ὁ ὀλόγυμνος ἢ ζόρκος. ἔγεινε γυμνὸς τσιτσιδί» ἢ ψαράκι.

Τσακλοκούδουνο, ὁ οὐτιδανὸς ἄνθρωπος ἢ παιδάριον. «Ἐρχεται κάθε τσακλοκούδουνο» (περιφρόνησις).

Τσακόνω καὶ *τσάκωμα* καὶ *τσακωμός*. Λέγεται ὅταν πιάνωνται παλαιότερες ἄνθρωποι.

Τσάκισμα καὶ *ἀποτσάκισμα* λέγεται ἡ στροφή τῶν τραγουδιῶν.

Τσακίσματα τὰ λυγίσματα τοῦ εὐκάμπτου σώματος.

Τσακκίζει καὶ *ἐτσάκκισε* (τρ. πρ.) «Ἄρχισε νὰ τσακκίζῃ» τουτ. νὰ κλίνη πρὸς τὸ γῆρας ἢ νὰ ἐξασθενῇ καὶ παρακμάξῃ.

Τσακισταῖς ἐλαιῖς, ὡς καὶ οἱ ἀρχαῖοι τὰς ὠνόμαζον «θλαστάς ἐλαιάς.»

Τσαλαβουτῶ. *Τσαλαπατῶ* σταῖς λάσπαις. Καὶ *τσαλαβούτης* ὁ καταλασπωμένος ἢ λερωμένος.

Τσατσαλιάρης, ὁ φλυαρὸν χωρὶς νόημα, ὅστις λέγει *τσάτσαλα* καὶ *πάρδαλα*, ἀνοησίας.

Τσάφος, ὁ θηριώδης ἄνθρωπος, ὁ ἐφορῶν κατὰ τοῦ ἄλλου ὅπως τὸν ξεσχίσῃ διὰ τῶν ὀνύχων. Καὶ ὅταν *τσαφίζει* ἢ *τσαφεῖ* κυρίως λέγεται ἐπὶ ζώων ὡς ὁ γάτος κτλ. ἐφορῶσι διὰ τῶν ὀνύχων.

Τσελετό. «Ψωμί τσελετό», λέγεται ὁ μὴ πρόσφατος ἢ μὴ ἀπαλὸς ἄρτος, τὸ παρ' ἄλλοις μπαγιατικό ψωμίον, τὸ ἀντίθ. τοῦ βλασερό (ἴδε τὴν λέξιν). Λέγεται καὶ *τερατσέλετο* ψωμί, τὸ ἦδη ξηρὸν, καὶ μεταφορ. τσελετὸς ὁ ξηρακιανὸς ἄνθρωπος.

Τσιμουδιά, ἄκρα σιωπῆ. «Τσιμουδιά καὶ ἄχνα μὴ βγάλης.»

Τσιγκούρα, ἔκτασις γῆς κεκαλυμμένης μὲ χλόνην καὶ τσιγκουρίζει τὸ ζῶον τουτ. βόσκειται μετὰ κόπου ἐπὶ τῆς μόλις φυομένης χλόης.

Τσιγῶ, λακτίζω, καὶ *τσιγιάτικο* ζῶον καὶ μεταφορ. *τσιγιάτης* ὁ εὐερέθιστος ἄνθρωπος.

Τσιγᾶ (τρ. πρ.) ἔχει καὶ τὴν σημασίαν τοῦ πετᾶ ἢ προσκρούει ὡς «ἐτσίνισε ἡ σπιθα στὸ μάτι του.»

Τσιγκίξει λέγεται ὅταν πίπτῃ ψιλὴ χιών ἢ νερόχιονον μετὰ πνοῆς ἀνέμον βορείου, ἐξ οὗ καλεῖται καὶ τὸ *τσιγκροβόρι*. *Ἐτσίκνισε* (τρ. πρ.) «Τοῦ ἐτσίκνισε» ἀντὶ τοῦ ἐμβῆκε στὴ μύτη, ἢ τοῦ ἐκακοφάνη. Λέγεται καὶ ἐτσίκνισε τὸ μαγειρευόμενον φαγητόν, τὸ παρ' ἄλλοις ἔπιασε.

Τσιγκουδα ἢ *τσιπούρα* παρ' ἄλλοις, τὰ ἀπομεινάρια τῶν ἐκθλιφθεισῶν ἐλαίων καὶ οἴνου. *Τσιγκουδα* λέγονται καὶ ὁ ψιλὸς καρπὸς τοῦ δενδρὸσχοίνου ἢ *Τσιγκουδιάς*.

Τσιμπουρδᾶ (τρ. πρ.) Λέγεται ἐπὶ ἀνθρώπου ἢ ζώου συχνοπηδῶντος ἀπὸ χαράν. Ἐκ τοῦ σιλιπορδάω, ἀνασκιρτάω, χοροπηδῶ.

Τσιμπλοκακαδοῦσα, ἡ τσιμπλιάρα καὶ δυσειδῆς γυνή.

Τσουλούφη καὶ *τσούφος*, ἔκρη τῶν μαλλίων, εἶδος καλλωπίσματος τῆς κόμης.

Τσουλουφρίζω καὶ *τσιλουφρίζω*, περικαίω μαλλιάρων τι ἐπιπολαίως, ὡς ἐτσουλούφρισε τὰ μαλλιά του.

Τσουρνί, ἄκρα γωνίας, μίσχος, ὀπωρικοῦ, φύλλου κτλ.

Τσοῦνιχας, σκύβαλον εὐρισκόμενον μεταξὺ τοῦ καρποῦ τῆς κριθῆς.

Τσουγκρίζω (σημ. τὸ ἐρεθίζω) καὶ *τσουγκρίζω*. «Ἐτσουγκρίσθηκα μετὰξὺ των», τουτ. προέκυψε μικρά τις ἔρις καὶ ἐψυχράνθησαν. Καὶ *τσουγκρισμένος* ὁ ἐρεθισθείς.

Τσούπα (ἡ) ἐκ τοῦ σῦπαρ ἢ σῦφος τῶν ἀρχαίων, «ἡ τσούπα τοῦ γάλατος», ἦτοι ἐπ' αὐτοῦ σχηματι-

ζομένη λεπτή καὶ βυτιδιώδης ἐπίδερμις, ὁ ἐπίπαγος (croûte). καὶ μεταφορ. *ξετσουπωμένη* γυνή, ἡ ἀναιδῆς καὶ ἀναίσχυντος.

Τήκομαι, ἔχει τὴν αὐτὴν σημ. ὡς καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ. «Κάθετοι κλεισμένοι καὶ τήκεται.»

Τουπὶ (ἴσως ἐκ τοῦ τυπίον). Μικρὸς καλαθίσκος πλεγμένος ἐκ σπάρτου, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ἐκτυπῶνται ὁ πρόσφατος τυρός.

Τυπόνω καὶ *τυπόρει*. «Ἡ νύφη τυπώνει» τουτ. προσποιεῖται τὴν τυπικὴν τῶν νυμφίων φυσιογνωμίαν.

Τυπάρι, τὸ τυπάριον ἢ τὸ ἐκτυπὸν ὡς, «ἓνα τυπάρι κερὶ, ἓνα τυπάρη ζάχαρι.»

Τυροβόλι, (τὸ τυροβόλιον τῶν ἀρχαίων). Τὸ κλάθιον τυρίου.

Τυροκομεῖο (τό) ἡ τόπος ὅπου στεγνόνουσι τὸ τυρίον καὶ ῥῆμα *τυροκομῶ*—κατασκευάζω τυρίον.

Τυροξύστης, ὁ τυροκνήστης, ἡ ξύστρα τοῦ τυρίου. «ἔχει μούτρο τυροξύστη» λέγεται ἐπὶ τοῦ ἔχοντος τὸ πρόσωπον βεβλαμμένον ὑπὸ τῆς εὐλογίας, ὁ βλογοιοκομῆτος παρ' ἄλλοις.

Τυλιγάδι, ἐργαλεῖον γυναικείον δι' οὗ περιτυλίσσονται τὰ νήματα. Καὶ μεταφορ. πρὸς χλευασμὸν «ἔχει πόδια τυλιγάδια» ἦτοι στραβά.

Τυφλιστᾶ (ἐπίρ.) «Πηγαίνει τυφλιστᾶ», τουτ. ἄνευ φωτὸς, ὡς ὁ τυφλός.

(Ἐπεται συνέχεια.)

ΠΟΙΗΣΙΣ.

ΜΑΡΚΟΣ ΒΟΤΣΑΡΗΣ.

ΠΟΙΗΜΑ ΑΛΛΕΚΟΥ (HALLECK) (*).

(Μετάφρασις ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ.)

Μεσονύκτιον εἶναι, κ' ἐντὸς τῆς σκηνῆς του,
ἀσφαλῶς φρουρουμένης, ὁ Τοῦρκος κοιμᾶται.
Θοροβοῦσι τὸν νοῦν του ὄνειρων ἀπάται.
Τὴν Ἑλλάδα πρηνῆ πῶς πείξ' ἡ ἰσχύς του,
πῶς νικᾷ καὶ πῶς σφάζει εἰς τ' ὄνειρον βλέπει,
κ' εἰς τὸν πόλεμον θέρος τροπαίων πῶς δρέπει.

(*) Ὁ Ἄλλεξ (Fitz-Greene Halleck) γεννηθεὶς εἰς Κοννεκτικουτὴν τῆς Ἀμερικῆς ἐν ἔτει 1793, ἀποβίωσας δὲ κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους 1867, ὀλίγα μὲν ἔγραψεν, ἀλλὰ διὰ τὸ κάλλος τῆς στιχογραφίας καὶ τὸν πλοῦτον τῶν ἰδεῶν ἀντὶ πολλῶν τιμῶμανα. Εἰς τῶν κριτικῶν, ὁ Ἐρβ. Τυκερμάν λέγει περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶναι ἴσως ὁ γνωστότερος καὶ ἀγαπητότερος τῶν ἀμερικανῶν ποιητῶν. Ὡς τὸ ἐξοχώτατον δ' αὐτοῦ ἀριστούργημα θεωρεῖται ἡ εἰς Μάρκον Βότσαρην φθῆ, ἣν ἔγραψε κατὰ τὸ 1827 ἀναελθὼν ἐξ ὀδοιπορίας εἰς Ἑβρώπη. Οἱ Ἀμερικανοὶ λέγουσιν αὐτὴν τὸν ἀφοργωμῆτιον λίβρον τῆς δόξης του καὶ δὲν ὑπάρχει κάποιος τῆς

Καὶ εἰς τ' ὄνειρον μέλη ἀκούει πατιάνων,
καὶ ἀγάλλεται δῶρα Σουλτάνου λαμβάνων,
καὶ ὑψοῦται, ὑψοῦται αὐτὸς εἰς Σουλτάνον,
καὶ ὁ νοῦς του, ἐντὸς Παραδείσου πετέρις
πετᾶ ὅπως ὁ ὕπνος τὸν φέρει ὁ γόης.

Μεσονύκτιον εἶναι ὁ Βότσαρης τάττει
ἐν σκιαῖς τοῦ δρυμοῦ τοῦ Σουλίου τὰ στίφη.
Ἦσαν ἄνδρες χαλιβιδίνοι, οἷα τὰ ξίφη,
ἢ ἡ ἄδμητος χεῖρ τῶν ἡρώων ἐκράτει.
Μυριάδες Περσῶν ἐκεῖ ἄλλοτε ἦσαν,
τῆς Πλαταίας τὸ ἔδαφος ὅμως σκιρτήσαν,
ἐποτίσθ' εἰς τὸ αἶμά των κ' ἔφουσε χλόην.
Ἐκεῖ ἴσταται ἤδη ὁ λύχνος τῶν νέων,
τὸν θριάμβους ἠχήσαντ' ἀέρ' ἀναπνέων,
ἔχων χεῖρα στερόβαν, ἔχων στήθος γενναῖον,
νὰ κτυπᾷ, νὰ νικᾷ, ὡς οἱ ἄνδρες οἱ πρόην.

Μία ὥρα παρήλθε καὶ τ' ὄναρ ἐλύθη.
οὐδὲ εἶδεν ὁ Τοῦρκος ποτ' ἄλλο πλὴν τούτων
καὶ ἠκούσθ' ἢ φωνὴ τῶν φρουρῶν πρὸς τὰ πλήθη
«Εἰς τὰ ὄπλα! Ὁ Ἕλληνας! Ὁ Ἕλληνας! ἰδοῦ τον!»
Καὶ ἠγέρθη, ἀλλὰ ὅπως πῆς εἰς τὸ μέσον,
τοῦ ἐμπύρου καπνοῦ, τῶν ἀγρίων φλογῶν,
τῶν σφαιρῶν ἃς ὁ θάνατος πέμπει ἐμέσσω,
οἰμωγῶν ἐκπνεόντων, φυγῶν καὶ πληγῶν
καὶ φωνῆν λαμπροτέρων ἀκούσθ' σαλπείγγων,
ὡς ὁ Βότσαρης κράζει, τὸ ξίφος του σφίγγων
«Ὅσω εἰς μόνος ἔνοπλος πνέει, κτυπάτε,
τὴν γῆν σώσατε, γῆ τῶν πατέρων σας ἦτο,
καὶ γενναῖοι τῆς πίστεως ἔστε προστάται.
Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεὸς κ' ἡ πατρίς ἡμῶν ζήτω!»

Κ' ἐπολέμησαν ὡς ἀγαθοὶ στρατιῶται,
καὶ νεκρῶν εἰς τὸ χῶμα ἐσώρευσαν πλήθη,
καὶ ἡ νίκη τὰ ὄπλα των ἔσπεφεν, ὅτε
καὶ ὁ Βότσαρης πίπτει τραβῆς εἰς τὰ στήθη.
Τῶν συντρόφων του ὅσοι σωθέντες, ὀλίγοι,
εἰς τὸ ἄχρουν του χεῖλος μειδίμα εἶδον
ὅταν ἤγγειλε νίκην τὸ ἄσμα θ' ἦδον,
ὅτ' ἐστράφη, καὶ εἶδε τὸν Τοῦρκον νὰ φύγη.
Κ' εἶτα εἶδον, κ' ἐσβέσθη τὸ λάμπρον του βλέμμα,
καὶ τὸν εἶδον εἰς σκότος θανάτου νὰ κλείσθ'
τοὺς γοργοὺς ὀφθαλμοὺς, ὡς εἰς ὕπνον ἤρεμα,
ὡς τὸ ἄνθος, ὅπταν ὁ ἥλιος δύσῃ.

Ἀμερικῆς ἑκατέρου τοῦ φύλου ὀπωσῶν ἀγωγῆς μετασχῶν, μὴ ἠξέσρων αὐτὴν ἐκ στήθους, διότι περιέχεται εἰς πάσας τὰς ἐγκυκλοπαιδείας καὶ διδάσκαται εἰς πάντα τὰ σχολεῖα, φιλολογικὴν φιλοκαλίαν, συγχρόνως δ' εὐτυχῶς καὶ φιλελληνικῆς συμπαθείας ἐμποιοῦσα. Τὸ ποιητικὸν τοῦτο προῖον δικαίωμα ἔχει νὰ θάλλῃ ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου Παρνασσοῦ, καὶ εὐχῆς ἔργον εἶναι νὰ μεταφραστευθῇ ποτὲ ἐπιδοξιώτερον ἢ διὰ τῆς παρούσης ἀποπειρας,

Εἰς τὸν θάλαμον, θάνατ', ἐλθὲ τῶν νεμερίων,
 50 πρὸς μητέρα ἐλθὲ, ὅταν τ' ὄμμα τῆς δύον
 βλέπῃ πρῶτον ἀστὲρ σποργῆς ν' ἀντέλλῃ.
 Ἐλθὲ ὅτ' ἐλευθέρῃ θεσμῶν ἢ πανώλης
 τὴν σακράν τῆς πνοῆν εἰς τὴν γῆν ἀποστέλλῃ,
 κ' ἐρημοῦνται χωρὶς καὶ κλαίουσιν πόλεις·
 55 ἢ ὡς νόσους ἐλθὲ, ὡς κοιλόφθκλμος φθίσις,
 ὡς σεισμός ἀνατρέπων, ἢ ὡς τρικυμία,
 ἢ ὅπταν ὄργῃ εὐτυχῆς ἢ καρδία,
 ἢ εἰς πότους, εἰς ἄσματα ἢ εἰς ὀρχήσεις·
 εἶσαι φάσμα ἀπαίσιον. Σκότος ἀθύσου,
 60 τάφος μέλας, καὶ κώδων, καὶ μάρακρον κρύον,
 ἀγωνίζι καὶ γόοι καὶ βύσεις σακρῶν,
 γνωστοί, ἀγνωστοί φόβοι, εἶσιν ὀπαδοί σου.
 Ἄλλ' εἰς ἦρωα ὅστις ἠγεῖτ' ἐλευθέρων,
 ἂν τὴν νίκην αὐτῶν ἀσφαλίζ' ἢ θανάτου,
 65 ἢ φωνὴ σου ἠγεῖ καθὼς λόγος προφήτου
 εὐλογίας κ' εὐχῆς εἰς τὸν τάφον του φέρων
 τῶν παρόντων γενῶν καὶ γενῶν τῶν ὑστέρων.
 Ἐλθὲ ὅταν τῆς δόξης κερδήσῃ τὸ στέμμα,
 ἐλθὲ φέρων τὴν δάφνην ἢν ἔβαψεν αἶμα,
 70 ἐλθὲ ὅτ' εὐφημηταί, καὶ ἔστιν ὁ κοῖλος,
 ὁ σβεστός ὀφθαλμός σου τῷ θνήσκοντι φίλος,
 ὡς τῷ ζῶντ' εἰς εἰρετὴν τ' οὐρανοῦ οἱ φοιστήρες·
 καὶ αἱ χεῖρές σου, ὡς τὴν ζωὴν του ἐπῆρες,
 ἀδελφοῦ ξενάγοι τῷ ἐφάνησαν χεῖρες.
 75 Καὶ ὅπταν τὸν ἐκράζας, ἦν ἢ κραυγὴ σου
 οἶκ ἦν εἰς τὸν μέγαν οὐδὲ τῆς Γενόνης
 ἢ ἀγγελίασιν ὅτι ἐγγύς ἦν τῆς νήσου
 τῶν Ἰνδῶν, ἀφ' ἧς, ἄρωμα φέρουσ' ἀλόης,
 τῷ προσέπνευσεν αὐρὰ θερμὴ, ζεφυρτίτις,
 80 καὶ διέσπειρον βάλσαμ' ἀνθῶν οἱ ταρσοί τῆς,
 ὅτ' εὐώδεις ἐκτάσεις περάσασα χλόης,
 εἰς τὸ κύμα ἐφύσ' ἀπαλῶς τῆς Ἄιτης.

Κεῖσο, Βότσαρη, ὅπου τοσοῦτοι μεγάλοι,
 οὐς ἐγγράφῃ Κλειῶ εἰς τὰς δέλτους τῆς μνήμης.
 85 Τάφος οὐτις τὴν φήμην τοῦ σοῦ ὑπερβάλλει
 οὐδ' εἰς ταύτην τὴν ἔξοχον χώρον τῆς φήμης.
 Ἡ Ἑλλάς δὲν σ' ἐκῆδευσε φέρουσ' ἀνθέων
 νεκρωσίων στεφάνους πλεκτούς εἰς τὰς χεῖρας,
 οὐδ' ἐκάλυψε σοῦ τὸν νεκρὸν εἰς πορφύρας,
 90 ἐπιδείξεις πομπῶν τοῦ θανάτου ματαίων.
 Πλὴν τρεῖς σου τὴν μνήμην, υἱοῦ ὃν ἐφίλει,
 οὐ πικρὰ τὴν ὠρράνευσεν ἄωρος μοῖρα.
 Αἰὰ σὲ τοῦ λοιποῦ τῶν υἱῶν τῆς ἢ λύρα,
 καὶ τοῦ ψάλτου τὰ μέλη, τοῦ γλύπτου ἢ σμίλη·
 95 διὰ σὲ οἱ γεννέθλιοι ἦχοι κωδῶνων,
 θὰ ψαλλίζουσι τὰς πράξεις τὰς σὰς τὰ παιδία,
 διὰ σὲ θὰ προσεύχεται πᾶσα καρδία
 εἰς καλύβας πτωχῶν καὶ εἰς αὐλὰς ἡγεμόνων.
 Τοῦ ὀπλίτου, ὀρώντος πρὸς σὲ τὸν ἀνδρείον,

400 ἀνδρειότερον θέλει κτυπᾷ ὁ βορχίων·
 καὶ ἡ κόρ' ἢ πίστή σου, δειλὴ ὡς ἐρώσα,
 εἰς τὸ τέλος τὸ μέγχα τὸ σὸν ἀπορώσα,
 τὴν βροχὴν τῶν πικρῶν τῆς θὰ πικρὴ σακρῶν.
 Καὶ ἡ μήτηρ τῶν τέκνων σου, ἂν καὶ ἀγγέλλει,
 405 ὁ σβεστός ὀφθαλμός καὶ τ' ὠχρὸν μέτωπόν τῆς
 τὴν ἀκοίμητον μνήμην τῶν πρὶν ἡμερῶν τῆς
 καὶ τὰς θλίψεις τὰς νῦν, ἀ; νὰ κλαύσῃ δὲν θέλει
 καὶ ἡ θρῆψασα σὲ εἰς ἀγκάλην μητρίαν,
 εἰς φιλόξενον πέριξ καθήμεν' ἔστιν,
 410 περὶ σοῦ μετ' ἀνύγων λαλοῦσιν ὀμμάτων,
 ἐπειδὴ ἐλευθέρων ἀνδρῶν πρωτοστάτης,
 τῆς πατρίδος τὸ ζῆφος ἐκπνέων ἐκράτης,
 καὶ ἐτάχθης θανῶν εἰς χορὸν ἀθανάτων.

P.

ΠΑΝΔΩΡΑ.

ΑΡΧΑΙΑ ΩΡΟΣΚΟΠΙΑ. Πρώτη ἡ Κίνα, ἣτις πρὸ
 πικρῶν ἄλλου ἔθνους ἐνησχολήθη εἰς τὰς ἐπιστήμας
 καὶ ἐκχμεν ἀνακαλύψεις, ἐμέτρησε τὸν χρόνον. Κατὰ
 τὰ κινεζικὰ βιβλία 2,952 ἔτη πρὸ τῆς ἡμετέρας
 χρονολογίας ἔζη ὁ αὐτοκράτωρ Φόχι, ὅστις κατεγί-
 νετο εἰς τὴν ἀστρονομίαν καὶ ἐγίνωσκε τὰ οὐράνια
 σώματα. Λέγουσι δὲ ὅτι καὶ ὁ Τσὴν Κόγκ ἐκχμε
 παρκατηρήσεις ἐνδεκα αἰῶνας π. Χ. περὶ τῆς μεσημ-
 βρινῆς σκιάς, ἀλλὰ δὲν σώζονται ἀποδείξεις.

Ἀλλὰ τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ ἰδέα τοῦ καταμε-
 ρισμού τῆς ἡμέρας εἰς ἰσόχρονα μέρη, καὶ ὁ κανο-
 νισμός καὶ τὸ μέτρον αὐτῶν κατὰ τὴν φαινομένην
 πορείαν τοῦ ἡλίου, εἶναι ἀρχαιότατα. « Πόλον μὲν
 γὰρ καὶ γνῶμονα, καὶ τὰ δωδέκα μόρια τῆς ἡμέ-
 ρας παρὰ Βαβυλωνίων ἔμαθον οἱ Ἕλληνες, » λέγει
 ὁ Ἡρόδοτος (B'. 109). Ἡ πρώτη καταμέτρησης τοῦ
 χρόνου ἐγένετο ἀναντιρρήτως διὰ τοῦ ἡλιοστασίου·
 βελόνῃ ῥίπτουσα τὴν σκιάν αὐτῆς ἐπὶ ὀμκλῆς ἐπιφ-
 νείας θὰ ὑπῆρξε τὸ πρῶτον δοκίμιον τοῦ γνῶμονος·
 ὑπάρχουσι δὲ καὶ τινες ἀρχαιολόγοι δοξάζοντες ὅτι
 οἱ ὀβελίσκοι ἐχρησίμευσαν ἀντὶ μεγάλων γνωμόνων.

Κατὰ τὸν Πλίνιον (Hist. nat. l. xxxviii. c. 8),
 ὁ πρῶτος οἰκοδομησας ὀβελίσκον ὀνομάζετο Μί-
 στρης ἢ Μίτρης, καὶ ἦτο βασιλεὺς τῆς Ἡλιουπόλεως
 ἢ Βαλβείκ, ὅπου ἐπεκράτει ἢ λατρεῖα τοῦ ἡλίου ἢ
 Μόχχα. Διογένης δὲ ὁ Λαέρτιος ἀποδίδει τὴν ἐφεύρε-
 σιν τοῦ γνῶμονος εἰς τὸν Ἀναξίμανδρον, γεννηθέντα
 ἐν Μιλήτῳ 610 ἔτη π. Χ. μαθητεύσαντα ὑπὸ τὸν
 Θαλῆν καὶ διαδεχθέντα αὐτὸν εἰς τὴν ἰωνικὴν scho-
 λῆν· προστίθησι δὲ ὅτι καὶ ἄλλαι ἀστρονομικαὶ καὶ
 γεωγραφικαὶ ἀνακαλύψεις ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ Ἀναξι-
 μάνδρου. Ἐπειδὴ ὁ γνῶμων ἦτο γνωστός πρὸ
 τῆς ἐποχῆς τοῦ σοφοῦ τούτου, τὰ ὑπὸ τοῦ Διογένης

λεγόμενα δὲ φαίνονται ἀνεπίδεκτα ἀμφισβητήσεως.
 Ἴσως ὁ Ἀναξίμανδρος εἰσήγαγε πρῶτος εἰς τὴν Ἑλ-
 λάδα τὴν χρῆσιν τοῦ γνῶμονος. Ὁ ἐν Λακεδαίμονι
 ὑπάρχων τότε σκιοθήρας συνίστατο εἰς κάθετον βε-
 λόνην, ἣτις ἐδείκνυεν ἐπὶ ὀριζοντείου ἐπιφανεῖας διὰ
 τῆς ἄκρας τῆς σκιάς αὐτῆς τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας·
 ὁ δὲ σοφὸς ἐκεῖνος μετεχειρίζετο αὐτὸν, τὸν ὅποιον
 ἐθαύμαζον οἱ Σπαρτιάται, ὅπως παρκατηρῆ τὰς τρο-
 πὰς καὶ τὰς ἰσημερίας. Ἄρα ἐλκνθάσθη ὁ Πλίνιος
 εἰπὼν (II, 67) ὅτι ὁ διάδοχος τοῦ Ἀναξίμανδρου Ἀνα-
 ξιμένης ἐφεύρε τὸ ἡλιοστάσιον, ἀπατηθεὶς ἴσως ὑπὸ
 τῆς προσομοιότητος τῶν ὀνομάτων. Ὅπως δὴποτε ἡ
 δόξα τῆς ἀνακαλύψεως, ἢ μᾶλλον τῆς διαδόσεως τῆς
 χρήσεως τοῦ ἡλιοστασίου ἀνήκει εἰς τοὺς φιλοσόφους
 τῆς ἰωνικῆς σχολῆς.

Ἀναγνωρισθεὶς τῆς ὀφελείας τοῦ ἡλιοστασίου
 (εἰ καὶ ὁ ἐπικουρείος Διογένης ὀμολογεῖ αὐτὸ χρῆ-
 σιμον μόνον διὰ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος), ἡ περὶ
 τοῦ γνῶμονος ἐπιστήμη ἐχώρει καθ' ἑκάστην πρὸς
 τὴν τελειοποίησιν. Ὁ χαλδικὸς ἀστρονόμος Βερό-
 σης ἢ Βερούσχα, κατεσκεύασεν ἡλιοστάσιον τὸ ὀ-
 ποῖον ὀνόμασεν ἡμικύκλιον. Διακόσια δὲ ἐν ἔτη π.
 Χ. ὁ ἐκ Σάμου ἀστρολόγος Ἀρίσταρχος ἐφεύρεν ἡ-
 μισφαιρικὸν ἡλιοστάσιον ἔχον δίσκον, τὸ ὅποιον τρο-
 ποποιηθὲν μετὰ ταῦτα ὀνομάσθη σακρῆς, διότι ὁ
 ὀροδείκτης ἐῤῥιπτε τὴν σκιάν αὐτοῦ εἰς κοῖλον λε-
 κανοειδὲς ἀγγεῖον. Διακόσια δώδεκα ἔτη π. Χ. ὁ
 Ἐρατοσθένης, ὅστις πρῶτος ἐπεχειρήσε νὰ μετρήσῃ
 τὴν διάμετρον τῆς γῆς, μετεχειρίσθη τὴν σακρῆδα.

Ἐν τῇ Ἀνθολογίᾳ ἀναγινώσκουμεν τὸ ἐξῆς ὠραῖον
 ἐπίγραμμα, τὸ ὅποιον ἦτο κεχαρμαγμένον περὶ ἡλιο-
 στάσιον·

« Ἐξ ὥρας μόθοις ἰκανώταται· αἱ δὲ μετ' αὐτῆς
 γράμμασι δεικνόμεναι ΖΗΘΙ λέγουσι βροταίς.

Ὁ ἐπιγραμματοποιὸς λέγων τὰς μετ' αὐτὰς ὥρας,
 ἐννοεῖ τὴν 7, 8, 9 καὶ 10, τὰς ὁποίας σημαίνουσι
 τὰ τέσσαρα στοιχεῖα Ζ, Η, Θ καὶ Ι τοῦ ἀλφάβητου.

Κατὰ τὸν πρῶτον Καρχηδονικὸν πόλεμον, ὁ Μάρ-
 κος Βαλέριος Μεσάλας εὗρεν ἐκ Κατάνῃ γνῶμονα,
 τὸν ὅποιον μετακομίσας εἰς Ρώμην ἔθετο πρὸ τοῦ
 βήματος τοῦ φόρου· ἐπειδὴ ὁμοῦ δὲν εἶχε κατα-
 σκευασθῆ διὰ τὸν μεσημβρινὸν τῆς πόλεως αὐτῆς, δὲν
 ἐδείκνυεν ἀκριβῶς τὴν ὥραν· διὰ τοῦτο ἀντικατέ-
 στησαν ἄλλον ἐπὶ τοῦ κήνωρος Κ. Μ. Φιλίππου.

Ἄλλοι πάλιν βεβαιούσιν ὅτι τὸ πρῶτον ἐν Ρώμῃ
 κατασκευασθὲν ἡλιοστάσιον ἐγένετο 370 ἔτη π. Χ.
 κατ' ἐπιταγὴν τοῦ Λουκίου Παπυρίου Κούρσουρος.

Δώδεκα ἔτη πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως ὁ ἐξ Ἀν-
 τιοχείας Μάρκος Μανίλιος, ἐνασχολούμενος ἐν Ρώμῃ
 εἰς γνῶμονας, ἔθετο εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ἐν τῷ πε-
 διῷ τοῦ Ἄρεως ὀβελίσκου μεγίστην κεχρυσωμένην
 σφαίραν, ἧς τινος ἢ σκιά ἐδείκνυε τὴν ὥραν.

ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΓΛΩΣΣΗΣ. Ο Κ. G.
 Kossovicz, καθηγητῆς ἐν τῷ ἐν Πετρούπολει πανε-
 πιστημίῳ, γνωστός ἐκ πονημάτων ἀξίων πολλοῦ
 λόγου ἄτινα ἐξέδοτο περὶ τῶν περσικῶν διαλέκτων,
 ἐδημοσίευσεν τὸ παρελθὸν ἔτος βιβλίον ἔχον τὴν ἐξῆς
 ἐπιγραφὴν· « Gātha abunavaiti, Zarathustrica,
 carmina septem .., ἐν ᾧ ἀνακαλύπτει τὴν ὑπαρξιν
 γλώσσης ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων. Γνωστὸν ὅτι ἡ ἀν-
 θρωπίνη φυλὴ, κατοικοῦσα τὸ κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τῶν
 Ἡμωδῶν ὄρεων (1) καὶ κατὰ τὰς περὶ αὐτὰ πεδιά-
 δας, διηρέθη εἰς δύο, ὧν οἱ μὲν τραπέντες πρὸς με-
 σημβρίαν κατεστάθησαν ἐν τῇ Ἰνδίᾳ, οἱ δὲ ἀναβάν-
 τες πρὸς ἄρκτον κατόκησαν τὴν Περσίδα. Καὶ τῶν
 μὲν μεσημβρινῶν ἀποίκων ἡ γλῶσσα τελειοποιηθεῖσα
 ἐγένετο ἡ σανσκριτικὴ, ἐξ ἧς παράγονται πᾶσαι αἱ
 διάλεκτοι τῆς καθ' ἡμᾶς Ἰνδίας, τῶν δὲ βορείων ἐ-
 γένετο ἡ ζενδική. Τοιαύτη ἐπεκράτει δόξα πρὸ τῆς
 δημοσιεύσεως τοῦ ἀνα χεῖρας βιβλίου. Ἄλλ' ὁ σοφὸς
 τῆς Πετρούπολεως καθηγητῆς, μετὰ πολλὰς λεπτο-
 μερεῖς ἐρευνᾶς, ἀνεκάλυψε τινα ἀρχαιοτέρων τῆς ζεν-
 δικῆς, τὴν διάλεκτον ἣν καλεῖ Gātha.

Εἰς τὴν ἀνακάλυψιν αὐτὴν συνετέλεσεν ἰδίως ἡ
 ἄοκνος καὶ βαθεὶα μελέτη τῶν ζενδικῶν κειμένων,
 τῶν ὀποῖων τὰ μυστήρια πρῶτος ἀνέγνω ὁ Κ. Bur-
 nouf. Παρκατηρῆς τὴν μέθοδον τοῦ σοφοῦ τούτου,
 καὶ ἀσπασθεὶς τὰ ἔργα δύο σοφῶν Γερμανῶν, τοῦ
 Spiegel καὶ Justi, ἀνέγνω τὸ δυσκολώτατον τῶν
 κειμένων τῆς Ζενδ-Ἀβέστα, ὃ καὶ ἐδημοσίευσεν τὸ
 1865 ἔτος ἐν Παρισίοις, μεταφράσας καὶ σχολιάσας
 λατινιστί. Πρώτη ἡ Γερμανία ἐξετίμησε τὸ ἔργον τοῦ
 Κ. Κόσσουβιτς, ὅστις ἐτι ἀπὸ τοῦ 1861 εἶχε συγγρά-
 ψει περὶ τοῦ προκειμένου ῥωσιστί, καὶ κατέδειξε διὰ
 τοῦ Κ. Spiegel τὴν ἀξίαν τῆς ἀνακαλύψεως.

Αἱ ἑπτὰ Gāthas τὰς ὁποίας ἐδημοσίευσεν ὁ ῥῶ-
 σος καθηγητῆς, παριστάνουσαι τὰ ἀρχαιότατα γρα-
 πτὰ μνημεῖα τῆς διδασκαλίας τοῦ Ζωροάστρου,
 συγκροτοῦσι τὸ ἀρχαιότατον μέρος τοῦ Codex sa-
 cer ἐν τῇ *ierā bibl. lo* τῆς Ἀβέστας, συντεθείση ἐν
 Περσίδι κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς δυναστείας τῶν Σασ-
 σανιδῶν. Αἱ ἑπτὰ αὐταὶ Gāthas ἀποτελοῦσι σειρὰν
 ὕμνων διὰ στίχων, τῶν ὀποῖων ἡ γλῶσσα εἶναι πολὺ
 ἀρχαιοτέρα τῆς τοῦ θρησκευτικοῦ κώδικος τῶν πά-
 λαι Περσῶν. Τρανὴν δὲ ἀποδείξιν τῆς ἀρχαιότητος
 αὐτῆς ἔχομεν ὅτι οὔτε ὅτε ὀμλεῖτο ἡ γλῶσσα ἐν
 ἡ ἐργάτῃ ἢ Ζενδ-Ἀβέστα ἦτο καταληπτὴ.

Οἱ καταγινόμενοι εἰς τὴν ζενδικὴν Εὐρωπαιοὶ ἐ-
 θεώρουσι μέχρι τοῦδε τὰς Gāthas αὐτὰς ὡς τεμάχια
 ἀσυνάρτητα καὶ σχεδὸν ἄμοιρα ἐννοίας, καὶ διὰ τοῦτο
 παρκαδοξωτάτας γνώμας ἐξέφρασαν περὶ αὐτῶν οἱ

(1) Τὰ παρὰ τῶν νεωτέρων ἡμῶν γεωγράφων ὀνομαζόμενα
 Ζενοπόριος Ἡμελίαια

ονομαστοτατοι τῶν περὶ τὰς ἀσιατικὰς γλώσσας ἀσχολουμένων. Δι' ἀληθοῦς ἄρα ἀνακαλύψεως εὐηργέτησεν ἡμᾶς ὁ σοφὸς Ῥώσος μεταφράσας καὶ ὑπομνηματίσας λατινιστὶ τὴν πρώτην συλλογὴν τῶν ζωροαστρείων ὕμνων. Ἡ φράσις αὐτῶν εἶναι ἐξαισία μέχρι σχεδὸν τελειότητος, ὁ δὲ ποιητὴς κηρύττει τὴν ὑπαρξίν τοῦ ὑπερτάτου ὄντος, οὐτινος ὁμολογεῖ τὴν δύναμιν καὶ τὸ κράτος.

Πολλοὶ δοξάζουσιν ὅτι ὁ Ζωροάστρης ἦτο πρόσωπον μυθῶδες· ἀλλ' ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν Gāthas πειθόμεθα ὅτι ὁ προφήτης καὶ νομοθέτης αὐτὸς τῆς Περσίδος ὑπῆρξε πράγματι· καὶ τοῦτο βαθαίως θέλει ἀποδειχθῆ ἔτι μάλλον, ὅταν ὁ Κ. Κόσσοβικὺς δημοσιεύσῃ, ὡς ὑπόσχεται, καὶ τὰς λοιπὰς Gāthas (*).

ΦΛΟΙΟΣ ΚΙΝΑΣ. Ἐπειδὴ σχεδὸν δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος μὴ μεταχειρισθεὶς τὴν κινίνην κατὰ τῶν πυρετῶν ἢ τὸν φλοιὸν τῆς Κίνας ὡς ἐνδυναμωτικὸν, καὶ ἐπειδὴ ἀμφότερα παρέχουσι μεγίστην ὠφέλειαν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, νομίζομεν καλὸν νὰ μάθῃ ἕκαστος ὀλίγα περὶ αὐτῶν.

Τὸ 1600 ἔτος περίπου ἔγεινε γνωστὸς ὁ φλοιὸς τῆς Κίνας εἰς τὴν Εὐρώπην. Ὁ ἀντιβασιλεὺς τῆς ἐπαρχίας Λόζα καταληφθεὶς ὑπὸ πολυχρονίου πυρετοῦ, κατὰ τὴν συμβουλὴν ἐγγωρίου τινὸς Ἀμερικανοῦ ἐθεραπύθη διὰ τῆς χρήσεως τοῦ φλοιοῦ τῆς Κίνας. Τὸ δὲ 1818 ὁ ἀντιβασιλεὺς ἐσύστησε τὴν χρῆσιν τοῦ φλοιοῦ τούτου εἰς τὴν ὑπὸ πυρετοῦ βαρσκιζομένην σύζυγον τοῦ ἀντιβασιλεῖος τῆς Περουβίας, ἣτις καὶ ἐθεραπύθη. Ἡ Κόμησσα Κίγγονος θεραπευθεῖσα ὡσαύτως συνετέλεσεν εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ φλοιοῦ, ὥστε πρὸς τιμὴν αὐτῆς ἐκλήθη ἡ ἐξ αὐτοῦ κατασκευασθεῖσα κόνις, κόνις τῆς Κομήσσης, Pulves Comtesse. Ἐκτοτε διεδόθη ἡ χρῆσις τοῦ φλοιοῦ ἐν Εὐρώπῃ, καὶ πρὸς τοῦτο συνετέλεσαν οἱ ἐν Ῥώμῃ Ἰησουῆται τὸ 1649, καθὼς καὶ οἱ ἱερεῖς ἄλλου τινὸς τάγματος τῶν Καρτουσιανῶν, οἵτινες μεγάλην ποσὰ φλοιοῦ ἐκ τῆς Ἀμερικῆς εἰς Εὐρώπην ἀπέστειλαν καὶ διένειμαν· ἔθεν ἡ κόνις τῆς Κίνας ἔγινε γνωστὴ καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην ὑπὸ τὸ ὄνομα κόνις τῶν Ἰησουιτῶν καὶ Καρτουσιανῶν. Pulvis Jesuitanum et Carthusianorum. Τὸ 1679 ἡγόρασε Λοδοβίκος ὁ ΙΔ' τὸ ἀντιπυρετικὸν μυστήριον

(*). Τὸ ἀνωτέρω ἀρθρίδιον ἠρανίσθημεν ἐκ τῆς ἐν Βρυξέλλαις ἐκδιδομένης ἐφημερίδος «Le Nord.» Νομίζομεν ὅμως ὅτι ἀπατάται ὁ γράψας βεβαίως ὅτι τὴν διάλεκτον ἦν καλεῖ γātha ἀνεκάλυψεν ὁ Κ. Κόσσοβικὺς· διότι πολὺ πρὸ αὐτοῦ, τὸ 1858, ὁ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Βόννης καθηγητὴς Dr. Martin Haug ἐξέδοτο ἐν Λειψίᾳ πέντε τῶν ἀνωτέρω μνημονευομένων γāthas (Die fünf gāthas κλ.) μετὰ λατινικῆς καὶ γερμανικῆς μεταφράσεως καὶ μετὰ μακρῶν σχολίων. Ἴσως ὁ Ῥώσος καθηγητὴς ἠρμήνευσεν ἄλλως πως αὐτάς, ἀλλὰ δὲν φαίνεται ὅτι καὶ ἀνεκάλυψε νέαν διάλεκτον.

ἀπὸ τὸν Ἄγγλον Robert Talbor, ἀντὶ 2,000 λιρῶν καὶ ἰσοδίου συντάξεως.

Ἡ σύναξις τοῦ φλοιοῦ τῆς Κίνας ἔχει πλειοτέρας δυσκολίας παρ' ὅσον συνήθως στοχάζονται οἱ Εὐρωπαῖοι. Τὰ διάφορα εἶδη τῶν δένδρων τῆς Κίνας, φύονται ἐν μέρει μὲν ἐπὶ ὑψηλοτάτων ὄρεων, ὥστε δυσκολώτατον εἶναι νὰ πλησιάσῃ τις εἰς αὐτά, ἐν μέρει δὲ εἰς βαθύτατα ρέυματα μεταξὺ ἀειθαλῶν δασῶν, ἐρημιῶν καὶ ἔλδων. Αἱ δυσκολίαι αὐταὶ ἀξάνουσιν ἔτι μάλλον ἕνεκα τῶν ὑπετῶν, οἵτινες κατακλύζουσι τὴν γῆν ἐν ὄρᾳ τῆς συγκομιδῆς. Τὰ δένδρα φύονται πολὺ διεσπαρμένα, ὥστε ἐντὸς ἐκτεταμένης περιφερείας πολλάκις εὐρίσκονται ὀλιγώτατα. Οἱ Ἴνδοι εἰς τὴν ἔρευναν τῶν δένδρων τούτων ὀδηγοῦνται ἀπὸ τὰς ῥοδόχρους κορυφάς, αἵτινες φαίνονται μακρόθεν ὡς ἀνθοδέσματα. Ἡ ὥρα τῆς συγκομιδῆς δὲν εἶναι ὠρισμένη, ἀρκεῖ μόνον νὰ γίνῃ εἰς καλὸν καὶ ξηρὸν καιρὸν. Διὰ νὰ γνωρίζωμεν δὲ ἂν ὁ φλοιὸς ἔχη τὴν ἀπαιτουμένην ὠριμότητα, ἀποκόπτομεν τινὰ τεμάχια αὐτοῦ, καὶ ἂν μετὰ παρέλευσιν τριῶν ἕως τεσσάρων λεπτῶν γίνῃ κοκκινωπὸς θεωρεῖται ὠριμος· εἰ δὲ τὸ ἐναντίον, ἀναβάλλεται ἡ σύναξις. Ὅταν ἀνακλυφθῇ μέρος εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκονται πολλὰ δένδρα, οἱ ἐκφλουδισταὶ κατασκευάζουσι περὶ αὐτὸ καλύβας, ἐν μέρει πρὸς κατοικίαν, καὶ ἐν μέρει πρὸς φύλαξιν καὶ ξηράναιν τοῦ συναχθέντος φλοιοῦ. Ἀφοῦ δὲ γίνωσιν ἄπκσαι αἱ προετοιμασθεῖσαι κόπτονται τὰ δένδρα, καὶ ἐντὸς μιᾶς ἢ δύο ἡμερῶν ἐκφλουδιζονται οἱ κλώνες· τὰ δὲ λοιπὰ ἐκτελοῦνται κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον. Ὁ ἐκφλοιωτὴς καλούμενος Cascarilhero, ἐκ τῆς ἰσπανικῆς λέξεως cascā=φλοιὸς, κρατῶν τὸν κλῶνα μὲ τὴν ἀριστερὰν, κόπτει διὰ μαχαιριδίου τὸ ὁποῖον κρατεῖ εἰς τὴν δεξιὰν κυκλοειδῶς τὸν φλοιὸν μέχρι τοῦ ξύλου, καὶ συγχρόνως ἐκβάλλει τὸν φλοιὸν ἀπὸ τὸν κλῶνα. Τὰ ἀπομνηθέντα τεμάχια ἐξαπλοῦνται κατὰ στρώματα εἰς τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἕκαστον αὐτῶν νὰ εἶναι ἐλεύθερον καὶ νὰ μὴ ἐγγίξεται παρ' ἄλλου, διότι τότε ὁ φλοιὸς ξηραίνεται ταχέως στρεφόμενος πρὸς τὰ ἔσω.

Ὁ ἀπεξηραμμένος φλοιὸς ἐντίθεται εἰς σάκκους καὶ μετακομίζεται εἰς ἀποθήκας, ὅπου ἀποταμιευόμενος εἰς κιβώτια λεγόμενα Geronen, μεταφέρεται εἰς τὴν Εὐρώπην. Γίνεται δὲ τοῦτο ἀφοῦ καλῶς ξηρανθῇ, διότι ἄλλως εὐρωτιζῆ, θερμαίνεται καὶ φθείρεται.

Τὰ κυριώτερα εἶδη τοῦ φλοιοῦ τῆς Κίνας διακρίνονται ἐκ τοῦ χρώματος, φαιοῦ, κιτρινοῦ καὶ ἐρυθροῦ.

Ξ. ΔΑΝΔΕΡΡ,